דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
דבר
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם למרחב

היום בדבר

- דב"ע, דבר בשם עצמך – עליזה ולך
- רחב הזונה חוזרת ליריחו – אוריאל בן־עמי
- הבשורה לפי מתתיהו – אהרון גבע
- הקואופרציה, עדיין סיכויים – יהודה גוטהלף
- ספורט (עמ' 9) כוכבים ולילות (עמ' 8)
- מדע ורפואה (עמ' 7)

מזג האויר

הטמפרטורות החזויות: ירושלים: 17–27, רמת־הגולן: 17–29, נהריה: 21–29, צפת: 16–27, טבריה: 22–35, נצרת: 19–29, עפולה: 20–32, השומרון: 19–29, תל־אביב: 22–30, יריחו: 22–36, עזה: 22–29, באר־שבע: 20–32, אילת: 25–39.

יום ראשון, ה' באב תשמ"ו, 10 באוגוסט 1986 ● גליון 18881

היום 10 עמודים ● המחיר 0.75 אג', באילת 0.65 אג'

האוצר יציע היום לממשלה קיצוץ 300 מיליון ד' רבין מתנגד לכל קיצוץ נוסף בתקציב הבטחון

מאת טלי זליגר, ושלמה קיבנר, מסופרי „דבר"

שר הבטחון יצחק רבין מתנגד בכל תוקף לקיצוץ נוסף בתקציב הבטחון, כחלק מכוונת האוצר לקצץ בתקציב המדינה בשנה הבאה – דברים ברוח זו נאמרו במפורש לשר האוצר ובפגישה שקיימו שרי האוצר והבטחון בסוף השבוע שעבר הוחלט להתור לפתרון של פשרה לצורך בצמצום ההוצאות, שלא יהיה כרוך בקיצוץ מעשי של תקציב הבטחון עצמו.

כזכור, אמר ראש הממשלה – בהרצאה שנשא במכללה לבטחון לאומי של צה"ל בשבוע שעבר – „לא נוכל להרשות זאת", בהתייחסו לאפשרות של קיצוץ נוסף בתקציב הבטחון.

בתוכנית הרב־שנתית של צה"ל, כפי שהיא מתגבשת עתה, כבר חסרים הרבה מעל למאה מיליון דולר בשנה, לצרכים בסיסיים.

על שולחן הממשלה תונח היום הצעת שר האוצר ונגיד בנק ישראל לקצץ 300 מיליון דולאר (450 מיליון ש"ח) מתקציב הממשלה על בסיס שנתי. השר ונגיד בנק ישראל, יחד עם צמרת משרד האוצר ובנק ישראל, יסקרו לפני הממשלה את המצב הכלכלי ויציגו את ההצעה, שתידון ויוחלט עליה בישיבת הממשלה ביום א' הבא.

הקיצוץ המוצע יהיה בהיקף מוגדל של 150 מיליון דולאר בלבד בשנת התקציב 1986, ובהיקף מלא של 300 מיליון דולאר בשנת התקציב 1987.

מגורמים בכירים באוצר נודע, כי לאוצר עניין מיוחד לקבע בעובדה שתקציב 1987 יהיה נמוך ב־300 מיליון דולר מתקציב השנה, וכי ייתכן אף ויתור על קיצוץ מיידי בשנה זאת, לצורך השגת המטרה לקראת שנת התקציב הבאה.

כשלב ביניים, מוצע שהממשלה תקפיא את ההתקשרויות החדשות של המשרדים, כערובה לכך שהמשרדים אמנם יגישו תוכנית קיצוץ המוסכמת על האוצר. הקפאת ההתקשרויות תופשר רק לאחר שהקיצוץ המוסכם יופעל למעשה.

(סוף בעמ' 2)

גופתו השרופה של ילד, קרבן התפוצצות מכונית־התופת במערב ביירות ביום ו', נישאת באלונקה על־ידי אנשי כוחות ההצלה. לפחות 25 בני אדם נהרגו ו־160 נפצעו בהתפוצצות שאירעה בשכונה המוסלמית המאוכלסת בצפיפות טאריק ג'דידה. (צילום: א.פ)

משלחות ישראל, מצרים וארה"ב ממשיכות במו"מ לבוררות טאבה

מאת דן אבידן, שליח „דבר" בקאהיר

קאהיר (מיוחד ל„דבר") – משלחות ישראל, מצרים וארצות הברית לשיחות טאבה יתכנסו הבוקר שוב במלון „מינהאוז" בקאהיר, בנסיון נוסף לגבש נוסח מוסכם של הנספח לשטר הבוררות. אמש סיימו שלוש המשלחות סיבוב שיחות נוסף, מבלי להגיע להסכמה בעניין זה.

נקודת המחלוקת העיקרית, המעכבת לפי־שעה השגת הסכם בין הצדדים, נוגעת לשאלת המפה שתצורף לשטר הבוררות.

המצרים עומדים על כך שהמפה שבה יסמן כל צד את מיקומן של אבני הגבול בטאבה, כפי שהדבר נראה לו, תהיה אחת המפות שצורפו בשעתן להסכם השלום הישראלי־מצרי ושישראל חתמה עליהן.

מפה כזאת תשרת את האינטרס המצרי למנוע מהבוררים כל דיון מחודש במיקומו של קו הגבול המנדאטורי באיזור טאבה שרק בו מכיר הצד המצרי.

ישראל תובעת, לעומת זאת, כי לנספח של שטר הבוררות תצורף

(סוף בעמ' 2)

הפסקת צהריים של נציגי ישראל במשא־ומתן בשאלת טאבה, מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי ומנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם תמיר. (צילום: א.פ)

ישראל ופולין יפתחו נציגויות בוורשה ובתל־אביב עד אוקטובר

מאת סופרו המדיני של „דבר"

עד חודש אוקטובר, אמורות ישראל ופולין לפתוח נציגויות דיפלומאטיות בוורשה ובתל־אביב. משלחת של דיפלומאטים ממשרד החוץ, שבראשה עמד המנכ"ל למינהל יואב בירן, ביקרה לפני שבועות אחדים בוורשה וסיכמה בשיחות שניהלה שם עם פקידים של משרד החוץ הפולני את הסידורים הטכניים לפתיחת הנציגויות.

בראש נציגות ישראל בפולין יעמוד השגריר מרדכי פלצור. עד לאחרונה כיהן פלצור בשגריר ישראל ברפובליקה הדומיניקאנית. לפני שבועות אחדים שב פלצור ארצה, ועתה הוא בעיצומן של הכנות לקראת יציאתו לפולין.

הנציגות הישראלית תפעל מבניין שגרירות ישראל בוורשה, שהיה סגור במשך 19 השנים שנקפו מאז ניתקה פולין את יחסיה הדיפלומאטיים עם ישראל, בעקבות מלחמת ששת הימים.

מרדכי פלצור יהיה במעמד של „ממונה על האינטרסים הישראליים בפולין" והנציגות הישראלית תפעל באמצעות שגרירות הולנד בוורשה.

הנציגות הפולנית בישראל תפעל דרך בנק „פ.ק.א.", הפועל כבר 50 שנה ברחוב אלנבי בתל־אביב. פקידים פולניים ביקרו בארץ לפני שבועות אחדים ובדקו את המינהלה של הבנק ואת הציוד הנחוץ להפעלת הנציגות הדיפלומאטית הפולנית.

ראשית חידוש היחסים עם פולין בפגישה שקיים בחודש אוקטובר בשנה שעברה שר החוץ יצחק שמיר בעצרת האו"ם עם סטפן אולשובסקי, שהיה אז שר החוץ של פולין.

(סוף בעמ' 2)

הופשרו כל החוזים ל„לביא" וההתקשרויות בחוזים חדשים

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – הפנטגון ביטל בסוף השבוע את מגבלת הזמן שהוטל על הפשרת ההתקשרויות לקבלני תוכנית ה„לביא" והחל בסקר החלופות למטוס. בעקבות דיונים פנימיים ועם נציגי ישראל שהוחלט לבצע כל החוזים שהוקפאו עד כה, ואושר ביטול שיגרתי גם בבקשות לחוזים נוספים, כאלה שהוגשו מאז התגלע הוויכוח על ההקפאה, וכאלה שיוגשו בחודשי הסקר.

צוות ההגנה האמריקאי לתוכנית ה„לביא", בראשות עוזר סגן שר ההגנה דב זקהיים, אמור להשלים את הסקר בתוך שלושה או ארבעה חודשים. הצוות יבקר בישראל לקבלת נתונים על איפיונו המבצעי של מטוס הקרב הדרוש לחיל האוויר. נתונים נוספים יימסרו בביקורי צוות ישראלי בוואשינגטון. לאחר שיצטייד בנתונים הישראליים, שמסירתם הובטחה בתמורה לשחרור הכלא של ההתקשרויות החוזיות, יפנה הפנטאגון לחברות האמריקאיות „ג'נרל דיינמיקס" (אפ־16), „מקדונל־דאגלס" (אפ־18) ו„נורתרופ" (אפ־20) ויבקש מהן נתונים על עלות גוף מטוס הקרב שבייצורן, לקראת בדיקת שילובן של מערכות ישראליות בגופי מטוס אלה.

אם ישתפו חברות אלה פעולה עם הצוות, למרות חשש אפשרי מצידן לתחרות מסחרית עם מטוס זול מ„הלביא" המתוכנן, יציע צוות זקהיים, לכל הפחות, שלוש חלופות ל„לביא", כשום שיתכנו גם חלופות משנה בהרכבים שונים של גופי מטוס, מערכות וייצור בשתי המדינות. אף שגם לאחר הצגת החלופות תושאר בידי ישראל ההחלטה על המשך תוכנית ה„לביא" או ביטולה והעדפת חלופה, מעריכים

(סוף בעמ' 2)

צרפת, מצרים וירדן – במו"מ על ייצור משותף של כלי־נשק

מאת דן אבידן, שליח „דבר" בקאהיר

קאהיר (מיוחד ל„דבר").– צרפת, מצרים וירדן מנהלות בימים אלה מגעים במטרה לגבש תוכנית משותפת לייצור כלי־נשק – על כך נודע אתמול בקאהיר.

לפי מידע זה היוזמה הצרפתית־מצרית־ירדנית התגבשה בעקבות ביקורו האחרון של המלך חוסיין בפאריס ובשיחות שסר ההגנה המצרי, הגנראל אבו־גזאלה, קיים בביקורו האחרון בירדן.

הוחלט להרכיב ועדה משותפת לשלוש המדינות, שמתפקידה לגבש את התוכניות לייצור משותף של כלי־נשק.

חידושים ופיתוחים

מהנדסים בצבא מצרים פיתחו באחרונה מערכת אלקטרונית, המסוגלת לתפעל בעת ובעונה אחת את כל סוגי המזל"טים (מטוסים־זעיר ללא־טייס) הנמצאים ברשות הצבא המצרי – על כך הודיע אתמול מפקד בית־הספר הטכני של צבא מצרים, הגנראל פארוק חכים.

גנראל חכים ציין, כי המערכת החדשה מסוגלת לתפעל בו זמנית את כל סוגי המצלמות המצאות על גבי המזל"טים, שבעזרתן אוסף הצבא המצרי מידע חזותי על היערכות כוחות אויב.

כן סיפר גנרל חכים, כי מהנדסים מצריים פיתחו באחרונה שיטה לייצור חלקי־חילוף מפלדה לציוד צבאי ביושן.

נודע, כי צבא מצרים עומד להקים בקרוב במפעל לייצור כלי־נשק, שיופעל בחלקו על ידי אנרגיית השמש. מפעל זה אמור לשמש גרעין להקמת מפעל גדול יותר שייצר בעתיד מחשבים אלקטרוניים בשביל הצבא. אחד מחומרי־הגלם שבו ישתמש המפעל החדש הוא הסיליקון, חומר שאותר באחרונה בשפע בחולות סיני. הגרמנים גילו עניין בחומר זה, והם מתכוונים לרכוש כמויות גדולות שלו מהמצרים. יש אומרים, כי עיסקה זו תכניס לקופת האוצר המצרי הרבה יותר כסף ממכירת הנפט.

חתימת הסכם השכר בשירות הציבורי עלולה שוב להידחות

מאת סופר „דבר" לענייני עבודה

בפגישת המזכירים הארציים של ארגוני העובדים בשירות הציבורי שהתקיימה בסוף השבוע, הוחלט לתבוע, כי שכרם של בעלי הדרגות הגבוהות בשירות יהיה 450 ש"ח לחודש.

נוכח תביעה חדשה זאת והמחלוקת בין ההסתדרות לבין האוצר בנוגע לקידום בעלי הדרגות הגבוהות, ייתכן שהחתימה על הסכם השכר במגזר זה תידחה בימים אחרים.

יושב־ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות חיים הברפלד אמר בישיבה, כי כל עוד לא יושג סיכום מחייב בין הממשלה להסתדרות על ייצוב המחירים במשק והמשך הפיקוח עליהם ועד לא תיבצע הממשלה מפגיעה בסובסידיות בתחבורה הציבורית ולמצרכי היסוד עד מארס 87, לא תחתום ההסתדרות על ההסכם שגובש בקווים כלליים ביום רביעי האחרון.

הברפלד אמר, כי בין המנכ"ל ישראל קיסר לבין שר האוצר משה ניסים הושגה הבנה בנושאים אלה, ולכן יהיה זה תמוה אם תפעל הממשלה בניגוד להבנה זאת ותערער במו ידיה את היציבות היחסית השוררת עתה במשק וביחסי העבודה.

המשא ומתן על הסכם השכר במגזר התעשייתי הפרטי שרוי לפי שעה בקיפאון, משום סירוב המעסיקים הפרטיים להיענות לתביעת ההסתדרות, כי שיעור שכר המינימום יהיה 450 ש"ח, שהם כ־45 אחוז מהשכר הממוצע במשק.

נשיא לשכת התיאום של הארגונים הכלכליים דב לאוטמן עמד לשוב אמש מחו"ל ובהסתדרות מעריכים, כי עוד היום, או מחר, צפוייה מעין פגישת־פיסגה בין קיסר לבינו, בנסיון לזרז את המשא והמתן.

סגן יושב־ראש האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות אפרים זיילוני העריך, כי בימים הקרובים אפשר יהיה לסכם את ההסכם בקווים כלליים, וכי עד מחצית חודש אוגוסט יהיו הסכמי השכר בשני המגזרים חתומים.

פגישת המזכירים בסוף השבוע נועדה לקבוע את נוסח הסכם השכר.

האלוף שמחוני לא חרג מהנוהל

מאת טלי זליגר, הכתבת הצבאית של „דבר"

האלוף אורי שמחוני, שהיה נספח צה"ל בוואשינגטון ואשר התראיין, עם סיום תפקידו, לטלוויזיה הישראלית בוואשינגטון והביע בראיון עמדה המתנגדת לפרוייקט מטוס ה„לביא", לא חרג מהנהלים.

לבקשת שר הבטחון, שביקש מהרמטכ"ל לבדוק עניין זה בעקבות הראיון הדברים שהושמעו בו קיבלה את תשובת הרמטכ"ל כי שמחוני לא הפר כל נוהל – ובכך הסתיימה הפרשה.

הרמטכ"ל, שקרא את תעתיק הראיון בטלוויזיה, מצא שלא נאמרו בו כל דברים חריגים.

תושב תל־חנן, בנו ובתו וידידתם נהרגו ליד נשר

נהגים ואנשי מד"א ניסו לשווא לחלץ ולהחיות נפגעי ה„אופל"

נראה שה„אופל" סטתה שמאלה ● המון צר על נוסעי האוטובוס הערבי

אהרון מזרחי

טובה מזרחי

מרדכי מזרחי

שרית הרשקוביץ

מאת יוסי ליבוביץ, סופר „דבר" ומסור עה"ב

המשטרה תבקש הבוקר מבית משפט השלום בחיפה להאריך בשבעה ימים את מעצרו של נהג האוטובוס מהכפר סובם שליד שכם, שהיה מעורב בתאונה הקטלנית שאירעה ביום ו' בצהריים בנשר, שבה נהרגו ארבעה בני אדם, שלושה מהם בני משפחה אחת.

מחקירת המשטרה עולה, כי מכונית פרטית מדגם „אופל קדט", בצבע לבן, נסעה בכביש חיפה־נצרת הישן, מתל־חנן לכיוון חוף הים בחיפה. ליד איזור התעשיה בנשר, סטתה ה„אופל" למסלול השמאלי והתנגשה באוטובוס משכם, שנסע במסלול הנגדי.

מעוצמת ההתנגשות החזיתית בין שני כלי הרכב נמעכה ה„אופל" בצידה השמאלי ונתקעה מתחת לפגוש האוטובוס.

מסיבות שטרם נתבררו, לא הצליח נהג האוטובוס לבלום וגרר את ה„אופל", על יושביה, יותר מ־20 מטר, עד שפגע בשפת המדרכה ונעצר.

נוסעי מכונית ה„אופל", אהרון מזרחי, בן 50, בנו מרדכי, בן 36, בתו טובה, בת 24 – שנהגה ברכב – שלושתם מתל־חנן, וכן ידידת המשפחה שרית הרשקוביץ, בת 27, מראשון לציון – נהרגו כולם. שניים מהם גם הועפו החוצה מעוצמת ההתנגשות.

למקום התאונה הוזעקו ארבעה אמבולנסים וניידת לטיפול נמרץ, שצוותיהם החלו לעשות פעולות החייאה בשלושה מארבעה נוסעי ה„אופל", שנפצעו באורח אנוש. כן הגיעו למקום מפקד מרחב חיפה תנ"צ יעקב חביב, מפקד משטרת זבולון, סנ"צ יעקב בורובסקי, ואנשי לשכת התנועה במרחב חיפה, שסגרו את כביש חיפה־נצרת למשך כשעתיים.

אחרי נסיונות החייאה שנמשכו כשעה, קבע רופא מד"א, כי כל ארבעת נוסעי המכונית מתו וגופותיהם הועברו לבית החולים „רוטשילד" בחיפה.

נהג האוטובוס משכם נעצר, כאמור, לחקירה, אך נודע, כי בשלב זה אין כל סימנים המעידים על כך שהוא זה שסטה מנתיב נסיעתו. לפי הממצאים שאספו הבוחנים בשטח נראה, כי האוטובוס נסע בנתיבו ולא סטה ממנו.

גורם משטרתי בכיר, שביקר במקום התאונה, אמר כי המשטרה אינה מוציאה מכלל אפשרות, כי ליקוי במערכת ההגה, או תקר בגלגל הקדמי, הם שגרמו לסטיית מכונית ה„אופל" מנתיב נסיעתה.

אביב מאירי, מגבעת עמוס, שנהג במכונית „רנו" סמוך לאוטובוס משכם, סיפר לסופר „דבר": „הייתי

(סוף בעמ' 2)

הלוויות – היום

לוויותיהם של ארבעת הנוסעים שנהרגו בתאונת הדרכים הקטלנית בתל־חנן ייערכו היום, בבית הקברות בכפר סמיר בחיפה, ובבית־הקברות בתל־חנן.

לווייתה של שרית הרשקוביץ מראשון לציון תצא בשעה 3 אחר הצהריים, מבית הוריה, ברחוב בר־יהודה 96 בתל־חנן, ותיערך בשעה 3.30 בבית הקברות המקומי בתל־חנן.

לוויית שלושת בני משפחת מזרחי תצא בשעה 4:30 מביתם, ברחוב בר־יהודה 96, ותיערך בשעה 5 בבית־הקברות שבכפר סמיר בחיפה.

משרד החינוך: קיצוץ נוסף – בלתי־יישים

מאת יעל מישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

„קיצוץ בתקציב החינוך הוא בלתי־יישים ועלול למוטט את מערכת החינוך" – כך הגיב אתמול מנכ"ל משרד החינוך אליעזר שמואלי על תוכנית הקיצוצים בתקציב בשיעור 3.9 אחוזים, המתייחסת גם למשרד החינוך.

יושב ראש ועדת החינוך של הכנסת ח"כ נחמן רז אמר: „קיצוץ כזה הוא חמור ביותר, ואני לא אתן ידי למהלך כזה".

יחד עם הקיצוץ בשיעור 3.9 אחוזים, יצטרך משרד החינוך לקצץ כ־60 מיליון דולר מתקציב השנה הבאה.

עדי אמוראי ואיזי קפלן ממשרד האוצר הציעו בשבוע שעבר לפני חברי ועדת החינוך של הכנסת אלטרנטיבות שונות לצמצום הגרעון בתקציב החינוך, ביניהן: ביטול חינוך תיכון חינם והנהגת שכר לימוד מודרג, איחוד כיתות קטנות, סגירת סמינרים ועוד.

ח"כ רז אמר, שביטול חינוך תיכון חינם נראה לו כאלטרנטיבה הטובה ביותר, שכן לדבריו אין הצדקה לכך שמדינת ישראל תממן חינוך תיכון גם לילדי עשירים.

המלך חסן: אם תפרוץ מלחמה נתייצב בראש מדינות ערב הלוחמות

מאת דן אבידן, שליח „דבר" לקאהיר

קאהיר,(מיוחד ל„דבר"). – חסן מלך מרוקו הצהיר שאם תפרוץ מלחמה ערבית־ישראלית תתייצב מארוקו בראש הלוחמים הערבים,והציע כי ועדה בין־ערבית משותפת תצא בקרוב לארה"ב ולמדינות שונות במערב אירופה כדי להציג שם את „העמדות הקשוחות" שהציג פרס בשיחותיו עם המלך באיפראן.

במסיבת עתונאים שקיים חסן במרוקו ביום ה' הוא הציע,שתפקיד זה יוטל על הוועדה המסתפת לליגה הערבית שמתפקידה היה בעבר להציג את תוכנית השלום הערבית מ־1982 בזירה הבינלאומית.חסן טען, כי יוזמתו החדשה תשרת את העניין הערבי,משום שהיא תוכיח שישראל היא אבן הנגף העיקרית להרחבת תהליך השלום במזרח התיכון,ומשום שהיא תסייע לערבים לנטרל את פעילות הלובי הפרו־ישראלי בוואשינגטון.

חסן אמר עוד, כי שום מנהיג ערבי לא השיב עדיין לשדרים שהוא שלח ביום למנהיגים שהביאו לפגישתו עם פרס. הוא הגן על יוזמתו וטען שבטווח הקרוב והרחוק היא תשרת את הדיפלומטיה הערבית, הן בתחום סיכול יוזמות מדיניות של ישראל שאינן מקובלות על הערבים והן בתחום קידום תהליך השלום באיזור.יחד עם זאת העריך חסן, כי נוכח כשלונו לסחוט ויתורים מדיניים מפרס,לא יעז, בטווח הנראה לעין,מנהיג ערבי כלשהו להיפגש באורח גלוי עם פרס, לא כל שכן עם ראש הממשלה המיועד יצחק שמיר.

אתמול מסר שליח מיוחד של חסן מלך מארוקו שני שדרים לנשיא מובארק.באחד מהם מבהיר חסן את הסיבות שהניעו אותו לקיים את המפגש באיפראן.יצויין שלמפגש זה היו הדים שונים במצרים.חוגי הממשל ברכו עליו,אולם בקרב האינטליגנציה המצרית היו גם כאלה שמתחו ביקורת על המפגש,בטענה שהוא לא תרם מאומה לקידום התהליך המדיני במזרח התיכון ורק החריף את הקיטוב בעולם הערבי.

העתונות המצרית מחדשת התקפותיה על ישראל והציונות

מאת דן אבידן, שליח „דבר" לקאהיר

קאהיר, (מיוחד ל„דבר"). – העתונות הממסדית והממסדית־למחצה במצרים חידשה בימים אלה את התקפותיה על ישראל והציונות. ביום ו' פרסם העיתונאי המצרי מוחמד חיוזאן מאמר בעתון „אל־גומהוריה" שבו הוא מביע חרטה על כך שמצרים חתמה על הסכם השלום עם ישראל. במאמרו כותב חיוזאן, כי מצרים צריכה היתה להסתפק בחתימת הסכם אי לוחמה עם ישראל, כדי להמנע מיצירת יחסי נורמליזציה בין שתי המדינות.

חיוזאן טוען כי על מצרים לנתק את היחסים הדיפלומטיים

(סוף בעמ' 2)

האלוף שומרון יחקור „המרד הגסטרונומי"

מאת טלי זליגר, הכתבת הצבאית של „דבר"

הרמטכ"ל רב אלוף משה לוי ביקש את סגנו האלוף דן שומרון לחקור בפרשת „המרד הגסטרונומי" שהתרחש בחודש יוני, כשחיילי יחידה של צה"ל נטשו את משימתם מכיוון שלא קיבלו מזון לטעמם.

נראה, כי לאחר שממפקד אותה יחידה התקבלו הסברים חלקיים, לא בהירים, ובעקבות פרסומים בעיתונות, החליט הרמטכ"ל שסגן הרמטכ"ל עצמו יטפל בחקירת הפרשה. ייתכן שיכונס קצין בודק לעניין.

פירושו של דבר

הפעם בדרך הנכונה

מאת מוריה אבנימלך

שר האוצר עומד ככל הנראה להביא היום לממשלה הצעה לקיצוץ 450 מיליון ש"ח בתקציב. הקיצוץ, שהאוצר מעדיף לכנותו „תיקון התקציב", נועד להחזיר את התקציב למסגרתו הנומינלית המקורית כפי שאושרה לשנת 1986.

במהלך שנת התקציב החליטה הממשלה כמה החלטות שמשמעותן היתה תוספת תקציב. הקיצוץ המוצע הינו דרך חילופית לשמור על מסגרתו כפי שנקבעה מראש. הגישה העומדת ביסודה של התוכנית היא שלכל החלטה בעלת משמעות תקציבית יש מחיר ריאלי, והיא מחייבת קיצוץ בפעולות אחרות.

גישה זו היא „חינוכית", וממחישה למקבלי ההחלטות את הכלל ש„אין ארוחות חינם".

הדרך בה מציע האוצר להחזיר את התקציב למסגרתו ראויה לתשומת לב ולשבחים – ההחלטה במה לקצץ נותרת בידי המשרדים ומבטיחה ביצוע מיידי. המשרדים יידרשו לקצץ 3.9 אחוז מתקציבם – שיעור השווה לסכום הרזרבה התקציבית של כל משרד – ועד לביצוע הקיצוץ יוקפאו 75 אחוז מהתקשרויות הממשלה, מעין ערבות להבטחת הקיצוץ. משרד שיבצע את הקיצוץ כנדרש, התקשרויותיו תופשרנה.

התוכנית אותה תתבקש הממשלה לאשר אינה תוכנית כלכלית חדשה, אפילו אינה שלב ב' בתוכנית הכלכלית. אין זו תוכנית לצמיחה, אין בה בשורה ליצוא ואין בה הצהרת כוונות להקטין את מעורבות הממשלה במשק ולהפנות מקורות, ולא במיסוי ולא בשוק ההון.

הבשורה היחידה שמביאה התוכנית היא שהממשלה מתכוונת להתייחס ברצינות להחלטותיה. במציאות הכלכלית בשנים האחרונות – גם זו בשורה.

החשוד בהשחתת בית־הכנסת בגבעת־שאול – עבריין מדורה

מאת אוריאל בן־עמי, כתב „דבר"

משטרת ירושלים לכדה ביום ו' צעיר תושב העיירה דורה שבאיזור חברון, החשוד בכך שהשחית ביום ה' בלילה את בית־הכנסת של חב"ד בשכונת גבעת־שאול.

בחקירה מאומצת של אנשי מחלקת המיעוטים, הרכוש והזיהוי הפלילי במשטרה, נמצאו טביעות אצבעות שלפיהן נלכד החשוד.

הצעיר בן ה־19 שיתף פעולה עם חוקריו, תמסר, כי הודה בביצוע המעשה על רקע פלילי. ככל הנראה חיפש כסף בבית־הכנסת, ומשלא מצא שם כסף, כילה את זעמו בספרי התורה.

הצעיר החשוד עבד באיזור התעשיה בגבעת־שאול כשומר, למרות שיש לו עבר פלילי והוא מוכר למשטרה. הוא פרץ בשעתו, למפעל אופטיקה באיזור וכן היה מעורב במספר פריצות נוספות. נודע, שבאחת הפריצות האלה במחסני משרד העבודה והרווחה, הותיר הצעיר כתובת „פ.ל.או" על אחד הקירות והשחית את דגלי ישראל.

במשטרת ירושלים טוענים, כי אין יודעים מי הציב את הצעיר הערבי לשמירה באיזור התעשייה, למרות היותו מוכר למשטרה. הבוקר יובא החשוד לבית־משפט השלום בירושלים, לשם הארכת מעצרו.

בליכוד זועמים על ההחלטה למסור שטח 9 לבעליו הערבים

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בכנסת

בבקשה לכינוס 20 חתימות של חברי־הכנסת הדרושות לכינוס מיוחד של הבית כדי לדון בפרשת „שטח 9" – פנה ביום ו' ליו"ר הקואליציה חיים קופמן ח"כ מאיר כהן־אבידב. כהן אבידב מבקש, שהכנסת תבהיר כיצד זה מותחים שטח אימונים, לאחר 38 שנים, בלי שנמצא שטח אימונים חלופי ובמיוחד בהתחשב בעובדה, שלאחר הזחור סיני הצטמצם שטח האימונים של צה"ל.

חיים קופמן ביקר את יוזמתו של כהן אבידב והחליט לפנות ליו"ר הכנסת ולבקש כינוס מיוחד של הכנסת, כדי לדון בנושא.

מלבד זאת יזום ח"כ קופמן כינוס סיעת הליכוד, כדי לדון במה שהוא מכנה „השוחד הפוליטי" המסוכן ביותר במדינת ישראל.

ח"כ עוזי לנדאו פנה לממלא מקום ראש הממשלה יצחק שמיר וביקש להעלות את נושא „שטח 9" לדיון בקבינט, ועד אז לעכב את ביצוע החלטת הממשלה בעניין. ח"כ לנדאו אומר: „אין לתת למפלגת העבודה להיבנות במגזר הערבי, על חשבון בטחון המדינה".

פיקניק מחאה נערך אתמול נגד הקמת חניון תת־קרקעי בשטח גן־מאיר בתל־אביב.
(צילום: יעקב שאלתיאל)

האוצר יציע היום

(המשך מעמ' 1)

כן נודע לסופר „דבר", שהפקידות הבכירה באוצר עדיין מטילה ספק ביכולתה של הממשלה לקבל החלטה על קיצוץ, במיוחד על רקע העובדה שבתקציב 1986 נוצרו עודפים מצטברים, בסדר גודל של כמיליארד שקל, מתחילת שנת הכספים.

באוצר מתרעמים על כך שעודפי התקציב הבאו לביטוי במקום שיבוצעו מיידית ולא יפריעו למהלך הדרגתי לצימצום מערכות הממשלה במטרה לבסס היציבות והפחתת עליות הייצור כתנאי לפיתוחים.

עד כה, טרם הוברר סופית אם הצעות האוצר אמנם יודנו היום, וזאת עקב המחלוקת בין האוצר ומשרד הבטחון בעניין קיצוץ תקציב הבטחון, האמור להיות בהיקף של כ־100 מיליון דולר.

הקיצוץ בשיעור 3.9 אחוזים אינו חל על כל התקציב, אלא רק על תקציב התפעולי של המשרדים, ללא חובות, רזרבות וכדומה.

מהלך הקיצוץ הוא שלב נוסף בתוכנית המשך לתוכנית הכלכלית, שפורסמה ב„דבר" באפריל שנה זו, ואשר כללה – בין השאר – גם את הצמדת השקל לסל המטבעות וגם את ... התקציב לבסיס נומינאלי, דהיינו, קביעה שיקלית של כל התקשרויות הממשלה וביטול כל ההצמדות בתחום קצרי הטווח.

במעבר לתקציב הנומינאלי נקבע בתוכנית, שלמשרדים הממשלתיים יואצלו סמכויות נרחבות בביצוע סעיפי התקציב, כאשר המטרה היא, שמתן סמכויות כאלה למשרדים יקל עליהם בתיכנון הקיצוץ והביצוע.

נקודות עיקריות בתוכנית האוצר

המרכיבים העיקריים בתוכנית הקיצוץ של האוצר, אם כן, הם:

● מעבר לתקציב נומינאלי – מסגרת התקציב המאושר לשנת 1976, במונחים נומינאליים, תישמר, ולא יתנו פיצוי על התייקרויות.

● קיצוץ תקציב בסך 450 מיליון שקל, או כפי שמעדיף האוצר לכנותו – „תיקון תקציבי".

בהלך זה נועד להחזיר את התקציב למסגרת המקורית, כפי שהוא בחוק התקציב לשנת 1986, מאחר שהממשלה קיבלה במהלך השנה החלטות לתוספת תקציב בסעיפים שונים. ... אין פונים לכנסת בבקשה שתאשר תקציב נוסף – לקצץ בסעיפים אחרים. הצעת האוצר היא לקצץ 3.9 אחוזים מתקציבי המשרדים, וזהו לסכום ההרחבה המשרדית.

● התקשרויות לא צמודות. ייאסר על משרדי ממשלה לחתום על חוזים צמודים למדד מחירים לצרכן, למדד בנייה או למטבע חוץ, למשך 11 חודש. זהו צעד ראשון לקראת תוכנית רחבה יותר לביטול ההצמדות במשק, במסגרת ייצוב המשק וחתירה להורדת קצב האינפלאציה.

● הקפאת 75 אחוז מהתקשרויות הממשלה – והו כלי סכני, שנועד להביא לקיצוץ מיידי ולהמריץ את המשרדים להגיש תוכנית קיצוצים מיד.

משלחות ישראל ומצרים

(המשך מעמ' 1)

מפה נוספת, שבה יסומן מיקומן של אבני הגבול בטאבה כפי שהדבר נראה לה.

המצרים אינם מתנגדים להצעה זאת, אך הם עומדים על־כך שלבוררים לא יהיה שום מנדט – כפי שרוצה ישראל – להשתמש במפה זאת גם כדי להחליט האם קו הגבול המנדאטורי הוא אמנם קו הגבול הנכון.

הכל נשארים למאמץ נוסף

מלבד זאת, עדיין לא הושגה הסכמה בין הצדדים בדבר בחירת שלושת הבוררים הבינלאומיים שישתתפו בצוות הבוררות על טאבה. משלחת ישראל אמורה היתה לשוב ארצה אמש, אולם היא דחתה את יציאתה, כדי לאפשר לשלוש המשלחות להמשיך במשא ומתן היום.

נראה, כי גם המתווך האמריקאי, הדוחק בשני הצדדים להגיע להסכם, דחה לפי שעה את יציאתו מקאהיר.

מקורות בשלוש המשלחות אמרו ל„דבר", כי הבוקר ייעשה מאמץ נוסף להגיע להסכמה בעניין המפה שצורפה לשטר הבוררות, מתוך תקווה שאת בחירת שלושת הבוררים הבינלאומיים ניתן יהיה לעשות לאחר שהדרג המדיני בישראל ובמצרים יאשר את טיוטת השטר המוסכמת, אם אמנם תושג טיוטה כזאת בסיבוב בשיחות הנוכחי.

כמעט משבר בין קמחי ותמיר

בינתיים נודע, כי הנשיא מובארק הביע ביום ה' שעבר את מחאתו בפני ראשי המשלחת הישראלית השגריר משה ששון על ההצהרה שהשמיע לאחרונה שר החוץ שמיר, שבה הוא אמר „שאין מה למהר בהשגת פתרון לבעיית טאבה."

ביום ו' כמעט פרץ משבר בין ראשי המשלחת הישראלית, כאשר דוד קמחי עמד לשוב ארצה להתייעצויות עם השר שמיר, ואילו מנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם תמיר הודיע, כי הוא אינו זקוק להתייעצות עם הדרג המדיני הממונה עליו, וכי הוא נחוש בדעתו להשאר בינתיים במצרים, כדי להמשיך במאמצים להגיע לנוסח מוסכם של שטר הבוררות עם המצרים.

בראשית השבוע אמור להגיע ארצה צוות טכני ממחלקת המדידות של צבא מצרים כדי לסמן, יחד עם צוותים מישראל ומארה"ב, את מיקומן השני במחלוקת של אבני גבול בטאבה.

דבר
DAVAR دابار
מאוחד עם למרחב
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מנהל כללי אהרן קראוס
המו"ל – „דבר" בע"מ
מדפיס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ.65233
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 16 בית נאווה קומה ג' טל. 242203
חיפה, רח' הנביאים 27 טלפונים 3־2־642111, ת.ד. 33104

ה„אופל" והאוטובוס אחרי ההתנגשות
(צילום: שלמה מוסקוביץ)

הנשיא והרבנים הראשיים קוראים לזהירות בדרכים

(ע). – נשיא המדינה חיים הרצוג והרבנים הראשיים הרב אברהם שפירא והראשון לציון מרדכי אליהו יצאו בקריאה נרגשת אל הציבור בישראל לעשות חשבון נפש ולמלא חובת פיקוח הנפש, נוכח ריבוי תאונות הדרכים שהפילו קורבנות כה רבים לאחרונה.

נשיא המדינה קרא ביום ו' בבוקר לציבור „לעשות חשבון נפש נוכח הקטל הנורא בדרכים, שהגיע השבוע לשיא". הנשיא אמר, כי „תאונות הדרכים, תאונות האימונים או העבודה אינן גזירה משמים, אלא מעשי ידי אדם והגורמים להן הם רשלנות, חברמניות, כביכול, פזיזות וזלזול בחוק ובכללי הזהירות – מאלה יש להימנע".

הרבנים הראשיים פנו בקריאה מיוחדת לרבני ולגבאי בתי הכנסת ברחבי המדינה להתפלל בשבת לשלום פצועי תאונות הדרכים ולהעלות את זכר הקורבנות, וכן לשאת דברים בבתי הכנסת על חסכנות וחובת פיקוח הנפש.

ישראל ופולין

(המשך מעמ' 1)

בעקבות שיחות שרי החוץ החל במגעים בין דיפלומאטים משתי המדינות, למען חידוש היחסים, גם אם לא בדרג שגרירויות. בסוף יולי השנה, אישר דובר ממשלת פולין יזי אורבן, כי ישראל ופולין יחליפו נציגויות.

דובר משרד החוץ בירושלים אישר באוזני סופר „דבר" כי עד לחודש אוקטובר תפעלנה בוורשה ובתל־אביב הנציגויות הדיפלומאטיות של שתי המדינות.

ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר אמר השבוע, כי ישראל מקיימת מגעים עם מדינות נוספות במזרח אירופה, לקראת אפשרות של חידוש יחסים עמן ואמר, כי בבירות מזרח אירופיות שונות „יש רצון טוב בכיוון זה".

העתונות המצרית

(המשך מעמ' 1)

עם ישראל ולהימנע מהרחבת המגעים הישירים עימה בעקבות החתימה הצפויה על שטר הבוררות לפתרון מחלוקת טאבה. הוא תוקף את אמצעי התקשורת המצריים המשתמשים לדבריו מדי פעם במטבעות לשון השאולות מהלכסיקון הישראלי, ושמהן ניתן להבין שהמצרים מכירים כביכול בריבונות הישראלית על ירושלים או בלגיטימיות של הטענות הישראליות בדבר ריבונותם על טאבה.

באותו יום פורסמו גם שני מאמרים בעלי נימות אנטישמיות בעתון המסמר החשוב „אלאהרם". במאמר אחד תוקף העיתונאי עאטיף סאקר את „ההשפעה הציונית" על אמצעי התקשורת במערב. הוא טוען שרק בלחץ הלובי הציוני בצרפת בוטלה עבודת הדוקטוראט של החוקר הצרפתי הנרי רול, שבה הוכיח חוקר זה „שאין אמת בטענה שבשואה נשרפו מליוני יהודים למוות בתאי הגזים". בעל המאמר מאשים גם את יהדות קנדה בהפעלה להצים על מערכת החינוך הקנדית, שהביאו להוצאת המחזה של שקספיר, „הסוחר מוונציה", מתוכנית הלימודים באחד מבתי הספר במדינה זו, בטענה כי המחזה הוא בעל אופי אנטישמי.

במאמר אחר טוען העיתונאי מוחמד סלמאווי, כי ישראל מתשמשת בעתונות המערבית כדי להפיק עלילות כזב על הערבים. הוא מביא לדוגמא יד־יעה כוזבת, לדעתו, שפורסמה בעתון הלונדוני „ג'ויש כרוניקל", ושבה נאמר שבשנים האחרונות פונים יותר ויותר ערבים לבתי חולים בישראל, כדי לקבל שם טיפול רפואי שהם אינם יכולים לקבל בבתי חולים במדינות ערב. לדברי בעל המאמר, באמצעות „ידיעות מגמתיות" מסוג זה מעוניינת ישראל ליצור את הרושם שהיא מדינה בעלת עליונות תרבותית וטכנולוגית על הערבים, ולהוכיח שבסתר ליבם מכירים הערבים בעובדה זו ואף מפיקים ממנה תועלת.

יהושע כהן
איננו
ההלוויה היום יום א' ה' אב תשמ"ו 10.8.86 בשעה 17.30.
לנזקקים להסעה יצא אוטובוס מרחבת בנייני האומה בירושלים בשעה 14.30
ומרחבת היכל התרבות בת"א ב־14.30
המשפחה
ובית שדה בוקר

להברתנו
לנצ'ו ניר ולמשפחתה
משתתפים בצערכם בהילקח מכם
אריה ליפשיץ ז"ל
בית ניר אליהו

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה ללא עת של חברתנו
נחמה פלדמן ז"ל
אחות ותיקה במחוזנו
ומשתתפים בצער המשפחה
קופת־חולים מחוז ת"א
ההנהלה ועד העובדים
ועובדי מרפאת קטוביץ

לחברתנו בתיה סטולר
אתך באבלך במות אמך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף חולון – ויצמן
ההנהלה והעובדים

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי קצרין
הודעה בדבר אישור תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הצפון, אישרה תכנית מפורטת הנקראת „תכנית מפורטת מס' 5091 – מרכז מסחרי ומרפאת קופת חולים, קצרין". שהודעה על הפקדתה, יחד עם התשריט המצורף אליה, פורסמה בילקוט הפרסומים מס' 3172 ביום י"ט באדר תשמ"ה 10.3.85 עמוד 1604.

ואלה הם השטחים והגבולים בתכנית:
כמסומן בקו כחול בתשריט, עיקרי מטרת התכנית: פיתוח קטע ממרכז העירוני של קצרין בין המרכז המסחרי הקיים והמועצה האזורית, קביעת שטחים למסחר ובנוי שטחים צבוריים ופתוחים חניות.

התכנית האמורה, בצורה שבה הועדה המחוזית אישרה אותה ביחד עם התשריט המצורף אליה, הופקדה במשרדי הועדה המחוזית האמורה וגם במשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה קצרין שבקצרין, רמת הגולן.

וכל המעוניין רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.

ישראל קניג
יו"ר הועדה המחוזית
לתכנון ולבניה

תאריך: י"א באייר תשמ"ו 20.5.1986

תלכו אתם – אמרה טובה מזרחי מתל־חנן לבעלה ושני ילדיה כשהזמינו אותה לים

מאת יוסי ליברביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

„אמא, בואי אתנו לים, כבר ניקיתי את הבית", אמרה טובה מזרחי לאמה אהובה ביום ו' בשעות הצהריים.

„אני עייפה", השיבה האם. „חוץ מזה, לא גמרתי לטגן את הפלפלים לשבת, תלכו אתם".

טובה זילברמן, השכנה מהקומה הרביעית, ששמעה שאהובה מוותרת על הנסיעה, שאלה האם בתה שרית, חברת ילדות של טובה יכולה להצטרף אליהן. „ודאי", היתה התשובה.

שרית, שהתארחה אצל הוריה לחופשה עם שני ילדיה, מורן בן ה־3 ואלעד בן השנתיים, החליטה ברגע האחרון להשאיר אותם בבית, עם סבא וסבתא.

בפתח הדלת כשעמדו הארבעה לצאת את הבית, ביקשה אהובה מבנה מרדכי שלא ירים־יד עם אחותו טובה. „אתה יודע שהיא אוהבת לנהוג, אז תוותר לה", אמרה לו. מרדכי השיב, כי כלל לא התכוון לנהוג.

כך נפרדה אהובה מזרחי מבעלה אהרון ומשני ילדיה, טובה ומרדכי. כמאה מטרים בלבד מביתם, ברחוב בר־יהודה 86 בתל־חנן, ארעה התאונה המחרידה.

כעבור כשעתיים, התייצבו שוטרים בבית ובישרו לאם המשפחה את הבשורה המרה. אהובה איבדה את הכרתה. כל יום ו' חיתה על זריקות הרגעה.

„הלך לי את זהבי"

אהרון מזרחי, אב המשפחה, היה הבן הרביעי מחמשת ילדי משפחת מזרחי המפורסמת, שגדלו בשכונת אלרואי, ליד קריית טבעון. יליד חיפה, אהב עבודת כפיים, הוא למד נגרות אחרי בית־הספר היסודי והצטרף לחיל האוויר בשירותו הסדיר.

יפה קרויטורו, אחותו של אהרון, אמרה: „לך תשמע מחבריו לעבודה איזה מנהל הוא היה ב„מודל בטון". בודי, הלך לי את זהב", קוננה.

לפני מספר שנים, שהחלו הפיטורים במפעלו, הצטרף אהרון לחיל הים, כאזרח עובד צה"ל, ועבד במספנה.

הרס"ר שלו אהרון בבסיס סר לבית המשפחה לניחום אבלים. „אני בהלם, רק הבוקר דיברתי איתו", אמר.

בית מזרחי נראה ביום ו' כתחנת רכבת. בני משפחה, שכנים, חבריו לעבודה של אהרון, חבריו לעבודה של בנו מרדכי, שעבד אצל קבלן חשמל ב„כימיקלים לישראל" וחברותיה לעבודה של הבת טובה, ממפעל „חוגלה", כולם המומים.

קשר מיוחד להורים

הקשר בין טובה ומרדכי מזרחי לבין הוריהם היה מיוחד מאוד. סיפרה חנה לופו, אחותו השנייה של אהרון מזרחי: „בדרך כלל, בישראל, ההורים נוהגים לעזור לילדים להסתדר בחיים. אצל טובה ומרדכי, היה בדיוק ההיפך: טובה קנתה להורים סלון ורש ומרדכי קנה להם טלוויזיה. איפה עוד תראה ילדים כאלה?"

אהרון מזרחי, כך מספרת אחותו חנה, כעס על ילדיו שעדיין לא התחתנו. „אני רוצה נכדים, מה יש אסור לי?", אמר להם לא פעם. עד שיתחתנו, קנו טובה ומרדכי מכשירי חשמל שונים. ביום ו' הם עמדו בשורה, בחדרה של טובה.

„זה נראה כמו בסרט", התייפחה אהובה מזרחי. „השאירו את אמא לראות את הסוף. אבל למה אני, למה אלוהים השאיר אותי לסגור את המסך?"

מזל ששרית לא לקחה את הילדים לים! אמר בעלה של ההרוגה יעקב הרשקוביץ

„אמא לא תבוא יותר", אמר ביום ו' יעקב הרשקוביץ בן ה־34 לבתו מורן, בת ה־3. במרכז תל־חנן, ישבו מורן ואחיה אלעד בן השנתיים על ברכי האב, מנסים לשחזר את הפגישה האחרונה של יעקב עם אשתו שרית, שנספתה שעות ספורות לפני כן.

„ביום ראשון בערב", סיפר יעקב, „הבאתי אותה להוריה, עם הילדים. היא רצתה לעשות חופש, ואני לא יכולתי להשתחרר מהעבודה ונשארתי בבית, בראשון לציון. בבוקר עוד דיברנו בטלפון, סתם דיבורים־רגילים. מי היה מאמין. איזה מזל שלא לקחה את הילדים לים..."

שרית ויעקב הרשקוביץ נישאו לפני ארבע שנים. שרית שירתה כקשרית ברמת הגולן ויעקב, רמת־גני עובד ב„כימאוויר", הכיר אותה בצבא. לאחר חתונתם עברו בני הזוג לראשון לציון. שרית הספיקה לעבוד לפני חתונתה כתופרת ואחר כך בחברת „אלביט". מאז נישואיה לא עבדה ועסקה בגידול שני ילדיה. היא גדלה בתל־חנן למדה בבתי הספר „ישורון" ו„גבעון" בשכונה.

„בחיים לא הייתי מאמין"

אחיה של שרית, זאב זילברמן בן ה־23, לא יכול היה לדבר. האחר, בן ה־16 וחצי, מרר בבכי. „דיברתי עם שרית בטלפון בשעה 10:00 בבוקר", אמר, „היא אמרה לי, „בוא, הכנתי לך אוכל טוב". באתי מנס־ציונה. שמעתי ברדיו, בשעה ארבע, שארבעה בני אדם נהרגו. בחיים לא הייתי מאמין שביניהם תהיה אחותי".

הרוגות התאונה בכביש הערבה הובאו למנוחות בבית־אליעזר

מאת יצחק מרידור,
סופר „דבר" בעמק [illegible]

(ע). – אבל כבד שורר ביום ו' בשכונת בית אליעזר בחדרה, שעה שתושבי העיר ורבים מתושבי באר שבע ליוו בדרכן האחרונה את נספות התאונה בכביש הערבה: איטה אוחיון ושלוש בנותיה – שגית, אריאלה ושני. האם והבנות הובאו למנוחות בבית העלמין הישן של חדרה, לבקשת הורי המנוחה.

הקבורה לוותה ... בני המשפחה וחברותיהן של הילדות, ובמהלכה התעלפו אחדים מהמלווים.

בתום הקבורה, נתנה חברותיהן של הילדות מבאר־שבע ליד הורים שנערמו על הקברים, בהפרדן מחברותיהן בבכי־תמרורים. ארונה של האחיינית ליאן אוחיון יוסף לקבורה בתחילת השבוע.

השכונה הקטנה שבפאתי חדרה, בית אליעזר, לא ידעה בעולם אבל כה כבד. מאז שעת הבוקר, נהרו לביתם של סבים ובאיר ויינברג, הוריה של איטה אוחיון, רבים מתושבי העיר ובאות מתושבי באר־שבע, עם התבשרה איטה אוחיון לאחר נישואיה עם בעלה אלברט.

בין המלווים היו חברים לעבודה של שני בני הזוג, בני משפחה, ידידים ותלמידיה המבוגרים של איטה מפרוייקט תהיל"ה.

בן הסתתפו בלוויה ראש עיריית חדרה יחיאל כהנא, ממלא מקום ראש עיריית באר־שבע וחברי מועצה.

אלברט אוחיון לא הגיע ללוויית משפחתו: הוא עדיין מאושפז במחלקה האורטופדית של בית החולים „יוספטל" באילת. אחיו, יהודה, אמר „קדיש" על הקברים.

ממלא מקום ראש עיריית באר־שבע משה זילברמן ספד בשם העירייה ואמר: „איטה ביקשה להקים משפחה לתפארת בבאר־שבע, ועבדה בחינוך הילדים בבית ובחינוך מבוגרים מחוצה לה. הגורל המר גרם שהיום אנו נפרדים מאישה – אשה צעירה, ומשלוש ילדות, שטרם החלו את חייהן. אין תשובה בפי לשאלה מדוע דווקא הן, ואין בפי מלים של נחמה למשפחה".

עמיתים כלפון, עובד אגף החינוך בעיריית באר־שבע וידיד המשפחה, ספד בשם עובדי העירייה ובשם חבריהם של איטה ואלברט אוחיון וחברי שלוש הבנות. „איננו יודעים את מי לבכות, את ההולכים או את אלברט, שנשאר גלמוד, ללא משפחה. זהו גורל אכזר", אמר כלפון.

יהודה אוחיון נפרד מהמנוחות בשם המשפחה. הוא חזר על דברי האב אלברט, שאמר לאחר שהתעורר בבית החולים: „לא איטה, לא שגית, לא אריאלה, ולא שני – כולן אינן יותר אתי".

ד"ר אברהם צביון, מנהל המחלקה לחינוך מבוגרים במשרד החינוך, היה אחרון המספידים. הוא אמר: „המחלקה הכירה אותך ח"י שנים, שבהן היית אמא, רוח חיים למאות רבות של תלמידים מבוגרים מכך, שראו בך אור, תקוה ושמחה.

„כמעט ח"י שנים עבדת כך – ועכשיו אינך היה יותר. היית ממקימי „פרוייקט תהיל"ה" בבאר־שבע, ולא זכית לחגוג את חג העשור של הפרוייקט הקרב ובא. אנו בוכים על הגזירה, שאין לה פשר".

ערב התייחדות בחפציבה

קיבוץ חפציבה התייחד אתמול עם עשרת בני המשק שניספו בתאונת הדרכים הקטלנית על כביש התענכים.

מאז התאונה, משך כל ימות השבוע, לא חדלו להגיע למשק מבקרים ומכתבי השתתפות בצער, מכל רחבי הארץ.

בין הכותבים למשק היו גם חברי כת ה„מאקויה" היפאנית וסניפיה ברחבי העולם. לכת היפאנית קשר עמוק עם קיבוץ חפציבה והיא מקיימת בו אולפן מיוחד לחברי ה„מאקויה" המבקרים בארץ.

כן באו לקיבוץ שבעמק בית שאן עשרות מתנדבים, שהחליטו להביע את הזדהותם עם אבלה של חפציבה במעשה, ע"י עבודה בענפים השונים של המשק. בין המתנדבים האלה גם שני מבוגרים בני 70, ממושב בית הלוי ומקיבוץ גלעד.

צה"ל שחרר 30 מבני חפציבה, הנמצאים כיום בשירות סדיר, כדי שיעזרו בעבודות המשק.

הופשרו

(המשך מעמ' 1)

בוואשינגטון כי איתור חלופה זולה מ„הלביא" בכדי שביעית או יותר תביא ללחץ על ישראל לבחור בה ולהסתפק בכך למעלה ממיליארד דולר במחזור חיי המטוס.

ישראל הבהירה לפנטגון, כי בכל החלופות חיונית תעסוקה לכוח האדם ההנדסי בתעשיה האווירית, כדי למנוע אבטלה עם הפסקת תוכנית ה„לביא". עוד דורשת ישראל, כי הפיצויים לקבלני ה„לביא" בארה"ב, אם יופסקו חוזים עימם באיבם, ישולמו מכספי הסיוע

נהגים ואנשי מד"א

(המשך מעמ' 1)

בטוח שהוא עוצר להוריד מישהו. פתאום ראיתי, שהאוטובוס מנסה לעצור ולא יכול, כך נדד איתו את ה„אופל". ראיתי את הנהגת נמחצת בתוך לפגוש האוטובוס. ניסינו לחלץ אותה אבל לא הצלחנו".

עד אחר, יונתן־קרוסי מבית־ספירה: „שמעתי מכה חזקה, ראיתי את האוטו הלבן (ה„אופל") נדחף על ידי האוטובוס הערבי כ־30 מטר. הגעתי לאוטו, ניסיתי לפתוח את הדלת ולא הצלחתי. גם אחרים ניסו לעזור, אבל זה לא הלך".

האוטובוס מסכם הסיע כ־40 פועלים ערבים שעבדו באיזור חיפה לבתיהם בכפרים שליד שכם. מיד לאחר התאונה, נפוצו רוב יושבי האוטובוס לכל עבר, מכיוון שפחדו מהמון הסוער, שצר עליהם בכל הכיוונים ואיים לעשות בהם שפטים, ומעצר במשטרה.

למרות זאת, כשהגיעו השוטרים, הם הצליחו לעצור כ־14 פועלים לשם גביית עדויות מהם. נמסר, כי כל ה־14 שוחררו.

מפקד מרחב חיפה הורה מייד להקים צוות חקירה מיוחד שיברר את נסיבות התאונה. נראה, כי החוקרים ינסו לברר תחילה שתי שאלות מרכזיות: מדוע סטתה בהגה ה„אופל" מנתיבה ועברה לצד שמאל; מדוע לא הצליח נהג האוטובוס לבלום את רכבו מיד לאחר ההתנגשות.

בכתבה המסכמת את ביקורו בישראל

מנצור: וייצמן אמר לי שהיה מעדיף מו"מ עם ערפאת על מו"מ עם חוסיין

ופרס אמר ששאיפתו לפגוש את מובארק לפני הרוטאציה

מאת דן אבידן, שליח „דבר" בקאהיר

קאהיר (מיוחד ל„דבר") „אילו היו מעמידים בפני את הברירה, לנהל משא ומתן עם המלך חוסיין או עם ערפאת, הייתי בוחר להיפגש עם ערפאת". דברים אלה אמר השר ללא תיק עזר וייצמן בשיחתו בשבוע שעבר בארץ עם העתונאי המצרי הבכיר אניס מנצור. מנצור פירסם אתמול רשימה גדולה בעיתון „אכ'באראליום", שבה הוא מספר על התרשמויותיו מביקורו בארץ ומגלה פרטים על תוכן שיחותיו עם ראש הממשלה פרס, עם שר החוץ שמיר, עם השר וייצמן ועם ח"כ אבא אבן.

מנצור כותב כי פרס אמר לו ששאיפתו הגדולה ביותר לפני העברת השלטון לליכוד, היא להיפגש עם הנשיא מובארק. לצורך זה, אמר פרס, הוא מקנה חשיבות רבה לחתימת שטר הבוררות לפתרון מחלוקת טאבה, שאותה העמיד הנשיא כתנאי לקיום פגישת הפיסגה. פרס אמר למנצור, כי הוא מקווה שמייד בעקבות פגישתו עם מובארק יורה הנשיא להחזיר את השגריר המצרי לתל־אביב. מנצור כותב כי פרס התלונן בפניו על הקשיים שמערימים המשפטנים במשלחות הישראלית והמצרית בדרך להשגת הסכם על טאבה. פרס התלוצץ ואמר למנצור שבניירת שנכתבה עד עתה סביב כל קוצו של יוד בטיוטת שטר הבוררות – ניתן לכסות לא רק את שטח טאבה הקטן, אלא גם את מרבית שטחו של חצי האי סיני.

מנצור סיפר כי בשדר שהוא העביר לפרס מהנשיא מובארק חזר הנשיא על מחויבותו לשלום עם ישראל ועל רצונו לפתור את כל הבעיות התלויות ועומדות ביחסי שתי המדינות בדרך הישירה והמהירה ביותר. בראש בעיות אלה עומדת, לדעת מובארק, שאלת טאבה. מנצור מספר כי בשדר התשובה ששלח פרס למובארק הוא חלק שבחים רבים למנהיגותו של הנשיא ולרצונו להרחיב את תהליך השלום באיזור.

פרס גילה הבנה רבה לבעיות הכלכליות הקשות של מצרים והציע בשדר התשובה למובארק כי בפגישתם הצפויה ידונו שני המנהיגים ביוזמה לכינוס ועידה של ראשי המדינות המתועשות במערב, כדי שאלה יגבשו תוכניות להוסכת סיוע כלכלי למצרים ולשאר מדינות האיזור שנפגעו מירידת מחירי הנפט. יחד עם זאת חיווה פרס את דעתו, כי קודם כל צריך לפתור את הבעיות הפוליטיות התלויות ועומדות בין מצרים לישראל ורק אחר כך לגשת לדיון ביוזמות להוסכת סיוע כלכלי למצרים, דוגמת „תוכנית מארשל", שאותה הציע כבר פרס בעבר.

באשר לפגישתו עם השר וייצמן מגלה מנצור, שוייצמן אמר לו שועידת הפיסגה בין פרס למובארק צריכה להתקיים בקאהיר או באלכסנדריה ולא בנואייבה שבסיני. וייצמן ציין שאם יציע מובארק לקיים את הפגישה בנואייבה יראה בכך פרס עלבון, משום שהוא רוצה להקנות לפגישה מימד היסטורי. כאלטרנטיבה נוספת למקום הפיסגה הציע וייצמן את העיר איסמעיליה שעל גדות התעלה, שבה נפגש בשעתו הנשיא סאדאת עם ראש הממשלה בגין.

על פגישתו עם שר החוץ שמיר מספר מנצור, כי שמיר אמר לו שהמשא ומתן המדיני בין ישראל לערבים צריך להתבצע רק במסגרת הסכמי קמפ־דיוויד. שמיר הגן על היועץ המשפטי של משרד החוץ רובי סייבל, המנהל לדעתו בתבונה רבה את המשא ומתן עם המצרים לפתרון מחלוקת טאבה, בעיקר בהתחשב בעובדה שמולו עומד בצד המצרי משפטן מבולה כנביל אל־ערבי.

שמיר המעיט בחשיבות פגישת פרס־חסן במרוקו ואמר למנצור שפגישה זו לא תרמה לקידום התהליך המדיני במזרח התיכון מפני שהיא לא זכתה להדים חיוביים מצד הצדדים הערביים הנוגעים ישירות לסכסוך, כגון ירדן והפלשתינים.

באשר לפגישתו עם ח"כ אבא אבן מספר מנצור לקוראיו, כי לאבן יש דימוי של „סופר אינטלקטואל" בישראל וכי הציבור בארץ מתקשה לעיתים קרובות לרדת לעומק מחשבותיו של מדינאי זה.

מנצור מדגיש ברשימתו את העובדה שהוא הציג בפני המנהיגים בישראל את עמדות הקונצנזוס הערבי ביחס לפתרון הבעיה הפלשתינית. הדגשה זו נובעת מרצונו לדחות את הביקורת שהשמיעו חוגים שונים במצרים על ביקורו בארץ.

תבוסה

ביום שישי עזבה ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר (בתמונה) את בית החולים כשידה נשענת על תלי, ושתיים מאצבעותיה חבושות. ראש הממשלה עברה בהצלחה ניתוח בן שעה לטיפול בתיסמונת דופוירטרן הגורמת עוותים בזרת, ואף עשויה לסכן את היד כולה, כאשר אינה זוכה לטיפול.
הגברת תאצ'ר מסרה כי היא מרגישה טוב והוסיפה כי אמנם יעבור זמן כה עד שתוכל ללחוץ ידיים. אולם שתיים באצבעותיה נותרו חופשיות ולכן תוכל לחתום על מסמכים חשובים.

ניצל בנס

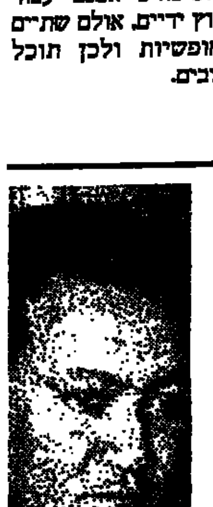

ג'עפר נומיירי, (בתמונה) שליטה המודח של סודאן השוהה בגלות במצרים, ניצל שלשום בנס כאשר מכוניתו נקלעה לתאונת שרשרת ברובע הליופוליס בקהיר. עדי ראייה לתקרית מסרו כי מכוניתו של נומיירי נפגעה על־ידי מיניבוס מצרי, שהתנגש במכונית נוספת בה נסעו תיירים. בתאונה נפצעו נהגו של נומיירי וכן אחד ממאבטחיו.

דן אבידן (קאהיר)

בדיקות

הנשיא רונלד רייגן נאלץ לדחות סוף שבוע של נופש בקמפ דייויד כדי לעבור בדיקות במרכז הרפואי של הצי האמריקני. סיבת הבדיקות בחשד לאבנים בשלפוחית השתן וליקויים נוספים במערכת האורולוגית.
דובר הבית הלבן, לארי ספיקס, ציין כי לבדיקה אין כל קשר לניתוח הסרטן שעבר הנשיא לפני כשנה, וכי שהותו בביה"ח תמשך שעות ספורות. הדובר הוסיף כי לנשיא רייגן היו בעבר אבנים בשלפוחית השתן, ולנוכח התכנית העמוסה הצפויה לו בסתיו החליט לבצע את הבדיקה עכשיו.
האפשרות שהנשיא בן ה־75 סובל מליקוי בריאותי נוסף עוררה עצבנות מסויימת בחוגי הממשל, ואף גרמה לירידת שערי המניות בוולסטריט.

חופשה מלכותית

הנסיכה דיאנה נינוחה בחופשה בארמון שבפלמה דה־מיורקה.

חשדות ב„מינהאוס"

מאז התכנסו משלחות מצרים, ישראל וארה"ב במלון „מינהאוז" בקאהיר לדון בהשלמת הנספח לשטר הבוררות על טאבה, הגיח מדי פעם למלון, כמעט בחשאי, הד"ר אוסאמה אל־באז, יועצו המדיני הבכיר של הנשיא מובארק. איש לא יודע מה עושה אל־באז במלון. מנכ"ל משרד החוץ דוד קמחי הופתע מאוד לשמוע על כך, והביע מיד חשש שאל־באז מנהל מגעים חשאיים עם מנכ"ל משרד ראש הממשלה אברהם טמיר שלא בידיעתו. הסברה הנפוצה ביותר כאן היא שאל־באז החליט להנחות מקרוב את נביל אל־ערבי, איש אמונו ויו"ר המשלחת המצרית למשא ומתן בשעה שהשיחות על טאבה נכנסו לשלביהן הסופיים. איש כמובן לא הוציא מכלל אפשרות שאל־באז נועד בחשאי גם עם אברהם טמיר, הידוע כמי שמנהל באופן עצמאי מגעים עם דרגים שונים במשרד החוץ וארמון הנשיאות המצרי.

דן אבידן (קאהיר)

יורדים מהמפה

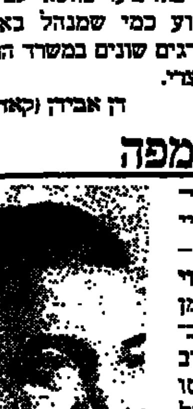

„צעד אחר צעד מוציאים את ישראל מחיי השחמט בעולם" – אמר ויקטור קורצ'נוי (בתמונה) רב האמן הבינלאומי שערק מברית המועצות למערב ב־1976, בהתיחסו לאי־הזמנת ישראל לאולימפיאדת השחמט שתתקיים בחודש נובמבר השנה בדובאי.
במסיבת עיתונאים טען פלורנצו קמפומנס, נשיא הפדרציה האולימפית לשחמט, כי אין להאשים את הפדרציה במצב, שכן ב־1984 לא הציעה אף מדינה מלבד דובאי לארח את האולימפיאדה. הוא הכחיש את הטענות כי הפדרציה מנסה לנדות את ישראל וכי הוא עצמו שואף לזכות בקולות הערבים להבטחת הבחרתו לקדנציה נוספת.

דליה שרון

חופשות

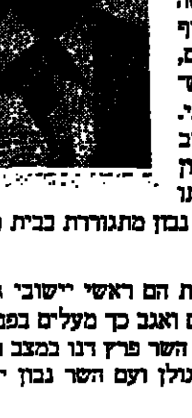

חופי הכנרת מושכים לא רק את עם ישראל לפיקניקים ולחופשה השנתית – גם שרי ישראל גילו את הכנרת והם מבלים סביבה „בתורנות". אחרי נשיא המדינה שבקר במקום לפני כשלושה שבועות סיים בסוף השבוע שר הפנים, יצחק פרץ, את חופשתו בחוף „כינר" הדתי. מיד אחריו התייצב שר החינוך יצחק נבון (בתמונה) עם אשתו ושני ילדיו. משפחת נבון מתגוררת בבית ספר שדה גולן.
מי שמנצלים זאת הם ראשי יישובי גולן המארחים את השרים ואגב כך מעלים בפניהם את בעיותיהם – עם השר פרץ דנו במצב חופי הכנרת והרשויות בגולן ועם השר נבון ידונו בנושאי חינוך.

שמעון וייס

הצטנן

רויטר – פקידי ממשל סובייטיים הודיעו ל־משלחת קומוניסטית מיפן כי מנהיג הקרמלין, מיכאיל גורבצ'וב, לא יוכל להפגש אתם כמתוכנן מכיוון שלקה בהצטננות. הפגישה נדחתה כבר פעם אחת השבוע. המשלחת תפגש עם מספר שניים של הקרמלין, איגור ליגצ'וב, ביום שני. בניגוד למסורת הקבועה מאז עלה גורבצ'וב לשלטון לא נמסר השבוע על פגישה של הפוליטביורו, המנוהלת על ידי גורבצ'וב.
גורבצ'וב בן ה־55 נראה בריא ורענן בתום מסע בן שבוע למזרח הרחוק הסובייטי, אולם בתמונה שהתפרסמה ב„פראבדה" ב־27 ליולי נראה עומד בגשם ללא מעיל ומטריה...

ראש הממשלה שמעון פרס בשיחה על ספרות ותיאטרון רוסיים עם הבמאי הרוסי הגולה יורי לובימוב, שהוזמן על־ידי תיאטרון „הבימה" ממקום גלותו באנגליה כדי לביים את „השקיעה".

יהדות אוסטריה מגבירה מעורבתה במאבקם של מסורבי העלייה בברה"מ

מאת רינה קק, סופרת „דבר" באוסטריה

וינה (מיוחד ל„דבר"). – עניין רב בשיחות המכוונות לחידוש הדו־שיח בין ישראל ובין ברית המועצות משתקף בעתונות האוסטרית.
כלי התקשורת המקומיים ערים במיוחד לנושא זה, מכיוון שבווינה שרויים עתה בהכנת כינוס הוועדה למען בטחון ושיתוף פעולה באירופה, שתיפתח בבירת אוסטריה בעוד כמה שבועות, לאחר שסיבובי השיחות הקודמים במסגרת זאת היו לאחרונה במדריד ובשטוקהולם.
מכיוון שאחד הנושאים הבוערים ביותר בוועידה הצפויה הוא נושא זכויות האדם, מעוניינים כלי התקשורת האוסטריים במיוחד בגישתה של ברית המועצות לבעיית יהודיה, בעיקר במה שנוגע לגורל הסירוב'ניקים היהודים ואסירי ציון.
כך עוררו באוסטריה עניין רב הידיעות שמסורב העליה אלכסנדר קושניר הצליח לעלות ארצה עם משפחתו, לאחר 14 שנות סירוב וכי לווינה עתידה להגיע, בדרכה לארץ אמו של נתן שצ'רנסקי אידה מילגרום, בלווית בנה השני ומשפחתו.
גורלם של יהודי ברית־המועצות העלה עד כה בתוקף בכל כינוס של הוועדה לשיתוף פעולה באירופה, לא רק על־ידי עסקנים יהודיים מכל העולם כי אם על־ידי מדינאים ואנשי שם אחרים, הלוחמים למען זכויות האדם.
יהדות אוסטריה שמרה בכל שנות המאבק הללו על „פרופיל נמוך", מתוך שיקולים שונים, בעיקר בגלל עמדתה הנייטראלית של אוסטריה ותפקידה כארץ מעבר ליהודים הנחלצים מברית המועצות. אולם, בעת האחרונה מתחילה יהדות אוסטריה להפגין עניין רב במצוקת יהודי ברית־המועצות ומתכוננת לפעולות חשובות בתקופת כינוס הוועידה בוינה, בעיקר בנושאי איחוד המשפחות וזכויות האדם לגבי יהודי ברה"מ.
למרות חופשת הקיץ, התחילו הסטודנטים היהודים באוסטריה לפעול ליצירת קשרים עם אסירי ציון הכלואים ברוסיה. הסטודנטים, שיגרו למשל, מברקי עידוד וברכה ליום הולדתו הד־54 של יוסף ביגון.
יש לציין, שלא קל היה עד כה לגייס את יהודי וינה למשימה. אחת הסיבות לכך היתה העובדה שווינה מלאה יורדים ונושרים ממוצא סובייטי, שהעמידו את הקהילה היהודית המקומית בפני בעיות ויצרו תגובה מסויגת, שגרמה יחס מוטעה כלפי סיבלם האמיתי של יהודי ברית־המועצות.

העתונאי ויקטור לואיס בשיחת טלפון ממוסקווה:

אין לצפות לחידוש יחסי ברה"מ־ישראל ואף לא לתוספת היתרי יציאה ליהודים

מאת דליה שרון
כתבת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – אין לצפות לחידוש מלא של היחסים הדיפלומטיים, בעתיד הקרוב, ואף אין לקוות להגדלה של מספר היתרי היציאה ליהודים מברה"מ. שינויים דראמטיים אינם חלק ממדיניותה של ברה"מ – טען העיתונאי ויקטור לואיס, מי שנחשב כבעל מקורות טובים בקרמלין, בשיחה טלפונית, ממוסקווה.
לואיס הוסיף, כי יש לראות את הצעד האחרון של שלטונות ברה"מ כצעד קטן בלבד. לדבריו מעידה העובדה כי דבר השיחות לא פורסם בתוך ברה"מ על כך שהסובייטים שואפים להשאיר, לפי שעה, את הנושא כולו ברמה מוגבלת.
לואיס טען עוד, כי הפרסום הרב אשר ניתן לפגישת שגריר ישראל בפאריס עובדיה סופר עם השגריר הסובייטי, גרם בזמנו להפסקת המגעים, שכן הרוסים לא רצו לפגוע במרקם יחסיהם עם הערבים. הוא אמר עוד כי לאט לאט יהיה על הערבים „לבלוע את הגלולה ולהכיר בריאליות של המצב".
לואיס ייחס חשיבות רבה לשינוי באווירה בין שתי המדינות ולצעדי הנורמליזציה ביחסי ישראל ומדי הגוש המזרחי. לואיס טען בשיחה אשר קיים עם ה„ג'ואיש כרוניקל", כי „מר גורבצ'וב מעוניין לגרום להרגעת אזורי המתיחות בעולם, כולל המזרח התיכון, ולשחק תפקיד בהשגת השלום".
לואיס אמר עוד כי „אנשים חדשים פועלים עתה במשרד החוץ במוסקבה, ביניהם אנטולי דוברינין, שהוא בעל קשרים רבים במערב".

בקייב אין זכר לאסון הכור בצ'רנוביל מספרים חסידי ברסלב שביקרו בברה"מ

מאת נח זבלוני, סופר „דבר" בירושלים

אסון הכור בצ'רנוביל לא הרתיע את חסידי ברסלב מקיום העליה המסורתית על קברו של רבם בעיר אומאן שבקרבת צ'רנוביל, למרות הקרינה הרדיו אקטיבית באיזור.
השבוע חזרה מאומאן קבוצה בת 35 חסידי ברסלב מירושלים, בתוכם 5 ילדים, שקיימה את העלייה המסורתית על קברו של רבם, שנפטר לפני 176 שנים.
הקבוצה הישראלית שכל חבריה נשאו דרכונים של מדינות המקיימות יחסים דיפלומטיים עם ברה"מ, יצאה לפני שבועיים לאומאן דרך וינה ולנינגראד ומשם לקייב הסמוכה לאומאן וגם לצ'רנוביל. הם שהו בברה"מ שבוע ימים והתאכסנו במלון מפואר בקייב שם ניזונו משימורים שהביאו עמם מישראל.
לדבריהם, השלטונות גילו כלפיהם יחס אדיב והם נעו בחופשיות בסביבות קייב ואומאן. הם מסרו, כי אסון הכור לא נתן את אותותיו בעיר קייב. הרחובות שוקקים ורק בבתי המלון התפוסה אינה מלאה, בהשוואה לתקופה שלפני האסון.
חסידי ברסלב תולים תקוות רבות בחידוש היחסים עם ברה"מ אפילו יהיו אלה רק יחסים קונסולאריים. חידוש היחסים ישפיע לטובה על אפשרות עליה לאומאן גם לנושאי דרכונים ישראליים.
כזכור פורסם כי האיגודים המקצועיים הסובייטיים מארגנים טיולים וסיורים של 19 יום במוסקווה, לנינגראד וקייב. במסגרת טיולים אלה קיוו חסידי ברסלב, כי נושאי דרכונים ישראליים יוכלו לבקר בברה"מ ולסור לאומאן ויותר ממאה חסידים הגישו בקשות להשתתף בסיורים אלה, אולם לדאבונם כל הבקשות של בעלי דרכונים ישראליים נדחו על הסף.
אולם כעת משתדלים החסידים אצל גורמים מסויימים בממשלת רומניה, שיפעילו את השפעתם על האר"ם במטרה ללחוץ על ברה"מ להתיר גם לנושאי דרכונים ישראליים לבוא לאומאן מטעמים של חופש הדת והפולחן.

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל

מבטחים – מוסד לבטוח סוציאלי של העובדים בע"מ

ההנהלה המרכזית

מאזן ליום 31 דצמבר 1985

(בשקלים חדשים)

נכסים	1985	1984
השקעות מוכרות	447,780,367	115,311,087
השקעות אחרות	26,834,386	10,675,233
רכוש קבוע	352,410	234,876
הלוואות	2,740,710	962,773
רכוש שוטף	13,477,322	4,386,574
חייבי ריבית הצמדה	57,483,393	17,931,320
חייבים אחרים	995,102	596,679
מזומנים בקופה	36	86
סה"כ לפני שיערוך	549,663,726	150,098,628
הפרשי שיערוך	4,126,604,491	1,337,025,724
	4,676,268,217	1,487,124,352

הון והתחייבויות	1985	1984
קרן פנסיה	4,466,738,427	1,415,185,859
קרן תגמולים	31,437,922	15,083,279
קרן פיצויים	115,934,301	42,848,555
תג"ם	462,290	101,423
חסכון	22,640,528	
קרנות הדדיות וסוציאליות	27,326,213	7,257,590
התחייבויות שוטפות	11,689,659	6,621,749
קרן שמורה	38,727	25,818
יתרה בלתי מיועדת	150	79
	4,676,268,217	1,487,124,352

חשבון הכנסות והוצאות

לשנה שנסתיימה ב־31 בדצמבר 1985

הוצאות	1985	1984
הוצאות שוטפות	19,942,764	5,453,148
הוצאות הנהלה אחרות	276,428	48,594
הפחתות	76,270	35,269
עודף הכנסות מועבר לחשבון יעוד העודפים	3,109,049,438	1,222,008,137
	3,129,344,900	1,227,545,148

הכנסות	1985	1984
ריבית הצמדה לריבית דיבידנד הכנסות שוטפות אחרות	89,985,716	31,273,080
רווחי הון והפרשי הצמדה שמומשו	246,244,899	51,699,916
הפרשי שיערוך	2,790,050,542	1,143,357,031
הכנסות אחרות	3,063,743	1,215,121
	3,129,344,900	1,227,545,148

חשבון קרן פנסיה

לשנה שנסתיימה ב־31 בדצמבר 1985

משיכות	1985	1984
תשלומי פנסיה	123,442,779	24,190,523
החזרים לעמיתים שפרשו	22,776,874	4,524,145
ביטוח הדדי – תשלומים	135,332	22,500
העברה לקרנות אחרות	5,728,964	742,095
יתרת הקרן מועברת למאזן	4,466,738,427	1,415,185,859
	4,618,822,376	1,444,665,122

הפקדות	1985	1984
היתרה בתחילת השנה	1,415,185,859	218,421,702
דמי גמולים ממעסיקים ועובדים:		
פנסיה יסוד	42,894,785	12,613,598
פנסיה מקיפה	160,636,537	44,293,047
העברות מקרנות אחרות	10,182,852	1,367,762
מייעוד הרווחים	2,989,922,343	1,167,969,013
	4,618,822,376	1,444,665,122

י. ושצ'ינא
יו"ר המועצה

ע. ערן
מנהל כללי

שודד ואחד מבני הערובה שחטף מצאו את מותם בהתפוצץ המכונית שבה נסעו בתום מירדף בדרום פינלנד. שניות ספורות לפני שהמכונית התפוצצה נמלטו מתוכה שתי נשים שהיו מוחזקות אף הן כבנות ערובה על־ידי החוטף. הדראמה החלה 15 שעות קודם לכן בסניף בנק בפרבר של הלסינקי. החוטף, צעיר בשנות ה־20 לחייו, איים להרוג 11 לקוחות ועובדי הבנק אם לא תתמלאנה דרישותיו: כופר גדול ומכונית. לאחר שדרישותיו התמלאו שחרר את כל בני הערובה להוציא שלושה, ובהם החזיק עד לסיומו הטראגי של המרדף שהתפתח אחר־כך. (צילום: א.פ)

חיל־הים האמריקאי יחכור עוד טייסת „כפיר" מישראל

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – הקונגרס אישר בשבוע שעבר לחיל־הים האמריקאי לחכור טייסת „כפיר" שנייה, הפעם לשימוש טייסי־הקרב של המארינס בבסיס יוּמה שבאריזונה. ה„כפירים" מביימים מטוסי־קרב סובייטיים בתרגילי קרבות אויר נגד מטוסים אמריקאיים.
בטייסת המארינס יהיו 13 מטוסים, במקום 14 המקוריים, לאחר שנענתה דרישת מייסד מוזיאון חיל־האויר יעקב ברנר להשאיר בארץ מטוס מייצג מטייסת זו.

קטי קיטון, סגנית נשיא הירחון „פנטהאוז" ונשיאת הירחון „אומני", חוגגת בהשקת כוסית עם המו"ל של „פנטהאוז", רוברט גוצ'ונה את זכייתם במשפט הדיבה נגד המו"ל של הירחון „הסלר", בו זכו ב־2 מיליון דולאר. (צילום: א.פ)

ביקורת בקאהיר על ההצהרות של שמיר

מאת דן אבידן, שליח „דבר" בקאהיר

קאהיר, (מיוחד ל„דבר"). – פרשנים בקאהיר מתחו אתמול ביקורת על ההצהרות שהשמיע שר החוץ יצחק שמיר בדבר התנגדותו לכינוס ועידה בינלאומית לפתרון הסכסוך באיזור ועל טענתו, כי הנשיא מובארק הסכים באופן עקרוני לדון בתשלום פיצויים למשפחות נפגעי ראס־בורקה „משום שישראל כופפה את ידו".
הפרשנים בקאהיר אמרו, כי הצהרות שמיר עלולות להשפיע לרעה על המשך המשא־ומתן לפתרון מחלוקת טאבה ולשיפור מערכת היחסים בין מצרים לישראל.
המצרים גם אינם רואים בעין יפה את החוק החדש שחוקקה הכנסת, האוסר על ישראלים לקיים מגעים עם אנשי אש"ף.
משקיפים בקאהיר אמרו, שהתבטאויותיו האחרונות של שמיר מלמדות, כי כל עוד המערכת הפוליטית בישראל חצויה לשניים, בין הליכוד למערך, יהיה בלתי אפשרי כמעט לסלול את הדרך לפתרון הבעיה הפלסטינית ולהשגת שיפור מלא ביחסים בין מצרים לישראל.

עמדות פרס – רק לשיפור תדמית

פרשנים מצריים אחרים טענו, כי גם ההצהרות החיוביות שהשמיע לאחרונה ראש הממשלה פרס בדבר נכונותו לנהל את המשא ומתן להסדר עם הערבים בליווי בינלאומי אינן יוצרות בסיס מוצק דיו לקידום תהליך השלום באיזור.
פרשנים אלה העלו את הסברה, כי פרס נוקט עמדות מדיניות גמישות יחסית „רק כדי לשפר את התדמית של ישראל בזירה הבינלאומית, ולא כדי לסלול את הדרך לקידום תהליך השלום בצורה מעשית".
יצויין, שאתמול הצהיר ראש ממשלת ירדן זיד אל־ריפאעי, בראיון לעתון ביירותי, כי ארצו לא תנהל משא ומתן מדיני עם ישראל במסגרת ועידה בינלאומית, אם לא ישתתפו בוועידה זו נציגים מטעם אש"ף.
ריפאעי גם הטעים, שהמלך חוסיין ממשיך במאמציו לתווך בין סוריה לעיראק.
בשדר ששלח אתמול הנשיא מובארק למלך חוסיין הוא הדגיש לפניו, כי מצרים לא תנקוט יוזמות לקידום התהליך המדיני שלא יעלו בקנה אחד עם עמדות הקונסנזוס הערבי.

עפר מן הירח נגנב מרכב סוכנות החלל

ממפיס, טנסי (א.פ.). – עפר מאדמת הירח, שערכו לא יסולא בפז, מחשב קטן ומכשיר וידאו נגנבו ממכונית של סוכנות החלל האמריקאית, וחליפת חלל, שמחירה 125,000 דולאר נשרפה כשהעלו גונבי הפריטים יקרי הערך את המכונית באש, כדי להעלים את עקבותיהם.
„אין כל אפשרות להעריך את שווי הכספי של אבק הירח" אמר דובר המשטרה, נס סמיס, אשר הודיע על דבר הגניבה. „אין להם תחליף".
המכונית המסחרית שבה הוסעו הפריטים יקרי הערך חנתה לפני ביתו של לואיס מארשל, המנהל תוכניות חינוכיות מטעם סוכנות החלל האמריקאית. ביום ו' מסרה המשטרה כי היא נמצאה שרופה ביציאה מן העיר.

פצעי בגרות כרוניים

מאת דן שרון

נסיונה של האקדמיה לכפות על מערכת החינוך את תכני תעודת הבגרות ועיצובה יגרמו לשינויים בתכני הלימוד. תעודת בגרות אקדמית־אליטיסטית תגרום לזניחת יעדים לאומיים

הדיון אשר התעורר לאחרונה בנושא מבחני הבגרות, כתוצאה מאי שביעות רצונן של האוניברסיטאות מן המתכונת ומרמת מבחני הבגרות, הוא למעשה ויכוח של אנשי משרד החינוך עם הפרופסורים, נציגי האקדמיה, על דמותה של „הבגרות" הישראלית. השורה התחתונה של ויכוח זה היא האיום, שבפניו עומד משרד החינוך, על־פיו יחדלו מבחני הבגרות מלשמש אבן בוחן לקבלת תלמידים ללימודים באוניברסיטאות. אף שהדברים לא נאמרו בפה מלא בכלי התקשורת, ברור, כי מה שמתרחש הוא משא־ומתן בין שני הצדדים, כאשר קבוצת הלחץ האקדמית לוחצת לכיוון אקדמיזציה מחודשת של הבגרות בישראל.

נציגי האקדמיה טוענים נגד רמת המבחנים, נגד אי־יכולתם לנבא הצלחת תלמידים בלימודים אקדמיים ונגד האדמיניסטרציה המסורבלת אשר מעכבת את מסירת התעודות בעקבות ריבוי סוגי המבחנים. אין ספק כי הטענות קשורות בכך שמגמות לימוד מסוימות באוניברסיטאות אינן מושכות עוד תלמידים הן מבחינת המספר והן מבחינת רמת התלמידים, וכמה פקולטות, בעיקר בתחום המדעים המדוייקים, אינן פועלות ברמת תפוקה מלאה. מבלי לדון בסיבם של השינויים המסגרתיים שדורשת האקדמיה (ואין כל הוראות כי אלה יביאו לפתרון הבעיות), עומדת לפנינו השאלה היסודית: — איזה אופי צריך להיות לבחינות ה„בגרות" בארץ. כאשר באים לדון בשאלה זאת, אין לקבל את הגרסה האומרת שנושא זה ייחתך בין האוניברסיטאות לבין למשרד החינוך, שכן בכך אנו נותנים ידינו לתיזה הטוענת שהבגרות אינה אלא רשיון כניסה ללימודים גבוהים.

ואומנם כך השתלשלו הדברים. בית־הספר התיכון פעל כמכינה לאוניברסיטה, על טוהרת המקצועות העיוניים, ותעודת הבגרות שקיבלו בוגריו שיקפה מצב זה. התלמידים בבתי־הספר המקצועיים היו אלה אשר לא הצליחו, מסיבות שונות, למצוא את מקומם במסגרת העיונית. אלה נפלטו מן המסלול המוביל להמשך לימודים, ופנו לתכנית לימודים מעשית שהוליכה לחיי עבודה. במבנה זה היו מבחני הבגרות למסננת שמיינה את המועמדים ללימודי המשך באוניברסיטה. הן תכני הלימודים והן המתודולוגיות נגזרו מן האקדמיה, תוך מידה קטנה של התאמה לצרכי היום־יום. מצב זה דומה למתכונת שהיתה נהוגה בארצות אירופה, בעבר — הגמנסיה הגרמנית, או ה„פאבליק סקול" האנגלי.

מאז ראשית שנות השבעים עברה ישראל, שהקימה „רעש" קטן יותר ממה שנודע כ„רפורמה" — רפורמה אחרת, משמעותית לא פחות, בכיוון החינוך המקצועי. אף־על־פי שישנם דו"חות מתקופות שונות, השוללים תהליך זה, הלה למעשה מהפכה, שבעקבותיה נעשתה מערכת החינוך התיכוני מעיונית בעיקרה למקצועית ברובה המכריע. יותר מ־60 אחוז של תלמידי בית־הספר התיכון לומדים היום בבתי־ספר המוגדרים כמקצועיים. במשך 30 השנים בין 1948 ל־80־1979 עלה מספר התלמידים בבתי־הספר המקצועיים מ־2000 ל־70,000 (פי 35) בעוד מספר התלמידים הכולל עלה מ־10,000 ל־143,000 (פי 14.3) באותה תקופה. המספרים אמנם מרשימים אך חשיבותם המרכזית היא בשינוי המהותי בנושאי הלימוד אותם מקבלת החברה הישראלית. כקבילים לבגרות, מבגרות עיונית עברה ישראל לבגרות „פלורליסטית" או למה שמקובל לכנות כ„מולטיסיסטי". מדינת ישראל אומנם אינה יחידה בעולם בתחום זה, אך היא עומדת במקום הראשון כאשר מדובר ביחס בין התלמידים בחינוך המקצועי ובין אלה בחינוך העיוני.

אחד הגורמים העיקריים לצמיחתה המהירה של מערכת החינוך המקצועי היה הצורך להכשיר את אוכלוסיות התלמידים החלשות אשר לא נקלטו בבתי־הספר העיוניים. ההנמקה הבלתי־מוצהרת שבבסיס התהליך היתה: „אם אין הם יכולים לעשות זאת בעזרת הראש — יעשו זאת בעזרת הידיים". התמודדות מערכת החינוך המקצועית עם בעיות חינוך כבדות, שילובם של מקצועות לימוד „מתקדמים" כמו מחשבים ואלקטרוניקה, המשאבים החינוכיים והמקצועיים אשר נתרמו על־ידי רשתות חינוך כמו „אורט", והניהול הדינמי של משרד החינוך, גרמו להכשלת המערכת, וזיכו את החינוך המקצועי בהכרה ביכולתו להעניק במוסדותיו תעודות בגרות.

האינטגרציה החינוכית, אשר נחרתה (ובצדק) על דיגלה של מערכת החינוך הישראלית, השתלבה בתהליך שתואר כאן. בל נטעה — מדיניות האינטגרציה במערכת החינוך אינה נבחנת בהצהרות. הבחינה האמיתית נעשית כאשר בוחרים בין רמה לבין אינטגרציה; לשון אחרת — כאשר יש לשלם מחיר. במקרה שלנו שילמה ישראל ברמה עבור השגת יעדי האינטגרציה. האפשרות להיבחן בבחינות בגרות העניקה לתלמידי המקצועיים סטטוס חברתי השווה לזה של העיוניים, אך לעומת זאת היה זה גם ראשיתו של תהליך הניתוק בין האקדמיה לבגרות, שכן הן מבחינת רמת התלמידים והן מבחינת הנושאים והמתודולוגיות, לא היתה עוד זהות השקפות בין המסגרת התיכונית לאקדמית.

גם החינוך המקצועי שילם מחיר כבד על קפיצת הדרך שעשה — מתן תעודות בגרות במוסדותיו הביא להיסולו כחינוך מקצועי פרסה. אם מקודם היה ברור כי המסלולים הארבע־שנתיים הרגילים והמורחבים נועדו להכשיר טכנאים לשוק העבודה, הרי שהיום ברור כי בוגר מגמת מסמ"ת אינו מסוגל לשמש כטכנאי, ועליו להוסיף וללמוד לשם כך פרקי לימוד נוספים. לפני עידן בחינות הבגרות הוקדשו יותר משני־שלישים של שעות הלימוד השבועיות ללימודי המקצוע. היום מוקדשים לכך פחות מ־40 אחוז מהיקף הלימודים. אפשר לומר כי בית־הספר המקצועי עבר בעקבות „בחינות הבגרות" תהליך של „עיוניזציה".

יתירה מזאת, ההבדלים בין בית־הספר המקצועי המקיף הולכים ונעלמים. הם מקיימים תוכניות לימודים דומות, כאשר בחלק לא מבוטל מבתי־הספר המקצועיים הונהגו גם מסלולי הכנה לבחינות בגרות עיוניות. קיימת גם תופעה הפוכה — בתי־ספר עיוניים משלבים תוכניות לימודים מקצועיים במקצועות כמו מחשבים ואלקטרוניקה. תופעות אלה מורות כי מערכת החינוך התיכונית בארץ נמצאת בתהליך המרה למערכת חינוך מקיפה. רעיון בית־הספר המקיף, שמקורו בבריטניה של שנות השישים, זכה להצלחה רבה בארץ, בעיקר בשל המערכת המקצועית אשר הצליחה לצקת לתוכו לימודים „לא אקדמיים", בעלי מתודולוגיות מתאימות. מערכת החינוך הבריטית, שם נולד הרעיון, נכשלה במשימה זאת. בתי־הספר המקיפים כמו זה של קריית־ביאליק הם ללא ספק דוגמה להגשמתו. אפשר לומר כי נוצר כאן מודל של מוסד חינוכי אשר מציע לתלמידיו מיגוון של מקצועות לימוד, ברמות למידה שונות, תוך מתן אפשרות בחירה לתלמידים.

מבחינת האינטגרציה החברתית יש לדגם זה יתרונות ברורים, שעל ישראל להתברך בהם. ברור כי יש לו מחיר המתבטא גם ברמת ההישגים הממוצעת, בעיקר מן ההיבט האקדמי. מעניין לציין בהקשר זה דו"ח אשר הוגש לראש־הממשלה גולדה מאיר המנוחה, ובו טענו מחבריו כי הנשירה הגבוהה מבית־הספר העיוני מוכיחה את עדיפותו. לראיה הביאו את אחוז הנשירה הנמוכים יותר מן העיוני... מחברי אותו דו"ח „שכחו" מי היתה האוכלוסיה בה טיפל בית־הספר המקצועי אז, ומה היו הכלים שעמדו לרשותו.

יש להודות כי הרצון „להעביר" מספר גדל והולך של תלמידים את סף בחינות הבגרות גרם לשחיקה ברמת המבחנים במשך שני העשורים האחרונים. לא ניכנס כאן לפירוט מדוקדק של תהליך זה, אך הדבר אופייני למערכת הרואה את עיקר משימתה באינטגרציה חברתית ובמניעת הנשירה. הדיווחים המדאיגים על הירידה ברמת הלימודים במקצועות המדעיים, המחסור בכוחות הוראה מתאימים במקצועות אלה, והמחסור במעבדות ובאמצעי למידה, מעוררים חשש כי המופקדים על המערכת ינקטו צעדים אירגוניים אשר ישפכו את המים יחד עם התינוק.

האוניברסיטאות, שממילא אינן סומכות עוד על הבגרות כקריטריון קבלה, מפעילות אמצעי ניפוי אחרים ובכך כורתות את הענף שעליו יושבות בחינות הבגרות. שינויי המסגרת שמציעות האוניברסיטאות לא יביאו לשינויים המיוחלים. קשה להאמין בכוחם של אמצעים אדמיניסטרטיביים לתקן את הדרוש במערכת החינוך. מה שעתיד לקרות, הוא ביטול הפלורליזם של מתכונת בחינות הבגרות הישראליות, וירידה בכוח המשיכה של המגמות הטכנולוגיות תוך אובדן, בעתיד, של קאדרים מקצועיים בדרג הביניים. עוד ב־1978, כאשר סיקר ה„אודיסון ויק" את התעשיה האווירית בארץ, ותהה כיצד הצליחה ישראל להגיע להקימה, הגיע הוא למסקנה כי אחד הגורמים הבסיסיים הוא מערכת החינוך המקצועי. עוד יותר מפריע הוא הניתוק העולה היום בדיונים כי על משרד החינוך לצמצם במספר מגמות הלימודים מ־78 ל־30 לכל היותר. פירושו של דבר הוא נסיון להחזיר את הגלגל, ולבטל בגישתם ארגונים את המשובים בהישגי מערכת החינוך בארץ.

בריטניה מתלבטת היום בבעיית חוסר עבודה קיצוני, בעיקר בקרב מסיימי בתי־הספר, הנפלטים לרחוב בגיל 16 ללא יכולת למצוא תעסוקה. מן הצד האחד — אבטלה עמוקה, ומן הצד השני — חוסר כוח־אדם בעלי הכשרה כטכנאים, מה שמכונה כאן „שורטייג' אוף סקילס". כדי להתמודד עם מצב זה מנסה בריטניה לפעול במהירות ולהעביר את מערכת החינוך התיכונית שלה ממערכת עיונית למערכת מקיפה הכוללת לימודי מקצוע. היה זה אחד הלקחים העיקריים אותו הביאה ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר מביקורה האחרון בארץ. בדברים אשר נשא לפני כשבוע תיאר הפרופ' ג'ון טומלינסון את המהפך שעוברת מערכת החינוך הבריטית היום, לקראת מה שמכונה „החינוך החדש". הכוונה היא לבית־ספר המעורב בקהילתו, בו משתפים פעולה תעשיות מקומיות, הורים ומחנכים, בגיבוש תכניות לימודים במקצועות העונים על צורכי השעה. את דבריו על גישות חדשניות ללמידה, להערכה ולאירגון של בית־הספר, אפשר להגדיר כ„דה־אקדמיזציה של בית־ספר".

עלינו לתת, איפוא, מענה לשתי שאלות יסוד: א. איזו „בגרות" אנו רוצים — ממנה נובעת השאלה החשובה עוד יותר — באיזה סוג של חינוך על־יסודי רוצים אזרחי מדינת ישראל? ב. מי יהיו חברי הפורום הקובע?

אין לי מאומה נגד אנשי ההשכלה הגבוהה בארץ — לזכותם הישגים נכבדים בתחום הכשרת כוח־האדם והמחקר, וברור כי עליהם לקחת חלק בדיון זה, יחד עם אנשי משרד החינוך. אלא שהדיון בנושא זה כשהאקדמיה היא קבוצת הלחץ הבלעדית הוא חד־צדדי ובלתי־נסבל. יש לשתף בדיונים אלה את רשתות החינוך, הרשויות המקומיות, התעשיות, ונציגי ציבור. לאוניברסיטאות, עם כל הכבוד, אין מונופול על עיצוב הדור הבא של המדינה. כאשר מדובר בידע ספציפי בתחום מדעי כלשהו, יש לפרופסור מעמד וסמכות, אך כאשר מדובר בעיצוב דור המחר, אין לו — בתוקף מעמדו האקדמי — שום יתרון לעומת שאר חלקי החברה בארץ. ולצערנו, בדיונים, שהתנהלו עד עתה, לא נשמע קולם של האחרים.

ואשר לעצם העניין: נודה ולא נכחד — אין מוצא של פשרה. יש להכריע. האפשרות האחת היא שנהיג בגרות אקדמית בנוסח מבחני ה„איי־לבל" בבריטניה, שכל עניינם בהכוונת התלמידים ללימודים גבוהים (ואל נתעלם מן העובדה שמספר התלמידים הניגשים לבחינות אלה הוא נמוך מאד, ומספרם של אלה המתקבלים לאוניברסיטאות נמוך עוד יותר). אין ספק כי מדובר בתכנית אליטיסטית. בגרות מסוג זה עוסקת אך ורק בנושאים אקדמאיים, והיא מכתיבה שיטות לימוד אקדמיות.

האפשרות האחרת היא שנשאיר על כנה את תבנית „הבגרות" הקיימת אצלנו היום. ואם כך הדבר, הרי שריבוי המקצועות וגיוונם חיוניים לתבנית זו. הצעת הפשרה המתגבשת עתה, על־פיה ייבחנו שני אשכולות לימודים — האחד „טכנולוגי" והשני „כללי" — מחזירה את הגלגל, מקבעת מראש את הלימודים הלא־אקדמיים במעמד נחות ופוגעת ברעיון ה„סופרמרקט החינוכי" עליו בנויה הבגרות היום.

מאידך, חבל, שאנרגיה כה רבה מושקעת עתה בקביעת המסגרות לבחינות הבגרות, כאשר על אף חשיבותו של הנושא, מונחים נושאים חשובים פי כמה בקרן זווית. אני מתכוון ראשית לכך שבית־הספר התיכון בארץ הוא בעצם „מכונה להכנה לבגרות" או כפי שכונה בפי חוקר אחד „משאבת הידע". לא נעשה די כדי לבחון את שיטות ההוראה, את בעיית סיגנונות הלמידה השונים של התלמידים, ואת תכני הלימוד במקצועות השונים, עידכונם והתאמתם לצרכים המשתנים.

תכנית הלימודים במתמטיקה, למשל, מכוונת להכין תלמידים ללימודים אקדמיים. תכנית זו מתאימה לסוג תלמידים מסויים, אלה שאנו קוראים להם „מוכשרים למתמטיקה", והפסיכולוגים מכנים אותם בשם „בעלי סגנון חשיבה לוגי". אך מה על יתר התלמידים? מדוע אין שוקלים בניית הכשרה מתמטית שונה, שיעדיה הם מעשיים יותר ויש גם מה לומר בנושאים אחרים. אחת המכשלות הגדולות של מערכת החינוך היא שיטות ההוראה הפסוודו־אקדמאיות, גם כאשר המקצועות הם „מעשיים": לעתים נדמה כי בתי־הספר היסודיים, מעליהם אין מתנופפת „חרב הבגרות", פתוחים יותר לשינויים, ומתקדמים יותר בגישתם החינוכית מאשר העל־יסודיים.

מן הראוי היה כי במקום הדיון הצר בטכניקת הבחינות, יכוונו הדיונים לפיתוח גישות חדשות ומובן חדש להישגיות בין כותלי בית־הספר. המושגים המקובלים של המעבר בדרך מן התיאוריה אל היישום, כאשר בית־הספר משמש בדרך־כלל כמקום שבו מזינים את התלמידים בתיאוריה, אינם עומדים בהכרח במבחן המציאות המודרנית. על בית־הספר להכניס למסגרתו את לימוד החשיבה השימושית לחיי המעשה ואת ההתנסות המעשית. גם שיטת ההערכה הנשענת על מבחנים תיאורטיים אינה עונה עוד על הצרכים. רוב התלמידים בבית־הספר העכשווי מגיעים לחיי המעשה כשהם אינם מצויידים בתכונות הדרושות. במסגרת הדרישה לעדכון, יש לחשוף את בתי־הספר והתלמידים לקשר עם מוסדות ודמויות בחברה, לשתף אותם בחיי היצירה והקהילה ולחבר את עולם הלמידה עם עולם היצירה.

הבידוד אשר גזרה החברה על בית־הספר, בעיקר בשל הרצון לבודד את התלמידים מעולם המעשה הקשה של המאה הקודמת, אינו נדרש יותר. מן הראוי לזנוח את ההשקפה השלטת במערכת החינוך לפיה עומד לו עולם הידע והמיומנויות כשלכות חיצונית ולהחליף אותה בהשקפה שלפיה התהליך היצירתי, בניית הידע, ההבנה והרעיונות, הם הם עיקרו של החינוך. שכן, היום, יותר מאשר אי־פעם, ברור אופיו הזמני של הידע. עלינו לפתח תבונות יצירה, חשיבה, לימוד עצמי ויוזמות כתהליך יום־יומי בחיי בית־הספר. יש לאמץ שיתוף תלמידים בביצוע עבודות תעשייתיות. כל אלה הן משימות נכבדות וראשוניות בחשיבותן. שיטות ההערכה תצמחנה, כפועל יוצא מן התהליך החינוכי וכחלק ממנו, מבלי שנזדקק לשעות דיון ארוכות במתכונות הבגרות הנוכחיות.

● ד"ר דן שרון הוא מנהל המחלקה המבנית במרכז „אורט" העולמי בלונדון

„גמולה" קרן פנסיה
ליד
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
החברים מוזמנים בזה
לאסיפה שנתית רגילה
של החברה, אשר תתקיים אי"ה באולם הישיבות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ, רח' לילינבלום 27 ת"א ביום 2.9.86 כ"ח אב תשמ"ו בשעה 12:30.
אם בשעה הנ"ל לא יהיה מנין חוקי, תידחה האסיפה לשעה 13.00 באותו יום ובאותו מקום ותהיה חוקית בכל מספר משתתפים.
סדר היום: אישור המאזן ליום 31.12.85
בחירת רואי חשבון
בחירת מנהלים
שונות
מזכיר החברה

„יסודות" קופת תגמולים מרכזית בע"מ
ליד
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
החברים מוזמנים בזה
לאסיפה שנתית רגילה
של החברה, אשר תתקיים אי"ה באולם הישיבות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ, רח' לילינבלום 27 ת"א, ביום 2.9.86 כ"ח אב תשמ"ו בשעה 13.30
אם בשעה הנ"ל לא יהיה מנין חוקי, תידחה האסיפה לשעה 14.00 באותו יום ובאותו מקום ותהיה חוקית בכל מספר משתתפים.
סדר היום: אישור המאזן ליום 31.12.85
בחירת רואי חשבון
בחירת מנהלים
שונות
מזכיר החברה

„מענק" קופה לפיצויי פיטורין בע"מ
ליד
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
החברים מוזמנים בזה
לאסיפה שנתית רגילה
של החברה, אשר תתקיים אי"ה באולם הישיבות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ, רח' לילינבלום 27 ת"א, ביום 2.9.86 כ"ח אב תשמ"ו בשעה 14.30.
אם בשעה הנ"ל לא יהיה מנין חוקי, תידחה האסיפה לשעה 15.00 באותו יום ובאותו מקום ותהיה חוקית בכל מספר משתתפים.
סדר היום: אישור המאזן ליום 31.12.85
בחירת רואי חשבון
בחירת מנהלים
שונות
מזכיר החברה

הועדה המקומית לתכנון ולבניה
חיפה
הודעה על־פי סעיף 149
לחוק התכנון והבניה
תשכ"ה־1965
ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה על ידי — מר מוכנן אלימלך לאשר תוספת בניה בקשת מכר ברחוב 2 בגוש 10814 חלקה 99. הבקשה כרוכה בהקלות הבאות:
1. עודף שטח בניה של 22 מ"ר מעל למותר.
2. תוספת המהווה קומה נוספת מעל למותר, עקב ניצול בניה ממפלס הבנין.
אפשר לעיין בבקשה במחלקה לפיקוח על הבניה, בבנין העיריה, רחוב ביאליק 3, חיפה, בימים א', ג', ה' בין השעות 8.00 – 11.30.
המעונין להגיש התנגדות לבקשה, יגישה לפי הכתובת דלעיל, תוך 15 יום מיום פרסום זה.
איתמר יעבץ
מהנדס העיר

הועדה המקומית לבנין ותכנון עיר בני־ברק
הודעה עפ"י סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
מר ... הגיש בקשה לועדה זאת בתוכנית מס' 19613 לבנות בנין בן 4 קומות מעל קומה מפולשת ברחוב ... 39.'41 גוש 6188 חלקה 184 באזור מגורים ב' בהקלות הבאות:
1. קומה אחת נוספת מעל 3 קומות מותרות.
2. 13.5% בנין בנית מעל שטח ... קומה נוספת מעל 105 המותרים. וזה שלא בהתאם לתכנית בנין ערים 105 ב' החלה במקום.
כל המעונין יכול לעיין בבקשה האמורה במשרדי הועדה המקומית בעירית בני־ברק ורשאי להגיש התנגדות מנומקת לועדה המקומית תוך 14 יום מיום פרסום זה.
מר מ. אירנשטיין
יו"ר הועדה המקומית לבנין ותכנון עיר בני ברק

כל בוקר עם ... דבר הוא בוקר טוב.

מועצת פועלי תל־אביב־יפו
מפעלי תרבות וספורט
מודיעה בזאת על מכרז:
לקבלת זכיון להפעלת מזנון באיצטדיון בלומפילד ביפו.
המעוניינים להשתתף במכרז זה, יוכלו לקבל את טיוטת החוזה וטופס ההשתתפות במכרז, בבנין בית ברנר בתל־אביב, רחוב ברנר 5, חדר מס' 410 כל יום בין השעות 09.00–10.00 וזאת החל מיום 10.8.86 עד ליום 18.8.86 שעה 10.00 לפנה"צ. יש להכניס את טופס ההשתתפות במכרז בצרוף שיק בנקאי לפקודת מת"ס ואשר יהיה בגובה 10% מההצעה לתיבת המכרזים בבנין הנ"ל בחדר 410 לא יאוחר מיום 18.8.86 שעה 11.00 לפנה"צ.
הצעות שתוגשנה לאחר היום והשעה הנ"ל, לא תתקבלנה ולא תובאנה בפני ועדת המכרזים וכן לא תתקבלנה הצעות ללא שיק בנקאי כאמור לעיל.
„מפעלי תרבות וספורט" אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא בכלל.

מועצת פועלי תל־אביב–יפו
מפעלי תרבות וספורט
מודיעה בזאת על מכרז
לקבלת זכיון לפרסום בשלטים באולם ספורט אוסישקין 1 ת"א
המעוניינים להשתתף במכרז זה, יוכלו לקבל את טיוטת החוזה וטופס ההשתתפות במכרז בבנין בית ברנר בתל־אביב רחוב ברנר 5 בחדר מס' 410 כל יום בין השעות 09.30–11.30 וזאת החל מיום 10.8.86 עד ליום 18.8.86 10.00 לפנה"צ. יש להכניס את טופס ההשתתפות במכרז בצרוף שיק בנקאי לפקודת מת"ס ואשר יהיה בגובה 10% מההצעה, לתיבת המכרזים בבנין הנ"ל בחדר 410 לא יאוחר מיום 18.8.86 שעה 11.00 לפנה"צ.
הצעות שתוגשנה לאחר היום והשעה הנ"ל, לא תתקבלנה ולא תובאנה בפני ועדת המכרזים. כן לא תתקבלנה הצעות ללא שיק בנקאי כאמור לעיל.
„מפעלי תרבות וספורט" אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא בכלל.

מועצת פועלי תל־אביב־יפו מפעלי תרבות וספורט
מודיעה בזאת על מכרז:
לקבלת זכיון לפרסום בשלטים באיצטדיון בלומפילד ביפו
המעוניינים להשתתף במכרז זה, יוכלו לקבל את טיוטת החוזה וטופס ההשתתפות במכרז, בבנין בית ברנר בת"א רח' ברנר 5 בחדר מס' 410 כל יום בין השעות 09.30 – 11.00 וזאת החל מיום 10.8.86 עד ליום 18.8.86 שעה 11.00 לפנה"צ. את טופס ההשתתפות במכרז בצרוף שיק בנקאי לפקודת מת"ס ואשר יהיה בגובה 10% מההצעה יש להכניס לתיבת המכרזים בבנין הנ"ל בחדר 410 לא יאוחר מיום 18.8.86 שעה 11.00 לפנה"צ.
הצעות שתוגשנה לאחר היום והשעה הנ"ל, לא תתקבלנה ולא תובאנה בפני ועדת המכרזים. כן לא תתקבלנה הצעות ללא שיק בנקאי כאמור לעיל.
„מפעלי תרבות וספורט" אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא בכלל.

מועצת פועלי תל־אביב־יפו
מפעלי תרבות וספורט
מכרז
מוצע בזה זכיון לניהול מזנון
1. במתקן הכדורסל ברחוב אוסישקין 1 תל־אביב. תקופת הזיכיון לשנה עם אופציה להארכה לשנה נוספת.
2. טופס הגשת המכרז והחוזה ניתן לקבל בחדר 410 בבית ברנר, רח' ברנר 5 ת"א בימים א־ה בין השעות 9.30־11.00 בבוקר החל מיום 10.8.86.
3. הצעות יש להגיש לפי הכתובת: מזכירות ועד מכרזים, חדר 410 בבית ברנר רח' ברנר 5, תל־אביב, לא יאוחר מתאריך 18.8.86 שעה 11.00 בבוקר.
4. לכל הצעה יש לצרף פקדון בשיק בנקאי בשעור 10% מסכום ההצעה. למציעים שלא זכו במכרז יוחזר הפקדון תוך 10 ימים.
5. הצעה אשר לא תמלא אחרי כל התנאים הנ"ל לא תובא בחשבון.
6. עובדי מועצת פועלי ת"א־יפו, שחקנים, עובדים ופעילים של הפועל ת"א, אינם רשאים להשתתף במכרז זה.
7. אין במכרז זה משום התחייבות כלשהי לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

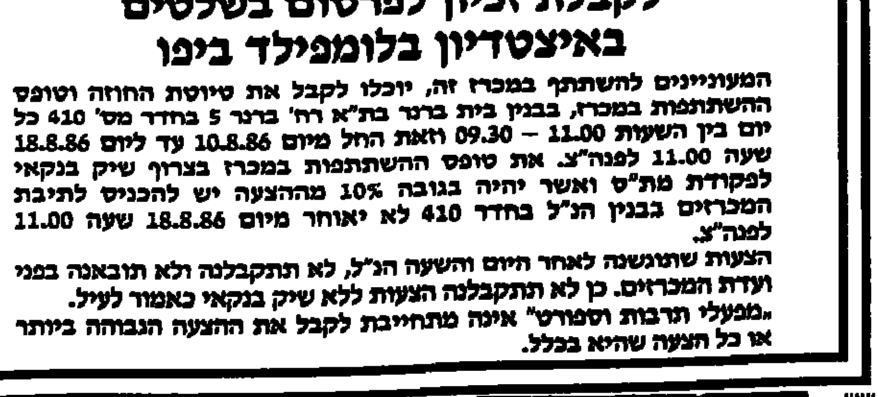

הלוח הכללי
בשבילך ובשבילי!

עסקים
אולמות
הצעות עבודה
מכוניות
מציעים למכירה
רוצים לקנות
דירות והשכרה
נקיון ואחזקה
צפי אמבטיות
נרשמו לנישואין

[illegible]

פלג תעשיות בע"מ
למפעלנו החדש דרוש
כוון אוטומטים
מסוג „טראוב" – TRAUB
פרטים טל' 03־789192

דבר היום

חוצפה ביריחו

צריך מידה לא קטנה של עזות מצח מצד האשה עטופת המטפחת, המתקראת מזכירת „גוש אמונים", כדי לבוא בטענות ובאזהרות לחיילי ומפקדי צה"ל שניסו למנוע ממפגיני „גוש אמונים" מלבוא בסוף השבוע לאתר בית הכנסת היהודי העתיק ביריחו. כדי לדעת מה קרה שם בלילה שבין יום חמישי לשישי לא צריך ועדת חקירה. מכונית ובה מפגינים התפרצה בדרך צדדית בדהירה מסוכנת לעבר חיילי צה"ל ששמרו במחסום ובמעט גרמה אסון. אחד החיילים ירה לעבר הקרקע, הועמד מיד לדין, ונידון ל־18 ימי מחבוש על תנאי.

היה צריך להעמיד לדין, נוסף על החייל, את המתנחלים המצוים להתגרות בצה"ל וברשויות.

הדברים חייבים להיות ברורים: ח"כ מאיר כהנא וח"כ גאולה כהן ועמהם הרב לווינגר ואנשי „גוש אמונים", עורכים ביריחו פרובוקציה לשמה.

יריחו מוקפת בישובים יהודיים, רובם נאנקים מחמת משברים כלכליים וחברתיים. מעל העיר נמצא הישוב „ורד־יריחו" שתושביו אף נטשוהו כליל לזמן־מה לפני כחודש.

גם לדעת מחייבי ההתנחלויות אין שום צורך ויכולת ואין שום אפשרות להקים ישוב יהודי בלב יריחו הערבית. אתר בית הכנסת העתיק עומד במרתפו של בית פרטי ערבי מוקף בקרקעות פרטיות מעובדות של תושבים מקומיים.

„המתנחלים" יודעים שזו פרובוקציה אבל במסורת מלחמתם בצה"ל מאז ימי סבסטיה וקדום ועד ההתנגשויות במחסומים ובחבל ימית הם חשים שמאומה לא קורה להם. לפחות עכשיו יש לשים לזה קץ.

מקרה יריחו

דב"ע

מאת עליזה ולך

החלטת הבג"ץ „משקפת את רצון העם" ו„העם שמח", אמרו אישים בליכוד לאחר החלטת הבג"ץ. והם כידוע יודעים מה טוב לעם ומה משמח את העם. מדוע שלא יאמצו לעצמם את שיטת הדב"ע – דבר בשם עצמך

מבין התגובות על החלטת הבג"ץ בפרשת השב"כ היתה אחת מוזרה. מוזרה מצד תוכנה ומוזרה מצד אומריה. מדובר בתגובתם של כמה אישים בליכוד, שכרכו את שמחת העם להחלטת הבג"ץ ואת מילוי רצונו של העם בה, ובעניין ההוא לא היה לעם מה לומר. לא כל סוגיה היא מצעד פזמונים שהעם מביע בה את טעמו ומדרג את העדפותיו באמצעות גלויות. לא בכל עניין יש משקל זהה לאמירותיו של הדיוט ולאלה של מקצוען.

איש לא יעלה בדעתו שיש להתייעץ עם העם כשמדובר בהכרעה רפואית מסוג ניתוח לב פתוח ואפילו עקירת שן של אחד ממנהיגיו, למשל, הרי כל־אחד בעם הזה הוא רופא מכוח היותו היפוכונדר. איש לא יעלה בדעתו אפילו לערב את העם בעיצוב מדיניות המיסים, והרי אילו שאלו את פי העם היה עונה במקהלה שהם מיותרים לחלוטין ואפשר היה לשמח אותו בביטולם. רק בנושאים משפטיים נדמה למישהו, משום מה, שיש לעם מה להגיד, ולא היא. את הנורמה הנפסדת הזאת קבעו הפוליטיקאים, שבגחמותיהם פיחתו, קודם כל, את מעמדו של שר המשפטים, אך גם ניסו לערער את מעמדו של היועץ המשפטי לממשלה. בגלל בלבול מושגים שיצר את המשוואה העקומה של עורך־דין שוה משפטן, מרשה לעצמו כל אחד להביע דעות בנושאים שאין לו שום מושג בהם, שלא לדבר על השכלה ורקע משפטי.

אלא שלא רק מכיוון זה מוטב היה שאישי הליכוד לא יגררו את טובת העם ואת רצונו ושמחתו לעניין. בסיסמה „להיטיב עם העם" עשה הליכוד ניסים ונפלאות בכלכלת המדינה. דילדל את קופתה והעמיס על מצבת החובות שלה גיבנת מעיקה לשנים רבות. בשם טובת המדינה המדומה סיבכה ממשלת בגין את ישראל בהרפתקה צבאית אוונטוריסטית, שהעם והמדינה שילמו את תמורתה במחיר דמים בלתי נסבל. למען רצון העם הזניח הליכוד את ערי הפיתוח וביזבז בלי חשבון סכומי עתק בישובים קיקיוניים בגדה, והאבסורד הוא שלא הצליח להשביע את תיאבונם של אלה והם תובעים עוד ועוד.

לכן, בתור מומחים לרצון העם ולטובתו ולשמחתו יואילו נא אישי הליכוד להניח לאלה. הנה השלטון עומד לחזור אליהם בקרוב ובזמן שנותר עד לרוטציה, על אף הזום, ישקיעו־נא את מלוא מרצם בהפקת לקחים מכשלונותיהם בעבר ויעברו השתלמות מזורזת בניהול תקין של ענייני המדינה כדי לא לחסל את ההישגים שהושגו בשנתיים הראשונות של ממשלת האחדות. ועצה אחרונה: להבא דברו בשם עצמכם, דב"ע, לא רק במה שנוגע לפרשת השב"כ הנוגעת לכם ובכם, ואל תדברו בשם העם.

בשורת מתתיהו

מאת אהרן גבע

הכנסת קיבלה את „חוק הגזענות". נאמר בו, שציטוטים מתוך כתבי דת וכתבי תפילה לא ייחשבו כעבירה. הוראה זו מתייחסת, כמובן, לכל הדתות. קאדי יוכל לקרוא בקול רם את הדברים הלא־מחמיאים על יהודים, הכלולים בקוראן; כומר נוצרי יוכל לספר לקהל ערבי־נוצרי את „הבשורה אשר למתתיהו". (או „בשורה" אחרת), וכמוהו יוכל לעשות כל כומר לפני כל קהל אחר. „הבשורה אשר למתתיהו" נוגעת לחייו ולמותו של ישו – הצליבה, „מתיאוס פסיון".

★

ישו התהלך בארץ, ריפא חולים, עזר לעניים, הטיף לאהבת האדם. אבל ישו ידע שסופו למות בעינויים. הוא ימות למען יחיו הרבים. ישו גם ידע, שזה יקרה בפסח.

ערב פסח. ישו מלמד את תלמידיו ליד ירושלים. ישו מטיף לאהבה, ובאותה שעה מתכנסים ראשי הכהנים וזקני העם היהודי ומקבלים החלטה איך ומתי להמית את ישו. הם מחליטים שלא להמית אותו בפסח, כי בחג מתאסף בירושלים המון העם, והוא העלול להתפרע.

אבל כאן מופיע יהודה איש קריות, אחד מתלמידי ישו. יהודה הוא בוגד. הוא מוכן להסגיר לזקני העם היהודי את ישו בעד „שלושים כסף". וזקני העם משנים את תכניותיהם.

ישו לא רוצה למות. הוא מתחנן על נפשו לפני אלוהיו, אבל הוא יודע שגורלו נחרץ. לאשה שיצקה על ראשו שמן, אמר: היא מכינה אותי לקבורה. לתלמידיו אמר: אחד מכם יסגיר אותי, לא רק הוא, כולכם תתכחשו לי ואני אמות לבדי.

★

לילה. התלמידים ישנים בגת שמנה. יהודה איש קריות, בראש המון מזוין, קרב אליהם. הכהנים וזקני העם שלחום. יהודה ניגש לישו ונושק לו. זה האות. היהודים עוצרים את ישו ומביאים אותו לפני הסנהדרין. האם אתה משיח בן אלוהים? – שואל אותו הכוהן הגדול. אתה אמרת – משיב ישו.

דנים את ישו למוות. יורקים בפניו. מכים אותו. מביאים אותו לפני הנציב הרומי („הפחה" – לפי מתתיהו), פונטוס פילאטוס.

מנהג היה בעת ההיא – בחג היה הנציב הרומי אסיר אחד. פילאטוס רוצה לחון את ישו. הכוהנים וזקני העם מסיתים את היהודים וההמון היהודי דורש לשחרר את האסיר בר־אבא ולצלוב את ישו. מה רע עשה לכם? – שואל פילאטוס. והיהודים בשלהם: לצלוב אותו! אז קם פילאטוס, רוחץ את ידיו, ואומר: נקי אנוכי מדם הצדיק הזה. והיהודים עונים: „דמו עלינו ועל בנינו".

★

החיילים מענים את ישו ומביאים אותו לגולגלתא, מקום הגולגלות. מוקיעים את ישו על הצלב במסמרים. ישו מתייסר. היהודים לועגים לו.

ישו מת ונקבר. אחרי שלושה ימים קם לתחיה. היהודים משחדים את החיילים ששמרו על קברו כדי שיגידו: תלמידי ישו גנבו את גופתו. „והשמועה הזאת יצאה בין היהודים עד היום הזה". ויהודה איש קריות? הוא זרק את הכסף, ברח ונתלה.

★

בגלל „הבשורה אשר למתתיהו" נהגו גויים לפרוע ביהודים בפסח. בגלל „הבשורה" הזו נרצחו יהודים אין־ספור במשך הדורות. בשנים האחרונות, כאשר יהודים מחו נגד „משחקי הפסיון" (סיפור הצליבה) באוברמרגאו ובמקומות אחרים, השיבו להם, שלהצגות אלה יש מסורת ארוכה, שיש להן ערך אמנותי והיסטורי, ש„הבשורה אשר למתתיהו" היא חלק מתוך „כתבי הדת וספרי התפילה", ואין לראות בהם הסתה אנטישמית. אבל היהודים הוסיפו לטעון: „הבשורה אשר למתתיהו" היא אמנם חלק מכתבי הקודש הנוצריים, אך היא משמשת להסתה אנטישמית.

בשנים האחרונות החלו מסתייגים בכנסיות מראיית היהודים כ„רוצחי האל". הותיקן קבע, כידוע, שאין היהודים של הדורות האחרונים אחראים למות ישו, אם כי בשעתו הכריזו – ככתוב בכתבי הקודש של הנוצרים – ש„דמו עלינו ועל בנינו".

בשעה שבקרב הנוצרים־המאמינים חלה התמתנות, אצלנו חלה התקצנות. רבנים, או מי שמכנים עצמם רבנים, מרמזים שקו ישר עובר בין עמלק (שאותו צריך להשמיד), לבין הפלשתינאים. האפשר לתבוע אותם לדין כאשר הם מסתמכים על „כתבי הקודש"?

ליהודים ברחבי העולם „החוק נגד הגזענות" לא יעזור; אדרבא, הוא עלול להזיק. הוא יתן לגיטימציה לכל כומר פנאטי או אנטישמי לדרוש את הבשורה אשר למתתיהו, או בשורה אחרת, ולדבר ברגש רב על היהודים „שרצחו את האל" והכריזו „דמו עלינו ועל בנינו". וידי היהודים יהיו כבולות, שהרי מדינת ישראל החליטה, כי מה שכתוב בכתבי הקודש אינו יכול להיות עילה לגזענות.

רחב הזונה חוזרת

מאת אוריאל בן־עמי

„ואת רחב הזונה ואת בית־אביה ואת כל אשר לה – החיה יהושע. ותשב בקרב בני ישראל עד היום כי החביאה את המלאכים אשר שלח יהושע לרגל את יריחו. וישבע יהושע בעת ההיא לאמור: ארור האיש לפני ה' אשר יקום ובנה את העיר הזו, את יריחו: בבכורו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה".

(יהושע ו, כה־כו)

איזו יראת־שמים נוגעת ללב. חברו להם משה „רבנו" לווינגר. גאולה, הכוהנת הגדולה בכנסת ישראל. דניאלה הנביאה (וייס) וכמובן אליקים הצדיק המופלא, שאינו מש מבית־המדרש. ביקשו לעשות תקיעה אחת גדולה בצופר מכוניתם ולהפיל את חומות צה"ל ביריחו.

אפילו תלו שלטים על מכוניתם שאיסור התפילה ביריחו היא החלטה גזענית נגד יהודים. בתבונתם כי רבה השכילו חכמי התורה האלה לסגל את רוח התקופה לשם שמים ופרובוקציות.

הם ביקשו לגאול את יריחו המשוועת לזעקתם על הרימון שנזרק בה לפני יותר משבועיים ופצע מטיילים יהודים. לפני־כן היא לא טרדה את מנוחתם. תחילה החליטו לערוך תפילה הפגנתית בבית־הכנסת העתיק. הוציאו הודעות לעיתונות, ונתנו לצה"ל להבין כי יקשרו את עצמם בתפילין לקרקע הקדושה במקום.

שר הבטחון חשש שהנה „גוש אמונים" של לימיו היפים מסבסטיה. הוא לא רצה [illegible] במקבץ כהניסטים תועים תחת שרביטה של דניאלה וייס. הוא גם שכח או לא ידע, שהמתנחלים המפחידים, כבר מזמן הפסיקו להפחיד. הם התבגרו ועושים לביתם ולא לביתו של לווינגר ושליחות־הציבור שלו.

רבין, בלי להתכוון, נשאר הנאמן האחרון המוכן להתמסר לידיו של לווינגר. כוחות־הבטחון הציבו מחסומים בדרך ליריחו – המתנה היפה ביותר שלווינגר היה יכול לבקש לעצמו. עכשיו, כשאוסרים עליו להתפלל – הוא יכול להשתולל.

בית־הכנסת ביריחו הוא מקום פתוח, ומדי יום מבקרים בו מאות מטיילים ומתפללים. אין צורך לבקש כל אישור, כדי לבקר בו. גוש אמונים שאל בכוונה „שאלת קיטבג" וקיבל, כפי שכל־כך רצה, תשובה שלילית.

ברגעים כאלה, כידוע, פוקדת עדנה את לווינגר, העצני ושות'. אחרי שנחסמו בשעות אחר־הצהריים, שליחיהם יראי־השמים, הם ניסו כוחם שנית סמוך לחצות הליל. בשני כלי־רכב הם פרצו מחסום של צה"ל, הזמינו יריות באוויר לעברם, וזעקו חמס – צה"ל יורה ביהודים.

גאולה כהן לא יכלה לשאת את חילול הכבוד היהודי. בהתייעצות עם העצני, לווינגר, דניאלה וייס ואורי אליצור הם החליטו לשוב למחרת ולהתפלל בבית־הכנסת ביריחו. מי יודע, אולי שם תישמע תפילתם. בצר להם ניסו להזעיק את אוהדיהם בטלפונים דחופים. אך כל שנותר היה רק מניין מאנשי „מאיר דרכם" כהנא. פעם טרחו לומר שהכהניסטים נטפלים אליהם. השבוע היו אלה אורחי־כבוד במשרדי גוש אמונים לצאת ולהבקיע את חומות יריחו.

גאולה כהן: [illegible] חרישה

לווינגר מלווה בגאולה כהן, בדניאלה וייס, באליקים העצני ובמניין אנשי כהנא בדרך ליריחו, הוא לווינגר עצוב, כמו סבא טוב שמצטרף לטיול של נכדיו בצופים. זהו לווינגר המתרפק על עברו המשותף עם רבין בסבסטיה: אפילו לא לווינגר הסולן מהדהיישה.

תנו להם להתפלל, שלא יוכלו להשתולל.

פול גז בניוטרל

מאת נתן רועי

המשטרה ודאי תתאמץ ותעשה מה שביכולתה כדי לחקור כהלכה, אך על המהלך „יושב" החשש כי המערכת כולה תטייח את העניין

לפני שנים רבות היה דוד קראוס נהגו האישי של „מקסי" ממשטרת חיפה. במרחב אמרו, כי קראוס הוא שוטר טוב, שמבצע את הפקודות על הצד הטוב ביותר. אמנם אינו שוטר מבריק, אבל הוא שוטר מן הדרגה הראשונה.

עברו יותר מ־25 שנים וקראוס התמנה למפכ"ל. כשנכנס לתפקיד אמרו כי קראוס הוא מועמד של פשרה. „לקחו את הפחות מוכשר". כשצבי [illegible] – החשכפ"ץ של קראוס בימי החיכוכים עם שגרירנו בליבריה רב־ניצב, גימלאי, אריה איבצן – הלך הביתה אמרו כולם: „הוא יכול היה להצעיד את המשטרה קדימה. לא בטוח שקראוס יעשה את זה". אמרו וטעו. דוד קראוס התגלה בתקופה האחרונה כשוטר שקול מאוד. הוא חושש לקבל החלטות מהירות וכל החלטה שלו עוברת עשרות התייעצויות, בעיקר עם עצמו.

רב־ניצב דוד קראוס החליט על קיום חקירה מיד לאחר שהיועץ המשפטי הקודם, הפרופסור יצחק זמיר, הגיע לביתו בגבעתיים. קראוס החליט להפקיד את חומר הראיות בכספת שלו במטה הארצי ולצאת לחו"ל. שם יהיה – כך חשב – משוחרר מלחצים יום־יומיים, ויוכל להחליט על הצוות שינהל את העניין אם יוטל על המשטרה לחקור. כשישב לישראל כבר הכריע מי יהיה החוקר הראשי. הוא חשב על יגאל מרקוס, ראש אגף החקירות – „האיש שלי" במערכת. בשיחות הראשוניות שהיו לו עם עתונאים בבית־אגרון בירושלים, אמר קראוס, כי לא יעמוד בראש החקירה. שבוע לאחר מכן שינה את עמדתו ואמר: „החלטתי לעמוד בראש החקירה ובדקתי טוב טוב את התיק האישי של כל חוקר וחוקר בצוות שלי". כל החוקרים הם ממשטרת ישראל הכחולה, „אף אחד ממשמר הגבול או מן המשמר האזרחי". כולם בעלי רקע שונה, וביחד הם מהווים צוות מקצועי. קראוס אומר שבאותה מידה יכול היה לבחור עוד עשרות חוקרים טובים אחרים.

קראוס לא שש אלי חקירת־שב"כ. הוא עובד עם „אנשי כוחות השחור", כפי שקוראים לשב"כ במשטרה, מדי יום ביומו. זוהי מבחינתו, ולא רק מבחינתו, אחת החקירות הרגישות ביותר שערכה המשטרה מעודה. המשטרה כבר חקרה אנשי־שב"כ בחשאיות רבה, אבל החקירות הללו לא באו לאחר שהתעוררה סערה ציבורית כה גדולה. היו אלה חקירות חשאיות לגמרי. את אי רצונו לחקור הבהיר קראוס הבהר היטב לח"כ יוסי שריד שהתלונן במשטרה לפני זמן מה.

אבל כשהוחלט לחקור, קראוס התייצב כמו חייל, כמו בימים שהיה נהגו של „מקסי". הפעם – הוא חייב להתמודד עם שאלות קשות ביותר. הוא חייב לתת תשובות לשאלות שיישאל על ידי היועץ המשפטי לממשלה. החשש הכבד הוא שהמערכת כולה „תטייח" את העניין.

העמדה לדין איננה התחום של קראוס אלא של היועץ המשפטי לממשלה. לאחר החלטת בג"צ ברור כמעט בוודאות, כי לא יהיו משפטים. חזרנו להתחלה: זוהי חקירה קבורה לגמרי. קראוס יכול לעבוד קשה מאד ולהניע את גלגליו, אלא שאין לדעת מה יצא מזה, לפחות – בשלב זה. איך אומרים על כך נהגים ותיקים ואמיתיים: „פול־גאז בניוטרל".

הקואופרציה, עדיין סיכויים

מאת יהודה גוטהלף

אילו במשק הישראלי היו יותר קואופרטיבים, היה כל משק הארץ נראה אחרת

לזכותה של הקואליציה הרחבה בראשותו של שמעון פרס ייזקפו כמה הישגים חשובים: הוצאת צה"ל מלבנון, בלימת האינפלציה, עצירת הדלדול בעתודות מטבע חוץ ועוד. ברם, עדיין לא חל המיפנה המבוקש של הצמיחה הכלכלית, שבלעדיה יעלו בתוהו המאמצים להבראה המשקית – בתוספת אבטלה מוגדלת: אבטלה, שהיא מכה אנושה לכל עם, למדינת ישראל ולייעודה הציוני היא בגדר אסון כפול ומכופל: ביאות של ירידה, ושפל גמור בעליה.

לשם צמיחה כלכלית דרוש הון, ויש למצוא דרכים של חובה ורשות על מנת שההון והחסכונות, שהצטברו בידי הציבור, לא יוצאו לצריכה בזבזנית, ואף לא יונחו כאבן שאין לה הופכין, אלא יופעלו לפחות בחלקם לפיתוח המשק. ובנוסף להון – הגדלת העבודה היצרנית. אילו סמכנו בשנים שעברו על היוזמה הפרטית בלבד היינו מקימים בארץ מלכתחילה מדינה בנוסח „אפארטהייד" – הון יהודי ועבודה לא־יהודית. למזלנו, זכינו לשותפות של הון לאומי־ציבורי עם חלוצים־פועלים מאוגדים בדפוסים קואופרטיביים שונים, שסייעו להקמת הבסיס המשקי למדינת היהודים.

לכאורה, אין דרך טובה יותר לפרודוקטיביזציה של המוני יהודים, שנגמלו בתפוצות מעבודה יצרנית, מאשר הקואופרציה, המשחררת את היהודי תאב־העצמאות ממעמד של תלות וניצול והופכת אותו לעובד חפשי, הנהנה מפרי עמלו במשק העצמי־השיתופי. אך תהליך חברתי־כלכלי זה כמעט נעצר לאחר קום המדינה. גרמה לכך ירידת המתח האידיאולוגי בעליה ההמונית, שהתעלמה מהקשר מחויב המציאות בין התקומה הלאומית־הממלכתית לבין תוכנה העיוני־הסוציאלי: ואולי תרמה לכך סחרחורת ממלכתית, ההפרזה ביכולתו של מנגנון המדינה לקדם את המשק והחברה – ותוך הצטמקות בפעילות החלוצית־העצמאית בנוסף לניגודים הפוליטיים (המיותרים) במחנה העבודה עצמו.

זאת ועוד. העליות שקדמו לייסוד המדינה יצרו את הקיבוץ והמושב, שהצריכו דרגה חלוצית גבוהה. העליה ההמונית (כולל פליטי השואה מאירופה), שבאה לאחר המלחמה, בלא הכשרה ובמטען רעיוני, לא מצאה דרכה לחיי שיתוף מירבי. אך היתה יכולה לבנות ולהיבנות בקואופרציה יצרנית ושירותית במתכונת מותאמת לרווחה ולזמנה, כגון צירוף שונה של שותפות בייצור ויתר פרטיות בצריכה. בהיעדר כוחות אידיאיים וארגוניים מספיקים צריכה היתה לבוא עזרה גדולה יותר מהחוץ, מההסתדרות והממשלה. אך עזרה־הדרכה זו בוששה לבוא.

★

בועידה העשירית של הקואופרציה, שהתקיימה לאחרונה (ודיוניה המפורסמים הובאו ב„שיתוף", הבטאון של מרכז הקואופרציה) באו לידי ביטוי המחאה, הבקורת העצמית והתביעה לשנוי פני הדברים.

קואופרטיבים ותיקים פורקו וחדשים לא הוקמו במקומם. אף לא נמצאו האמצעים שהיה בהם לעזור לצעירים להצטרף לקואופרטיבים ולהחליף את המייסדים. „במדינות העולם, אף הקפיטליסטיות שבינהן (נאמר בהחלטות הועידה) זוכה הרעיון השיתופי להכרה ולהישגים. הכירו בכך, כי בקואופרציה טמונים יתרונות: אחריות העובד וזיקה אישית למפעלו; העבודה מעניקה לו גאווה אישית, מוטיבציה, עצמאות כלכלית־חברתית. במדינות העולם הוקמו כלים ומוסדות כדי לסייע לתנועות הקואופרציה מבחינה חברתית, ארגונית וכלכלית. יש ממשלות המעניקות אשראי נוח למפעלים קואופרטיביים, הן בייסודם והן בהרחבתם, וכן הקלות והנחות במסים למיניהם והגנה על זכויות סוציאליות מיוחדות"... אף בארצות רכושניות באו בשנים האחרונות לידי מסקנה, כי רצוי לשתף את העובדים באחריות, בניהול וברווחים. כל שכן כשמדובר במפעלים ממלכתיים. אך החוק שאושר על ידי הכנסת כשנה לפני המהפך (1977) לא יצא מהכוח אל הפועל. אפשר להוסיף ולשאול בנידון דידן גם לגבי מפעלים פרטיים וציבוריים, המבקשים משום מה לטשטש את מגמת השיתוף במפעלים הקיימים, שהרי אפשר היה לבסס את המפעל על יסודות קואופרטיביים, להימנע מלכתחילה מעיקשות מנהלים ואף מרתיעת העובדים הסולדים מקבלת אחריות.

במקום להבריא מפעלים פרטיים כושלים על ידי שיתוף העובדים – מעדיפים לחסלם. ואף יש מציעים להגדיל את הכנסות הממשלה על ידי מכירת מפעלים ממלכתיים, רווחיים, לבעלות פרטית, בחינת: מהר שלל, חש בז. זה מזכיר לנו את דרכם הפרימיטיבית של פראים, שברצותם ליהנות מפרי העצים כורתים אותם וקוטפים על נקלה במקום לדאוג לעתיד רחוק יותר ומבוסס יותר.

בקואופרציה הלכה והשתרשה הרגשה, שהיא הפכה „בן חורג" בהסתדרות, מקופחת בהשוואה לסקטורים אחרים בחברת העובדים. הוא הדין לגבי יחסה של הממשלה, שלא קיימה במשך שנים את הבטחתה לפטור ממס רווח הון את מניות העבודה של חבר קואופרטיב, הפורש לגמלאות אחר 25 שנות עבודה, או במקרה של נכות.

לאחר שנות „הכלכלה הנבונה" של ארידור, שבה חיינו מעבר ליכולתנו ועשינו פחות מיכולתנו, לאחר ההפרדה בין התחום הכלכלי ובין התחום החברתי („התבנית הכלכלית הממשלתית לא באה לפתור בעיות חברתיות" – אמר מודעי, שר האוצר לשעבר) הגיע הזמן לאיחוי הקרע.

ההסתדרות גאה ובצדק על מפעלי חברת העובדים. אך יש מקרים שהעובדים במפעלים הללו אינם מזדהים עם המשק שממנו הם מתפרנסים. כלום אין זה מוכיח, כי יש צורך להבליט יותר את היסודות הקואופרטיביים – העבודה העצמית, העזרה ההדדית והשוויון החברתי במפעלים המשקיים המינהלים של חברת העובדים – שאל בועידה ישראל קיסר, מזכיר ההסתדרות. אף בארצות קפיטליסטיות נוכחו לדעת, כי הדרך היחידה להבטיח את הצלחתו של המפעל המשקי היא לחלק אותו ליחידות קטנות ולמסור אותן לניהול העובדים עצמם. אפילו חברת „ג'נרל מוטורס" נקטה שיטה זו, כדי להנצל מפשיטת רגל. הפועלים במפעלים מודרניים אינם חסרי דעת ויודעים להפעיל ציוד מתוחכם. ויש לנו דוגמה אצלנו – הוסיף קיסר – יש ב„סולל־בונה" נגריה סופר־מודרנית, שהושקע בה הון תועפות, והיא מפסידה והבעיה היא – איך הופכים את הנגריה הזאת לרווחית על ידי שיתופם של הפועלים שלה בניהול, באחריות וברווחים.

וכן ציין ח"כ דב בן מאיר: כיום העובד מביא לייצור לא רק את כח העבודה שלו, אלא שהוא מפעיל את ההון המושקע בתעשיה על יסוד ידע משקי הגבוה מקצועית. המעביד מפקיד בידיו של העובד ציוד שערכו רב... והנה הקיץ הקץ על „את"א" – אבל במשך־השנים שבהם היתה „את"א" על שולחן הניתוחים לא פעם עלתה ההצעה להפוך את „את"א" לקואופרטיב: שהפועלים ישקיעו מהחסכונות ומקופת התגמולים שלהם בשיקום ובהבראת המפעל על יסודות קואופרטיביים. התשובה היתה: הם לא מסוגלים לעשות זאת, כי לא הוכשרו לכך מבחינה חברתית ויחסי הייצור החדשים... אך אפשר היה לנסות ולהחדיר את הקואופרציה כמרכיב חשוב בתהליך הבראתו של „את"א" על בסיס חדש. תדי קופמן, מזכיר מועצת פועלי ת"א־יפו, אומר: כאשר האבטלה עומדת לא רק בשערי עיירות הפיתוח אלא גם בשערי ת"א: כאשר בתי־מלאכה רבים בתחומיה עומדים לפני סגירה, התשובה יכולה להיות: תורה לקואופרציה. ד. רוזוליו, מזכיר חברת העובדים, שואל: מה הקואופרציה עושה כדי לסייע לעצמה... רק על הבסיס הזה אפשר לפנות ולתבוע עזרה ממערכות פיננסיות של חברת העובדים, הממשלה, הסוכנות. בהיסטוריה של הישות הציונית שלטה לאורך הרבה שנים הדרך של תנועת העבודה, ורק בשנת 1977 חל מיפנה. יש לחזור לדרך של איזון נכון בין התפיסה הכלל־ממלכתית לבין הפעילות החברתית־וולונטרית, ובה צריכה לתפוס את המקום הראוי גם הקואופרציה.

★

לא פעם נשמעות טענות נגד הקואופרטיבים לתחבורה. דומני, כי אילו הועברה התחבורה לבעלות פרטית, או ממלכתית, היינו נוכחים לדעת עד מה עדיפה הקואופרציה המשתפת את החבר, העובד, בניהול ובאחריות. עם זאת, יש לחזור ולשנן, כי קואופרציה ועבודה שכירה אינן עולות בקנה אחד. שעטנז זה עלול להביא לניוון עצם הקואופרציה. ההסתדרות צריכה להקים קרן לקליטת השכירים – אומר ח"כ שלמה עמר – לא מענקים, אלא הלוואות בתנאי החזר שהשכירים יוכלו לעמוד בהם. גרשון וילן, איש קיבוץ וחבר מנהלת חברת העובדים הזכיר את המפעלים האזוריים בהתיישבות העובדת – כשטח מצויין, שאפשר לפתח בו קואופרציה בין תושבי עיירות הפיתוח לבין הקבוצים שבשכנותן. אילו במשק הישראלי היו יותר קואופרטיבים היה משק הארץ נראה אחרת.

★

רבות מדובר על העברת עובדים משירותים לייצור, על עזרה לצעירים המשתחררים מצה"ל וצפויים לאבטלה.

טיפוח מוגבר של אפיקי הקואופרציה עשוי לתרום תרומה נכבדה לפתרון הבעיות הללו. יש ליצור מנוף כספי יציב, שיסייע להקמת קואופרטיבים חדשים. שר הכלכלה והתכנון גד יעקובי, שהוא עצמו יליד מושב, שהנהו קואופרטיבי מיסודו, גילה בדבריו בועידה הערכה לפעולה של הקואופרציה, כגון הקואופרטיבים לתחבורה ציבורית, שהם מהמפעלים הגדולים ביותר בעולם הפועלים במסגרות שיתופיות, וכן הקואופרציה ההתישבותית והחקלאית (הקבוצה והמושב), שאין דוגמתם בעולם. הוא משוכנע, כי החיות הגנוזה בקואופרציה, יכולת ההתמודדות שלה, נסיונה הניהולי וכושרה המשקי – יאפשרו לה לתנועה הקואופרטיבית לצאת מן המצב הנוכחי ולהשתלב בתכניות צמיחה ופיתוח. הארגון והניהול השיתופי הם הצורה המתקדמת ביותר לשיתוף עובדים בניהול תעשייתי, והדין שהקואופרציה תשולב במידה הראויה בתנופת הצמיחה של המשק.

לפי עניות דעתי, לא די בסיסמא שניסרה בועידה על חזרה לקואופרציה. לא די בצורות הקואופרטיביות הקיימות. יש להתקדם ולספח צורות חדשות לשיתוף ההון הציבורי וצוותי העובדים בקואופרטיבים על מנת שתימנע החלוקה בין חברים ושכירים. תהיה אשר תהיה דמותה של הממשלה בשנים הבאות, יש להבטיח כי הקואופרציה לצורותיה תהיה מרכיב קבוע של קונסנזוס לאומי־חברתי, כי בלעדיה לא תהיה תנופה של צמיחה מחודשת ולא נגיע לעצמאות כלכלית.

מכתבים למערכת דבר

די לדשדש בעמדות שאובד עליהן כלח

כל הכבוד לראש ממשלתנו על עצם פגישתו עם מדינה ערבית נוספת, אך אין להשלות עצמנו, כי במסיבות הנוכחיות נפיק מצעד זה תועלת מעשית לסיכויי השלום, ההולכים ונשחקים.

חוסיין לא יסכים ללכת בלעדית למו"מ על שלום, כאשר אנשי אש"ף יושבים באיוולתו כבר בירדן ממלכתו, ולא יקשה עליהם לשלחו, על אף התחכמותו, בעקבותיו של סאדאת.

גם תושבי הגדה טרם השלימו עם חוסיין ומעדיפים ברובם זיקה לאש"ף, תוך תקוה שהוא יהיה זה שיביאם בסופו של דבר לעצמאות מדינית, שהיא גולת שאיפתם.

גם המיעוט המתון באוכלוסיה ערבית, המעדיף מו"מ על שלום על פני מלחמה, שתתחולל על אדמתם, אינו מוכן להסתכן בגורלו של ראש עיריית שכם ונכון לחכות עד שהתרבותם הטבעית, והקצנת מרד הנוער שלהם – ואף תוספת יזומת אסד הסורי – יעשו את שלהם. ואפילו תנצח במלחמה שתפרוץ – שני העמים ישלמו בעדה מחיר יקר תרתי משמע – הן בדמים אדומים שיישפכו, והן בדמים ירוקים סיאולו, ואז מדינתנו תהיה הראשונה שתקרוס תחתיה.

על פני סיכויי עגום זה יש לבחור באלטרנטיבה אחרת להצן להכריז בגלוי ובצורה חיובית על נכונתנו לאפשר הגדרה עצמית ל"פלשתינאים" ולהכיר בערפאת כפרטנר למו"מ בתנאי, שהוא יכיר בסעיף 242 בהחלטות או"ם, המדבר על נסיגתנו מהשטחים אך לא מכל השטחים. ואז יש על מה לדבר ולעמוד על כך כי חלק משטחי הגדה, החיוניים לבטחוננו, יישארו בשליטתנו ואף יצורפו למדינתנו.

ובעצם הגדרה עצמית של ערביי הגדה המערבית מוזכרת בצפיה בהסכם קמפ־דייוויד.

רק צעד נועז כזה עשוי להזיז את המו"מ על השלום מנקודת קפאונו ולהפכו מעניין אבוד לדבר ריאלי. וכל כמה שנקדים בזה – המחיר שנשלם יהיה זול יותר, והאיום שההיסטוריה רושמת על הקיר יימחק. ולכן הבה ונלבש עוז ונחז קימה.

אליעזר פולושקו
יגור

29 שנה ב"קול־ישראל" – יוקי!

במוזיאון ישראל נפתחה תצוגת יובל שנים ל"קול־ישראל". לפי ריווחים היו שם רבים, בפרט מאלה ששירתו את שירות השידור שנים רבות. ודאי כל האנשים "הידועים", שקולם נשמע מעל גלי האתר ועורכי החדשות.

משום מה אנשי השדה, כתבים שהביאו את החדשות מרחבי הארץ, שהיו בחוץ במזג אוויר קשה, בסכנות רבות ובפעולות מחבלים לאורך הגבולות, לא הוזמנו.

מה כבר לא עשו למען השירות ששירתו מאז הקמתו בימיה הראשונים של המדינה ועד שיצאו לגימלאות או פוטרו כאשר "קול־ישראל" החליט להעסיק רק כתבים מלאים עם רכב צמוד, מכוניות שידור וכל החידושים, להם הוותיקים כמובן לא זכו, כי היה זה לפני המהפכה הטכנית החדשה.

אלה אנשים שלא היה להם חיוג ישיר ולעתים אף לא טלפון והשגת קשר לירושלים או לתל־אביב היה דבר מסובך וקשה. אלה האנשים שהביאו את דבר פיתוח הארץ לשידור. בעצמי עבדתי 29 שנים בשירות השידור, עתה יוקי!

יהודה אריאל
נהריה

עם חולה

בארץ יש מספר שיא של רופאים לעומת שאר ארצות העולם (על כל 1000 נפש). צריכת התרופות הגבוהה בעולם. העיתונים מלאים בתיאורי מחלות ובדי־אגדות רפואיות. והמובילה – הטלוויזיה. (חיים יבין כבר מבשר על תכנית מחלות חדשה).

את הטון נותן כמובן "ערב חדש". בלי איזו תולידע או צרעת – אין תכנית. ב"ערב חדש" צופים ילדים מגיל 3, וכך מגדלים לנו דור חדש של היפוכונדרים. ומה יותר מושך מאיזה ניתוח חדשני בשידור חי?!

כשמכס נורדאו דיבר על "יהדות השרירים", הוא לא התכוון לזה!

עודד כהן
עין־חרוד, איחוד

מלחמה כושלת ומיותרת

במכתב תחת הכותרת: "מלחמת תגובה" ("דבר" 22.6) כותב שלמה שטיפמן מאפק כדלהלן: "מלחמת לבנון היתה תגובה על התוקפנויות הרבות שבוצעו על ידי מחבלים בשורה של יישובים בארץ וכן בחו"ל". אין החתום מטה חולק על כך, כי התוקפנויות הנפשעות וההתנכלויות הרבות בחיי ילדים, נשים ותושבים יהודים מאז קום המדינה, הנמשכות ומתבצעות על ידי מחבלים ורוצחים הנתמכים וממומנים על ידי מדינות ערביות עוינות, חייבו ומחייבות גם היום תגובה הולמת ונמרצת – דבר שלמעשה אכן מתבצע על ידי זרועות הביטחון שלנו, ללא רתיעה ומורך לב, לא פעם גם תוך סיכון נפשות ואובדן חיים יקרים. ברם, מוקד הבעייה – לעניות דעתי, הוא: לא בתגובה כשלעצמה, אלא בצורתה, היקפה, יעילותה ובעיקר – מחירה הכולל ותוצאותיה האפקטיביות במישור הלאומי והצבאי.

לצערי, אין באפשרותי במסגרת זו להרחיב את היריעה בנושא זה. אי לכך יורשה לי להפנות את תשומת ליבו של חברי לתנועה, שלמה שטיפמן, לדברים שנתפרסמו עד עתה בכמה ספרים של אישים אותנטיים ומוסמכים המקורבים למקורות והם: מזכיר הממשלה ראו וממקורביו של מנחם בגין – אריה נאור, העיתונאים הצבאיים יערי ושיף, והאחרון אחרון חביב – אלוף במילואים וראש המודיעין לשעבר בצה"ל – פרופ' יהושפט הרכבי בספרו "הכרעות גורליות", בו הוא מנתח באיזמל של בעל מקצוע ואיש מדע את כל המהלכים מראשיתם ועד סופם הקשורים במלחמת לבנון האומללה, ובעיקר את כשלונה הגדול ואת נזקיה החמורים שבאו לידי ביטוי במספר האבידות בהרוגים, פצועים ונכים, וכן במיסור הכלכלי האסטרטגי של מדינת ישראל.

להלן רק כמה ציטוטים: 1. "שקר טמון בהגזמה בפעולות הטרור שנעשו מלבנון כהצדקה למלחמה". 2. "המלחמה לא יכלה להרוס את תשתית הטרור, כפי שטענו יוזמיה". 3. "למלחמה אין יוצאים משום שיש סיבה מוצדקת, או כפורקן למצב בלתי־נסבל, אלא אך ורק אם יש סבירות לציפיה לתוצאה טובה. המבחן היחיד למלחמה – הוא התוצאות". 4. "למלחמה אין לצאת מסיבות 'אקספרסיביות' – כעס, עלבון, גאווה לאומית, חששות, בקשת פורקן, אלא מסיבות 'אינסטרומנטליות' – חישובי תועלת". 5. "מלחמת לבנון אמנם כוונה על ידי קונצפציה מדינית גרנדיוזית יותר מכל מלחמה שלנו, ואולם הגורמים ההיסטוריים שעליהם קברניטיה לא חשבו הם שסיכלו את ההישגים הצבאיים". 6. "הבעיה היא שאין פתרון חד וחלק לטרור, ושום פעולה צבאית לא תחסלו". 7. "מלחמת לבנון היא דוגמה לכך, שאנו יכולים להיות לא רק קורבנות של זולתנו, אלא גם קורבנות של עצמנו וקורבנות של המנהיגים שאותם הכתרנו"...

בנקודה האחרונה – כדאי לקרוא את ספרו של אריה נאור. הדברים ידועים ואין להוסיף עליהם.

רב רוזנטל
רמת דוד

לא לגרש את הכושים העברים

אדוני ראש הממשלה, אני מבקשת בכל לשון של בקשה שתעשה למניעת גירושם של בני העדה המכונה "הכושים העברים" ממדינת ישראל.

אנשים רבים, כמוני, הקריבו את אושרם האישי ואת הצלחתם המקצועית, כדי לבנות בארץ חברה צודקת ורגישה לסבלות אדם באשר הוא אדם, אך בשנים האחרונות, בשם הדת היהודית וביטחון המדינה, כביכול, נפגעים כאן אנשים ואחרים, במקום לעזור, מפתחים נוקשות וחוסר רגישות כלפי סבלות הזולת, כי זאת, לדעתם, הדרך היחידה לחיות כאן. האם לארץ כזאת ולחברה כזאת התפללנו?

אדוני ראש הממשלה, אנא מצא דרך לעזור לאנשים שכל חטאם הוא שאינם בדיוק כמונו, אך הם חיפשו אצלנו אהבה והבנה, וקוו שיוכלו להיות חלק בעמנו, אותו עם שבשל היותו "לא בדיוק כמו..." הושפל, נרדף והושמד. המונח "גירוש" כולל מוות נפשי, איבוד צלם אדם, מזכיר לנו את הימים השחורים ביותר בתולדות עמנו. אדוני ראש הממשלה, אנא עזור לאנשים אלה ובכך נעזור לעצמנו!

מרים גבו
תל־אביב

הפשלה של המיכון – ומבקר ההסתדרות

ב"דבר" מיום 17.7.86 פורסם דו"ח מבקר ההסתדרות לגבי מוסדות ההסתדרות. שונים, וכבל חבר ההסתדרות שמחתי שקיימת ביקורת בגוף ולהנהגרי כמו זה, שאין אני יודע אם ישנם ארגונים ולהנסריים בעולם הנוהגים כך.

כחבר קרן פנסיה הסתדרותית (על אף היותי מנהל מפעל – שכיר), שמחתי ביותר על הפיסקה הקצרה ש"בערכה גם ביקורת בקרנות הפנסיה ונמצאו – הן הקרנות והן פעולותיהן – איתנות ופועלות כהלכה". הן הן למבקר שבכך נסך ביטחון בליבותיהם של מאות אלפי עובדים חברי הקרנות היכולים להמשיך מהלכי החיים ולהיות רגועים תוך ידיעה מוסמכת שעתידם מובטח בידיים טובות.

אבל בהיותי חבר בקרן פנסיה שהיא הגדולה ביותר ביניהן (ואינני מזכיר שמה), ובהיותי פעיל הן כחבר הקרן והן למען העובדים שאני ממונה עליהם (הייתי הגורם להצטרפותם לקרן לפני שנים), יודע אני שהקרן סובלת קשות מהגוף הממכן את פעולותיה. נדמה לי, שכבר חמש עשרה שנים הקרן, באמצעות יחידת המיכון והתנועה שלה, איננה מסוגלת להגיד לחבר את תקופת חברותו, את צבירת זכויותיו לעתיד וכל אשר צריך מערך של מיכון לעשות בשנות ה־80.

מנסיוני אני יודע שלפני היות הכל ממוכן באותה קרן אפשר היה לקבל ממנה מידע מהר יותר ומהימן, מה שאין כן היום. לעובדי הקרן נאמר לא למסור לחברי הקרן, שבגלל המערך הממוכן המסורבל קשה למסור מידע לעת הזאת. יתירה מכך, חברים שקיבלו חשבון שנתי בשנה שעברה, בחשבון השנתי השנה נודע להם שזכויותיהם פחותות משנה קודמת.

הפשלה של מיכון הפעולות של אותה קרן נמשכת זמן רב, הרבה מעל המותר, ועד כמה שאני יודע להעריך, עולה הרבה ממון רב. אם המבקר מעלים דבר זה מציבור החברים, זה חמור מאוד, ואם הוא לא ביקר נושא כאוב זה העניין הוא חמור לא פחות. בשני המקרים גורם המבקר, שנפקפק אם יתר הפעולות המבוקרות אכן הן שפירות, כנאמר בדו"ח שפורסם.

זאב כהן (מהנדס)
גבעתיים

מוכרים דשאים לא להם

בעת האחרונה החלה חברת "שיכון ופיתוח" בבניית "בניין מרגנית" בשכונת "רימון" בקרית אונו. את תחילת הבנייה ליווה מסע פרסום אגרסיבי בעיתונות הכתובה על מוספיה ובפרוספקט מכירות. במסגרת מסע הפרסום הנ"ל "מנצלת" חברת "שיכון ופיתוח" נכסים של זולתה ומוליכה שולל ביודעין את דיירי הפוטנציאליים ב"בניין מרגנית" ואת הציבור כולו. הדבר חמור כפל כפליים בשל העובדה שהמדובר בחברה ממשלתית הממומנת על ידי כספי הציבור.

במה הדברים אמורים? בפרסומיה השונים הדגישה החברה, כי תנאי לאיכות חיים טובה הוא כי "סביבת המגורים צריכה להיות ירוקה, יפה ומטופחת". וליד אמירה זו התנוססה תמונה צבעונית גדולה של בתי שכונת רימון וכרי הדשא המקיפים אותה.

המפרסם חפץ ליצור רושם (אצל הקונה) כי כרי הדשא הללו מזומנים לו לרוכש הדירה אצל חברת "שיכון ופיתוח" בע"מ. המציאות שונה לחלוטין. מדשאות שכונת רימון הן שטח פרטי בבעלות דיירי הנוכחיים של שכונת רימון ורשומים על שמם במינהל מקרקעי ישראל. יתירה מזו, תושבי השכונה השקיעו ומשקיעים ממיטב כספם בטיפוח הגני והגינון המקיפים את בתיהם.

מאידך גיסא, המעיין היטב בתכניות בניין המגורים הקרוי "בניין מרגנית" בשכונת רימון והנבנה על ידי "שיכון ופיתוח" בע"מ ימצא, כי תחת דשאים יקבלו הדיירים שטחי אספלט לחנייה, ואין כל קשר בין דשאי שכונת רימון לנכסים המוזמנים לרוכש הדירה ב"בניין מרגנית".

פנינו בכתב אל יו"ר החברה דוד מור ולצערנו לא נענינו עד היום. הזוהי הדרך היאה לחברה ממשלתית השייכת גם לי ולך?!

החברה הוסיפה חטא על פשע משהוברר, כי סוכני המכירות שלה "מוכרים" לדיירים הפוטנציאליים של בניין "מרגנית" את הדשאים של שכונת רימון שכאמור הם רכוש פרטי.

האין כאן משום הונאה הגובלת בפלילים? או לפחות "אמת בפרסום" בוודאי שאין כאן!

מיכה דרורי
רימון

טלוויזיה

5.30 "הלבי" – פרק חמישי.
6.30 קיצור החדשות (ערבית).
6.32 "גיבורי" – סדרה לילדים. פרק שלישי: "לא עם ההבר שלי" (תרגום ערבי־עברי).
7.00 יומן השבוע (ערבית).
8.00 כותרות מבט.
8.02 "להיט ביאשי" – להיטים עבריים על פי הבצעדים של רשת גימל וגלי צה"ל בשילוב פזמונים מלהיטי חו"ל. מנחים: שרי צוריאל ומשה מודה.
9.00 מבט לחדשות.
9.30 "שושלת" – פרק חמישי: מייקל הנהג מנסה לעזור לקרינגטון, ובתמורה הוא זוכה לעליה בדרגה. סטיב קרינגטון נפגש עם חבר לשעבר מניו־יורק. אף שאינו נענה לחיזוריו, נטיותיו הביניות מתגלות לחבריו בעבודה. פאלון מצליחה לקיים את חלקה בהסכם עם ססיל קולבי ונישאת לאחיינו ג'ף, למורת הכול.
10.20 "יבוץ ציטוטי" – ענייני ספרות: ספרי בישול. משתתפים: יוסף לפיד, מחבר "פפריקה", ישראל אהרוני, מחבר "בישול סיני", נירה רוסו, מחברת "סודות מן המטבח" ועורכת ספרי בישול. המשתתפים יספרו על אהבתם לאוכל ולבישול ועל טעמם האישי במאכלים ובספרים על מאכלים.
11.00 "מלא הבית" – שם הפרק: משחק הזוגות. דיאנה חשה, כי מארי כבר אינו מחזר אחריה כבעבר. בישוה אשר הוא לא מוכן למלא את החסר בתחום הזה. ופול מורה את מארי לקום ולעשות מעשה.
11.30 חדשות.

טלוויזיה לימודית

09.00 עד כאן.
09.05 שעת כושר.
09.15 בלי סודות: בניים חולם.
09.35 דרך קישוט איש לאבנשו: פרקים 13 ו־14.
10.25 הצצה אירופה: פרק 3.
10.50 המסע הגבוה, סיפורו של אלפרד ואלאס: סרט על חייו של אלפרד ואלאס, בן תקופתו של דארווין שעסק באיסוף חרקים ובעלי חיים. הוא הגיע לתאוריה של "מוצא המינים", שאליה הגיע דארווין. בעוד שמו של דארווין התפרסם בגלל השיטתיות המדעית שלו נשכח שמו של ואלאס.
2.00 עד כאן.
2.05 שעת כושר.
2.15 מי מפחד מאופרה: "הספר מסיביליה", קטעים נבחרים מתוך האופרה של רוסיני עם הערות ג'ון סאתארלנד בתפקיד הראשי.
2.40 רכבת ההפתעות: סרט אנימציה.
3.00 רחוב סומסום: לו הייתי אופניים.
3.30 החבורה של מרפי: פרק 12.
4.00 שירים שאוהבים: עם להקת הבריכה הטבעית.
5.00 ערב חדש. מנחה דן מרגלית.

רדיו

קול המוסיקה

07.07 מוצרט: סונטה בסי־במול מג'ור לחליל ולצ'מבלו, ק. 15 (מישל דבו / דואל פונטנה); היידן: שלישיות כליקסת בסול מג'ור (שלישיית קמינגה).
07.30 שחרית מוסיקלית.
09.30 קונצרט בוקר – א. באקס: "גינתה של פאנר", פואמה סימפונית (תז. אלסטר / ב. טומסון); חצ'טוריאן: קונצ'רטו לחליל ולתזמורת (עפ"י הקונצ'רטו לכנור) (ג'. גולווי / התז. הפיל. המלכותית / ב.ג. צ'ונג); בורודין: רביעיית כלי־קשת מס. 2 ברה מג'ור (רביעיית "קונקורד"); שוברט: סונטינה בסול מינור לכנור ולפסנתר (ס. גולדברג / ר. לופו); באך (בעיבוד ליסט): פנטסיה ופוגה בסול מינור (א. לפבידו); ויואלדי: קונצ'רטו בסול מינור לכנור ולתזמורת (י. פרלמן / תז. פיל. ישראלית); כלמן: סימפוניה הגיגית בלה מג'ור (התז. הקאמ. של סיסאל / א. מרינסה).
12.05 אומנים באולפן – רבקה גולני, ויולה – באך־קודאי: פנטסיה כרומטית ברה מינור; סטרווינסקי: אלגיה; צימרמן: סונטה לויולה סולו; רגר: סוויטה מס. 1 בסול מינור, אופ. 131, ד'. ססיל הלרים, מינה דיסטה, פסנתר באריבע ידיים – יאן רינגרייק: המשה־עשר מחולות הולנדיים עתיקים; פריד: "ידיד בשאגלדור", אופ. 44.
13.00 קונצרט צהריים.
15.05 צלילי פסנתר.
16.00 קונצרט מנחה – זלנקה: סימפוניה קונצרטית לכלי־נשיפה ולכלי־קשת (חברי "ארס רדיביבה" / תז. קאמ. ע"ש מרטינו / ס. מונקלינגר); הנדל: המנון דאקימנן (מקה. כנסיית וסטמינסטר / תז. הקונצרטים האנגלית / ס. פרסטון); מוצרט: קונצ'רטו בלה מג'ור לפסנתר ולתזמורת, ק. 488 (א. ורדי / הקאמ. הישראלית); שוברט: רביעייה מס. 15 בסול מג'ור לכלי־קשת (רביעיית ג'וליארד); פרקי קטעים הראויים לשובב (ג. סולץ).
18.30 מוסיקה ליום ראשון – י.ס. באך: קנטטה מס. 94, "מה לי העולם" (ו. ויזל / פ. אסור / ק. אקרלון / פ. הוסנלוכר / מקה. נערים טלץ / קונצ'נטוס מוסיקוס וינה / נ. הרנונקורט); כרוביני: מיסת ההכתרה ברה מג'ור (מקה. ותז. פילהרמוניה / ר. מוטי); כרוביני: מארש דתי (תז. פילהרמוניה / רן מוטי).
20.05 ערב טוב – בטריבק: סונטה מס. 1 בפה מינור (ר. ברנבוים).
20.30 הקונצרט הקאמרי השבועי – מירה זכאי, אלט / מייקל אליאסן, פסנתר – בתכנית שירים מאת מאהלר, שנברג, ופרק, ברהמס ושטראוס.
22.30 מסורות מוסיקליות בארץ – מקהלת הכנסיה היוונית־האורתודוקסית בירושלים, תכנית ג'.
23.00 מוסיקה מן העבר הרחוק.

רשת א'

11.30 השכלה ודעת לכל – צרפתית למתקדמים: שעור מס' 41.
12.05 "בעקבות הבושם".
14.06 תכנית לילדים – "שירים הם חברים של סיפורים": "יורם הגנב הקטן" מאת מיכל סנונית; לקראת שידור (ש.ש.)
14.45 "חתול בשק" – ילקוט כלים.
15.30 עולם המדע (ש.ש.)
16.05 חידון – עם שמואל רוזן שידור חי מאולפן היובל במוזיאון ישראל.
17.20 האוניברסיטה הפתוחה – אתרים בירושלים: "לשכת הבריאות המחוזית".
17.53 מילואים.
19.05 "מחשבת ישראל".
22.05 "הצימוקים הם ענבים עצובים" – עם משוררת שירי הילדים שלומית כהן (ש.ש.).
23.05 "הדי ארצי מולדתי" – שירים עבריים.

רשת ב'

18.06 מסיבת עיתונאים.
19.35 "עם ישראל" – עניינים יהודיים בעולם.
20.05 "אומר בשבחיך" – פיוטים ופרקי חזנות ספרדיים ברוח בין הזמנים.
22.05 "תזמורות כלי־נשיפה" – מבעימותיו של פרנץ ליסט, 100 שנה לפטירתו. פרידה מזמן מלחיני המארשים בישראל ארתור ראם.
23.05 "צלצול שלישי" – שבועון לאומנויות בשידור חי מהאולפן.

רשת ג'

18.06 מצעד הפזמונים הלועזיים.
21.05 אדום עתיק.

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת: התפתחות כוח המגן העברי: מההגנה לצה"ל. מרצה ד"ר מאיר פעיל.
07.07 שבע אפס שבע – עם אלכס אנסקי.
08.05 בוקר טוב ישראל – שעת אקטואליה יומית עם מיכה פרידמן, יצחק בן־נר, אילנה דיין ויעל דן.
09.05 "אילה בוקר" – עם אלי ישראלי.
10.05 "הפסקת 10" – עורך: שרון גולדאבר. מגישה: מיכל ניב.
11.05 "בגו לעכשיו" – עם רפי רשף.
13.05 "פיצוץ" – מצעד הפזמונים היומי – עורך ומגיש: אברי גלעד.
16.05 "רדיו ספורט" – מגאזין ספורט.
18.05 שעה קלה על כלכלה.
18.40 משירי הלהקות הצבאיות.
23.05 "שיחת חצות" – עם המשפטן ד"ר מרדכי קרמניצר.
00.05 ציפור לילה משותפת.

בתי קולנוע

תל־אביב

אסתר: שובו של מקבוצן 9.40, 7.30, 5
אורלי: רכבת אל החופש 9.30, 7.15, 5
אלנבי: חלף עם הרוח 8.15, 4.30
בן־יהודה: הסנעון הגדול 9.30, 7.30, 5.00
גורדון: כר' 51 9.45, 7.45, 5
גת: הצבע ארגמן 9.30, 6.30, 3.15
דיזנגוף 1: נשיקת אשת העכביש 9.45, 7.20, 4.45, 1.30, 11
דיזנגוף 2: 3 רווקים ותינוק 9.45, 7.20, 4.45, 1.30, 11
דיזנגוף 3: זאב בציר 9.45, 7.20, 4.45, 1.30, 11
דקל: אצבע משולשת 9.30, 7.30, 5
דרייב־אין: הקרב על הועד 8.00
קוברה 10.00
הצגות סרט סקס
הוד: זהירות הבית בהפרק 9.30, 7.30, 5
בית ליסין: אבודים באמריקה 11.15, 9.30, 7.15
חן 1: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.50, 7.50, 5.50
המהדרבים באהבה 4.25, 12
חן 2: שגעון של לילה 9.50, 7.45, 5.50
כרן וקירית הקסמים 4.25, 2.00, 11
חן 3: סיפורה של אגנס 9.50, 7.40
כרן וקירית הקסמים 6.00
קרטה קיד II 5, 3
חן 4: מרגלים סכאלה 10.00, 7.55, 6.00
נסי באן 4.10, 12.45, 11
חן 5: חופשה מטורפת באירופה 9.50, 7.50, 5.50
דמבו הפיל המעופף 4.30, 2.30, 11
לימור: רק בין חברים 9.30, 7.30
לב 1: אלכס חולה אהבה 9.50, 7.40, 5, 2
לב 2: אהבות כשתנות 9.40, 7.30, 5, 2
לב 3: יומנו של צב 9.40, 7.30, 4.45, 1.40
לב 4: מישיבה 9.40, 7.50, 4.45
מוזיאון ת"א: שואה
מוגרבי: סגור לרגל שיפוצים
מקסים: שכרון חושים 9.30, 7.15
סינמה 1: הבשימה האחרונה 9.30, 7.30, 5.00
סינמה 2: מעריץ אלמוני 9.30, 7.30, 5.00
סמדר: סגור לרגל שיפוצים
פאר: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.30, 5
פריז: כוורת 9.30, 7.15, 4, 2, 12
צוותא: ילדי המדורות 8.00
צפון: שלושה רווקים ותינוק 9.30, 7.30, 5
תמוז – רמת־אביב: כחום הנוף 9.30, 7.15
להיות או לא להיות 11.45
שחף: זכרונות מאפריקה 9.15, 5.45
הבלה: לא כאותו לאהוב 9.30, 7.15, 4.30
תל־אביב: תקלה מופלאה 9.30, 7.30, 5

יפו

ההוויה הישראלית:

ירושלים

אדיסון: זאב בציר 9.30, 7.30, 4.30
בן לוקה בת 11.00
אורדן 1: הצבע ארגמן 8.50, 6.00, 3.00
בעקבות האוצר 10.30
אורנע: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.30, 4.30
בית אגרון: ציפי ציפי בגג 4.00
גורון 6, אוכפים להכים 8.00
מתכנגרו 10.15
מכרה – הצגות
האולם הקטן בבנייני האומה: נשיקת אשת העכביש 9.30, 7.15
הבירה: שתי אצבעות מצידון 9.30, 7.15, 4.30
קניל קבואחיד 10.30
אור 3: קרטה קיד II 9.30, 7, 4.30, 10.30
גיל אוה: כלבהוד 9.30, 7
כפיר: זהירות הבית בהפרק 9.30, 7.30, 4.30
אגודת גילס הלגרסון 11.00
מבוח: הכבוד של פריצי 9.15, 7.00
עדן: הסגעון הגדול 9.30, 7.30, 4.30
חן: אצבע משולשת 9.30, 7.30, 4.30
אינדיאנה ג'ונס והמקדש הארור
מיטשל: מעריץ אלמוני 9.30, 7.30, 4.30

חיפה

אורה: 3 רווקים ותינוק 9.15, 7, 4.30
אורלי: בוזר בי 9.15, 7
כרן וקירית הקסמים 4.30, 11
אמפי־תיאטרון: מחול ושכו בגינה 9.15, 7, 4.30
ארמון: שובו של מקבוצן 9.15, 7.00, 4.30
עצמונה: חתיך חתיך 9.15, 7.00, 4.30
גילס אולגרסון 3.00, 11.00
חן: קרטה קיד II 7.00, 4.30
פאר: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.30
קריאה: יוסים אסודים 9.15, 7, 4.30
רון: הסגעון הגדול 9.15, 7
רב גת 1: הצבע ארגמן 9.00, 6.00
מהדרבים באהבה 4.30, 11.00
רב גת 2: שגעון של לילה 9.15, 7
כרי פופוס 4.30, 11.00

קרית־ביאליק

מכיר: מסע עסקים של אבא 9.30, 6.30
מביזן: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.15, 7.00

קרית־חיים

בית העם: אלכס חולה אהבה 9.15, 7
היובל: הקרב על הועד 9.30, 7.30

קרית־ים

ציבן: זאב בציר 9.30, 7.30

קרית־מוצקין

אחוה: זכרונות מאפריקה 9, 6

אשדוד

אסתר: קוברה 9.30, 7.30, 5
אשדוד: קרטה קיד II 9.30, 7.30, 5

אשקלון

אסתר: הקרב על הועד 9.30, 7.15
באור: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.30
רחל: הסיפור האמיתי 9, 6

באר־שבע

קרן: הסגעון הגדול 9.30, 7.30, 4.30

בת־ים

עצמאות: הסגעון הגדול 9.30, 7.30

הרצליה

היכל: הסגעון הגדול 9.30, 7.30, 5
מלון דניאל: שכרון חושים 9.30, 7.15

עפולה

כוסיתוריה: בעקבות אוצר הנילוס 9.00

חולון

ארמון: קרטה קיד II 9.30, 7.15, 5
מגדל: שובו של מקבוצן 9.30, 7.15, 5
מיגדיב, קרית שרת: ספורה של בר־ 9.30, 7.30
כוכב על הבסלול 4.30, 11.30
סביון: הסגעון הגדול 9.30, 7.30, 5
ריגה: הקרב על הועד 9.30, 7.30, 5

טבריה

אביב: קוברה 9.30, 7.30, 5

כפר־סבא

עתלה: קוברה 9.30, 7.30
חן: 3 רווקים ותינוק 9.15, 7

לוד

אורלי: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.30
בית יד: הסגעון הגדול 9.30, 7.30, 5

נהריה

היכל: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.30

נתניה

שמיה: הקרב על הועד 10, 8, 6
חברי הדוקן אליהו 11
אביבה: אלכס חולה אהבה 9.15, 7
שרון: 3 רווקים ותינוק 10, 8
תקלה מופלאה 6
דמבו הפיל המעופף 4.00, 11

פתח־תקוה

שלום: הרכבת אל החופש 9.30, 7.30
היכל 1: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.30, 5
היכל 2: הסגעון הגדול 9.30, 7.30, 5
היכל 3: זהירות הבית בהפרק 9.30, 7.30, 5

קרית־שמונה

שניה: זכרונות מאפריקה 9.30, 6.30

ראשון־לציון

עמכו: הקרב על הועד 9.30, 7.30
ראשון: הסגעון הגדול 9.15, 7, 5

רחובות

בית העם: שגעון של לילה 9.30, 7.30
רחל: שורת המקהלה 9.30, 7.15, 5
חן: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.30, 7.30, 5

רמת־גן וגבעתיים

אלמוה: הצבע ארגמן 9, 6
ארמון: בי"ס לשוטרים מתקדמים 9.40, 7.30, 5
לילי: תקלה מופלאה 9.30, 7.30
ה: הסגעון הגדול 9.30, 7.30, 5
רב גן 1: שגעון של לילה 9.50, 7.30
דמבו הפיל המעופף 11, 3, 5, 12.30
רב גן 2: חופשה מטורפת באירופה 9.50, 7.30
מהדרבים באהבה 5, 3, 11, 12
רב גן 3: סיפורה של אגנס 9.50, 7.30
קרטה קיד II 5.10, 3, 11
רב גן 4: מרגלים סכאלה 9.50
קרטה קיד II 7.20
כרן בקירית הקסמים 5.15, 3, 12
שביט: אלכס חולה אהבה 9.30, 7.30

רמת־השרון

כוכב: הרובינזון קרוזו 4.30
תרגיל לרופאים מתחילים 7.00
הכבוד של פריצי 9.30

רעננה

אחווה: קוברה 9.30, 7.30, 5

רמלה

אלון: אלכס חולה אהבה 9.15, 7.15

אלמקס לכל המשפחה!

בית מרקחת לימים ראשון 10.8.86

תל־אביב
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731
סביס – אבן גבירול 83 – 246003
ירושלים
כרי פלוס – בר אילן 2 – 822237
חיפה
יבנה – אבן סינא 7 – 672288
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
באר־שבע
קופת חולים כללית – המוהר 25 – 782537
בת־ים – חולון
עצמאות – בלפור 75 בת־ים – 865583
אהרון – הופיין 52 חולון – 889153
רחובות
כלל – הרצל 134 – 451228

מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ – טל' 03-433300, 03-433500.

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר־כוכבא 49 ת"א – 03-284649
בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, בימי ו' וערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים – בין 15.00 עד 21.00.
חיפה
רחוב הגפן 26, קומה ג' – 04-523566
יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ.

עיריית כרמיאל
מכרז מס. 7/86
מכרז פומבי

עיריית כרמיאל מכריזה על קבלת הצעות מקבלנים רשומים כחוק לבצוע העבודה הנ"ל.
המסמכים, פרטים, תנאי המכרז וטופסי הצעות מחירים ניתן לקבל במשרדי מהנדס העיר בשעות העבודה הרגילות תמורת תשלום של 350 ש"ח שלא יוחזר.
על מגיש ההצעות לצרף אישור מפקיד שומה או רואה חשבון על ניהול ספרים כחוק.
את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה עליה יצוין מספר המכרז.
המעטפה ניתנת עם חומר המכרז.
החומר יוחזר לעירייה בדואר רשום או יובא ישירות למזכירות העירייה, יוחתם שם ויוכנס לתיבת המכרזים בעירייה.
החזרת החומר עד התאריך 31.8.86 על מגישי ההצעות לצרף ערבות בנקאית או שיק בנקאי בגובה 30.000 ש"ח לתקופה של 90 יום, או שתוכנס למעטפה נפרדת במעטפת המכרז עליה יצויין ערבות למכרז 7/86.
[illegible]
סיור קבלנים יערך ביום 18.8.86 בשעה 10.00 במשרד מהנדס העיר. בעת הרישום בהצעות תתחשב העירייה ביכולתו הכספית של המציע וכן בניסיונו ובכושרו המקצועי כפי שבנטן בעבודותיו הקודמות. אין העירייה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא. כמו כן רשאית העירייה לפצל העבודה בין מספר קבלנים.

ברוך וגנר, ראש העיר

מדינת ישראל
חוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965
מרחב תכנון מקומי בקעת בית־שאן
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מפורטת

נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965, כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז הצפון ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה.
בקעת בית שאן שבמועצה האזורית בקעת בית שאן.
מופקד שינוי תכנית מפורטת הנקרא תכנית מפורטת מס' 5176 – בית שאן – היתם ביחד עם התשריט המצורף אליו.
ואלה הם השטחים הכלולים בתכנית:
גושים: 22894, 22895, 22922
עיקרי מטרת התכנית: יעוד השטח לאזור מגורים.
כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בו ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר הרואה את עצמו נפגע על ידי שינוי התכנית וכן מהנדס הועדה המקומית שמרחב התכנון שלה כלול בתחום התכנית או גובל אותו רשאי תוך חודשיים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות, להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.
תאריך: ל' סיון תשמ"ו
7 יולי 1986

עמרם קלעג'י
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז צפון

חוק התכנון והבניה תשכ"ה 1965
מרחב תכנון מקומי קרית־גת
הודעה בדבר הפקדת שינוי תכנית מיתאר מקומית

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 89 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965 כי במשרדי הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז הדרום, ובמשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה קרית גת הופקד שינוי תכנית המיתאר הקרוי שינוי מס' 18 לתכנית מיתאר 101/02/9.
ביחד עם התשריט המצורף אליו.
עיקרי הוראות השינוי:
תיחום שטח פיתוח הכולל אזור מגורים, דרכים, אזורי מסחר, שטחים ציבוריים, שבילים להולכי רגל ומבני ציבור הדרושים לפיתוחו.
ואלה הם השטחים הכלולים בשינוי התכנית:
שטח התכנית: כ־58 דונם
גוש: 1830.
רחוב בני ישראל.
כל המעוניין בשינוי התכנית רשאי לעיין בה ללא תשלום בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
כל המעוניין בקרקע, בבנין או בכל פרט תכנוני אחר, הרואה עצמו נפגע ע"י שינוי התכנית וכן כל זכאי על פי סעיף 100 לחוק, רשאי, תוך חודשים מיום פרסומה של הודעה זו ברשומות להגיש התנגדות לשינוי התכנית במשרדי הועדה המקומית האמורה.
התנגדות תוגש בכתב בפרוט הנמקות בליווי תצהיר המאמת את העובדות עליהן מסתמכת ההתנגדות.

שלום חבשוש
יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ולבניה
מחוז הדרום

כל־בוקר עם עיתון
דבר
הוא
בוקר טוב.

מנהיג רופאי קופת־חולים: שירותים חיוניים נסגרים

מאת רבקה הרניש

המערך הרפואי־אישפוזי עומד במשבר הולך ומחמיר ובפועל מתבצעת סגירה של שירותים חיוניים לציבור – אומר בשיחה עם סופרת „דבר" יו"ר חטיבת רופאי בתי־חולים בארגון רופאי קופת־חולים, ד"ר חיים סולן. לדברי ד"ר סולן התפוקה של חדרי־הניתוח בבתי־החולים של קופת־חולים הופחתה באחרונה עד 60 אחוז. בבתי־החולים „קפלן", „מאיר" ו„השרון" נסגרו מיטות אישפוז רבות, בעיקר בגריאטריה, וסכנת סגירה נשקפת למחלקות פנימיות שלימות במרכז הרפואי „בילינסון". בבתי־החולים במרכז הארץ נסגרו לחודש אוגוסט מרפאות־החוץ וברוב המקומות נפסקה לחודש זה עבודת מרפאות־החוץ בשעות אחר־הצהריים.

ד"ר סולן סבור, שאין כל הצדקה לצימצום השירותים, שהרי ההמתנה הממוצעת לטיפול במרפאות המקצועיות של בתי־החולים היא עד ארבעה חודשים. ההמתנה בבית־החולים „מאיר" לניתוח מתוכנן מראש בבקע מפשעה אצל ילד היא כשמונה חודשים ולניתוח החלפת מפרק אורתופדי, כגון מפרק ברך או ירך – קרוב לשנה.

ירידת ההיצע מאפיינת את השירותים בבתי־החולים של קופת־חולים. „זה הרקע להתפתחותה של הרפואה השחורה", מסביר ד"ר סולן. „לא רק הרופאים מקבלים שוחד – שוחד רפואי מקבלים באותה המידה אנשי הצמרת המדינית והציבורית בארץ", הוא מדגיש. „שרים, חברי־כנסת, פקידים בכירים, עסקני מפלגות ובכירי ההסתדרות אינם מחכים בתור לשום שירות רפואי. הם תמיד מקבלים טיפול מיד ובתנאים מועדפים מאוד, כדי שיעצמו עין מבחדלי הבריאות בכללותה ושל קופת־חולים בפרט".

לדעתו של ד"ר סולן מסוגלת קופת־חולים להפעיל במלואם את כל השירותים החיוניים בבתי־החולים לכלל הציבור על בסיס כלכלי־ואירגוני. לשם כך יש להכיר ב„ייחודיות" הסכמי־השכר של נותני השירות הרפואי בבתי־החולים: עובדי הרפואה והסיעוד, עובדים פרה־רפואיים ומינהל ומשק. יש להכריז על בתי־החולים כעל „אזור שכר חופשי" לצורכי מיסוי ולהוציא את מערך האישפוז ממאבקי השכר המתחדשים מהסכם להסכם. גם המקורות הכספיים הנדרשים לצורכי מערך האישפוז אינם מוגבלים וקיימים בפועל מחוץ למערכת הבריאות הציבורית. עדיף שהמבוטח ישתתף בהוצאות האישפוז והטיפול בצורה ממוסדת ומסודרת, ולא בדרכי „הרפואה השחורה", אומר ד"ר סולן.

לדעתו – אין עוד רפואה שוויונית. מושג זה הוא עתה בגדר מס שפתיים בלבד. כל יום העובר ללא התאמת פעילותו של המערך למציאות, מביא פגיעה בבריאות העם. „אני קורא לראשי המימסד הממלכתי וההסתדרותי לאפשר תיפקודם התקין של בתי־החולים לא באמצעות צווי־ריתוק, אלא בהכרזתם כמיתקנים מועדפים למען שירות רפואי חיוני לעם ישראל", הוא מסכם.

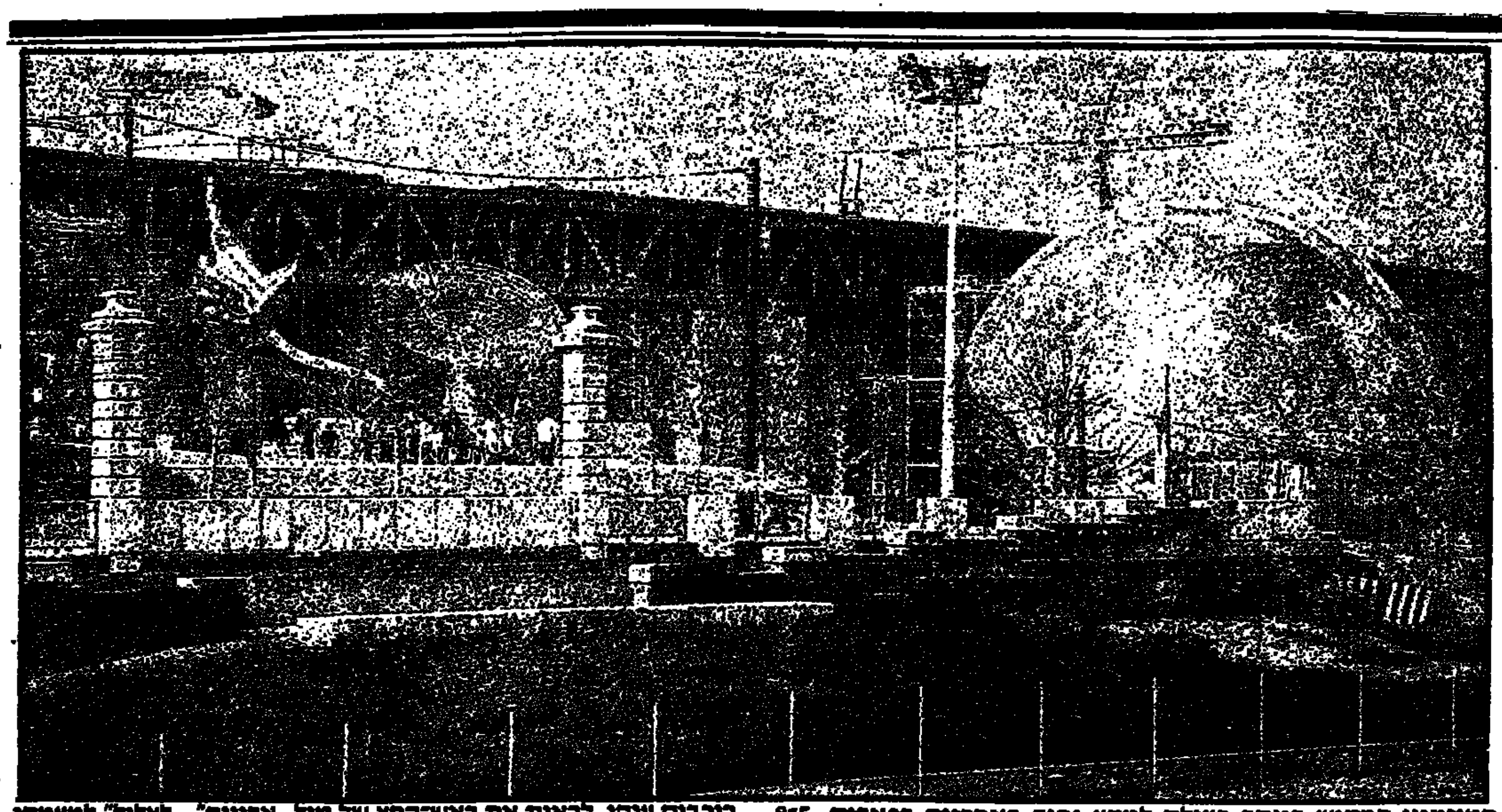

המוזיאון החדיש ביותר בעולם למדע נחנך באחרונה בפאריס. 5־8 מיליון המבקרים, הצפויים בו בשנה, יוכלו למצוא במוזיאון זה את כל מבוקשם. יארך ארבעה ימים, לפחות, לסקור את כל מוצגי המוזיאון, המשתרע על שטח של 160 אלף מ"ר. הבאים יוכלו ליהנות ממיצפה־כוכבים ענקי, לראות את ראש־החץ של טיל „אריינה", „לצלול" למעמקי הים „עם" אמודאים לעומק של 300 מטר ולעבור משם אל תוך תחנת־חלל, ששוחזרה בקפידה; יכול המבקר ללמוד על הרפתקאות החיים ועל המחקרים האחרונים או לחדור אל החידושים האחרונים בתקשורת.

רוב הביקורים בחדרי־מיון – מוצדקים

מאת רבקה הרניש

80 אחוז מהביקורים בחדרי־המיון אכן מוצדקים ומרבית החולים לא יכלו לקבל את הטיפול הנדרש מרופאי המרפאות – מסתבר מסקר, שנעשה באחרונה במחלקת המיון במרכז הרפואי „אסף הרופא" בצריפין.

הסקר גילה, כי נחיצות הביקור בחדר־המיון אינה קשורה בהפניית הרופא, או אם המרפאות פתוחות או סגורות אותה שעה. נקבע, כי הוראות משרד־הבריאות לטפל בכל חולה הפונה לחדר־מיון, גם ללא הפניה, אכן מוצדקת.

בחדר־המיון מקבלים טיפול כל הפונים: השוני הוא בטיב הטיפול. חולים, שפנייתם מוצדקת, מקבלים טיפול יסודי מאלה, שפנייתם אינה מוצדקת. הסקר מעיד, כי 96.5 מהפונים מרוצים מאוד מהטיפול בהם בחדר המיון ומיחסם של המטפלים בהם. 3.5 אחוז אינם מרוצים.

עוד מתברר מן הסקר, כי הימים העמוסים ביותר בחדר־המיון הם ימי א' ואילו ימי ו' הם ימים שקטים. שעות העומס הן 10–12 לפני־הצהריים ו־5–8 בערב. מאושפזים רק 18 אחוז מהפונים לחדר המיון.

הסקר נמשך 28 יממות והקיף 4,839 פונים. נראה, כי לפחות חלק ממימצאי הסקר, בהם אחוז הביקורים המוצדקים בחדרי־המיון, משקפים את המצב גם בבתי־חולים אחרים בארץ.

לקחת ללב, ובזול

מאת אהרן גבע

מכון הלב הירושלמי הוא יצור יוצא־דופן. בעצם, רשמית הוא אינו קיים כלל, כי מעולם לא נחנך. בדרך־כלל הסדר הוא זה: מזמינים דגלים, נואמים נאומים, חותכים סרט, אוכלים בוטנים, שותים מיץ, ולאחר־מכן מניחים אבן־פינה. לפעמים, אבל לא תמיד, אבן־הפינה מצמיחה גם בניין או מוסד. במכון הלב הירושלמי לא הניחו אבן־פינה ולא הניפו דגל, ובכל־זאת הוא קיים כבר כמה שנים.

היעדר הטקסים לא היה עניין של שיכחה. קופת־חולים פתחה את מכון הלב בצנעה, כדי שלא להרגיז את בתי־החולים בבירה. צריך לזכור שלקופ"ח לא היה אז בי"ח משלה בירושלים וגם כיום יש לה רק מעין „חלק" בביה"ח „שערי צדק". קופ"ח מפנה, איפוא, את חוליה הירושלמים לאחד מבתיה"ח הלא־הסתדרותיים. הנה מקימים מכון לב העשוי להקטין את מספר החולים המאושפזים, בהתאם, מצמצמים את הכנסות בתיה"ח – ומתנים, אפילו ציבוריים, אינם אוהבים „קונקורנציה". ולכן הפתיחה הצנועה.

כדי שלא להרגיז את בתיה"ח גם החליטו להתחיל בקטנות. פרופ' שלמה רוגל מ„הדסה" הגיש רשימה של ציוד וכוח אדם. בינתיים, אמרו, נסתפק במילוי־כמחצית מהדרישה. „הבינתיים" הזה נמשך עד היום הזה.

מדוע הציע פרופ' רוגל להקים את מכון הלב? כי הטיפול מחוץ לבי"ח המצאני זול יותר. לדוגמה: פלוני סובל מדי פעם מהפרעות בקצב הלב. מה עושים בביה"ח? מאשפזים אותו לכמה ימים; בודקים איך משפיעה עליו תרופה זו או אחרת ומבקשים לקבוע את המינון. אחרי כמה ימים אומרים לו: כל יום שני כדורים כאלה ושלושה כדורים אחרים, לחזור בעוד כך וכך זמן לביה"ח. במכון הלב הירושלמי האיש בא בבוקר וחוזר אחה"צ לביתו. במשך אותן שעות בודקים באופן אינטנסיבי וקובעים מה שקובעים. זוהי עבודה קשה ומרוכזת, גם לחולה, אבל אחה"צ הוא בבית, וזה טוב בשבילו.

חייבים לזכור, איך משפיע האשפוז על החולה. כבעל נסיון אני יכול לדווח: אתה מנתק אדם מסביבתו, וכך אתה לפעמים מגדיל את הרדתו. בביה"ח הוא גם אינו יכול לנוח. בבוקר מודדים לו את החום ובמשך כל שעות היום מסתובבים סביבו רופאים, אחיות, עובדות נקיון, אנשי חב"ד וכן אורחים רבים (שלו ושל שכניו). בין ביקור לביקור הוא שומע סיפורים שמוטב היה שלא ישמע. מה פלא שהמשוחרר מביה"ח זקוק באופן דחוף להבראה? במכון הלב אין אווירה של בי"ח ואינך חשוף לשכנים, אנשי חב"ד ומודדי החום בשעות הבוקר. זה טוב לחולה, וזה טוב לקופ"ח. פרופ' רוגל עשה חשבון: בשנה שעברה טיפל מכון הלב ב־12 אלף חולים, ערך ביוזמתו 30 אלף מבחנים ועוד 15 אלף בדיקות א.ק.ג. לפי בקשתם של רופאי המשפחה. לו הזמינה קופ"ח את הבדיקות „בחוץ", היתה משלמת סכום העולה במחצית על ההקצבה למכון הלב. בעצם החסכון גדול יותר, כי מכון הלב מנע אשפוזים, ואשפוזים הם עסק יקר מאוד. קופ"ח משלמת את החשבונות הגדולים לבתיה"ח בלי להניד עפעף. היא נותנת, למעשה, לבתיה"ח יד חופשית. לאחר מכן היא חוסכת בהקצבותיה למכון הלב.

באיזור תל־אביב נמצא מכוני לב פרטיים, הפועלים במשך כל שעות היממה. הפעלת הציוד היקר במשך שעות רבות ככל האפשר מקטינה את ההוצאות. מכון הלב של קופ"ח אינו יכול לנהוג כמו מכונים פרטיים דומים, כי חסרים לו תקנים להפעלה מלאה של הציוד.

ועוד: יש תרופות יקרות יותר ויש תרופות זולות יותר. לא בהכרח יש קשר בין מחיר התרופה לבין יעילותה למטרה ספציפית. רופאים בכל העולם אינם מודעים לבעיית המחירים. אחרי ככלות הכול, לא הם משלמים, אלא החולה או המדינה. רק בארה"ב מודעים רופאים רבים למחיר התרופות, ולכן הם רושמים לפעמים תרופות יקרות דווקא כדי להגדיל את הכנסותיהם הפרטיות.

אני יודע שמה שכתבתי נשמע „טוב מדי". עיתונאי ישראלי המכבד את עצמו מעדיף להדגיש את הצד השלילי. לא הייתי כותב מה שכתבתי, אלמלא התנסיתי גם בבתיה"ח וגם במכון הלב. אני זוכר עדיין את ההפתעה, כאשר ביקרתי לראשונה במכון הלב. חדרי ההמתנה היו כמעט ריקים. לכל אדם נקבע זמן לביקור ולזה הוכנים נשמר.

מדי פעם אתה שומע שבחים על קופ"ח, אך בדרך־כלל אתה שומע תלונות – על תורים, על רופאים עמוסים, על בירוקרטיה. כן, אבל גם מכון הלב בירושלים הוא קופ"ח, והוא שונה.

חיתוך החיץ – רק בלידות יוצאות־דופן

מאת ד"ר אריאל אוקסהורן

חיתוך החיץ בלידה רגילה אינו מועיל, מאחר שאין הוא מונע קרעים, כפי שנטו לחשוב עד כה. ממצא זה, הסותר את ההשקפה שעליה מבוססים נהלים מקובלים בחדרי־הלידה בארץ ובמקומות רבים בעולם, פורסם לאחרונה על־ידי צוות חוקרים, בראשות פרופ' פייר בוקנס מן האוניברסיטה החפשית של בריסל, בירת בלגיה.

זה זמן רב נטושה מחלוקת בין המצדדים בחיתוך החיץ (אפיזיוטומיה), להרחבת נרתיק היולדת, ובין המתנגדים לה. מוסכם על הכול שיש לבצע את החיתוך בלידות פתולוגיות. בלידת מלקחיים מוציאים את העובר במהירות; היות שהרקמות אינן מספיקות להיפתח באורח מודרג, החיתוך מונע קרעים לא־מבוקרים. דומה המצב בלידת עכוז, מפני שהרופא־המיילד זקוק או למרחב־תמרון מרבי, לשם שליפה מהירה של ראש העובר, העלול להימצא בסכנת חנק בשעה שמרבית גופו כבר בחוץ. הוויכוח נסב רק על הנוהל העדיף בלידות רגילות.

עד שנת 1920 לא היה חיתוך החיץ מעשה שבשגרה. המיילדות היו מיומנות בחילוץ איטי של ראש היילוד, תוך עיסוי החיץ והגמשתו. למרות זאת נצפו קרעים רבים, שהחמור מכולם הוא הקרע בדרגה השלישית, דהיינו: קרע הכולל גם את פי הטבעת. אם אין מתקנים קרע כזה באורח כירורגי מדויק ומייד, עלולה האשה לסבול כל ימי חייה מאי־שליטה על פליטת הגזים ואף על הצואה. הקרעים מן הדרגה הראשונה (רק ברירית הנרתיק) ומן הדרגה השניה (פגיעה ברירית הנרתיק ובשרירים המצויים תחתיה) עשויים להירפא מבלי ליצור נבות של ממש, אם כי גם אותם רצוי מאוד לתקן באורח כירורגי ומוקדם ככל האפשר.

המהפך בנהגים בחדרי הלידה חל ב־1920. בישיבה סוערת באגודה האמריקנית למיילדות הציג פרופ' ג'וזף דה־לי את השקפתו, שיש לעזור ליולדת באורח הנמרץ ביותר. הלידה הבריאה והטובה, גרס דה־לי, אינה הלידה הטבעית, אלא „הלידה בסיוע רפואי". בעקבותיו ובהשפעתו הומלץ בכל המקרים על הרדמה כללית או אלחוש החלל שליד חוט־השדרה, מלקחי מוצא להקלת עבודת הלחיצה של היולדת ולזירוז יציאת התינוק, וחיתוך „מונע" של החיץ; אמצעים אלה נחשבו כמועילים וכעדיפים לאין־ערוך על השיטה הגורסת התערבות מזערית בלידה ומתן „זכות" לרופא להתערב אך ורק בתהליכים חולניים. השקפתו של דה־לי עוררה הדים רבים, ומפורסמת אימרתו של מתנגדו פרופ' ויליאמס, „הדבר היחיד המקובל עלי בתיאורית 'הלידה בסיוע רפואי' הוא המבוא האנטומי הקצר".

היום מקובל בחדרי הלידה בארץ ובעולם המערבי בכללו לא לבצע את חיתוך החיץ באורח שיגרתי וסתמי, אבל מאידך לא להירתע מחיתוך זה, ביחוד בלידות ראשונות.

המחקר מבלגיה הוא הראשון, המערער על הגישה המקובלת בטיפול ביולדת. כל דברי הביקורת שהובאו עד היום כנגד השימוש הנפוץ בחיתוך החיץ באו ממקורות לא אמינים דיים, ללא ביסוס ניסויי של ממש. לעומת זאת הקיף הסקר הבלגי עשרה בתי־חולים, בוצע במשך ארבע שנים וכלל בדיקת הרישומים הרפואיים של כ־20,000 לידות, ולכן אין ספק באמינותו ובמובהקותו. לא נבדקה עדיין שאלת מתיחת־היתר של אברי האגן וכן הקלת הלחץ על ראש התינוק, המושגים אולי בעזרת החיתוך, וכן לא נחקרה השפעת החיתוך על החשת יציאת ראש התינוק בלידה ומשמעותה.

עדיין לא נאמרה המלה האחרונה בוויכוח, אם לחתוך את החיץ או לא. עורכי הסקר המצוין מבלגיה חיזקו את המצדדים בלידה הטבעית: מתיחה מודרגת של החיץ עדיפה, לדעתם, על חיתוכו ותפירתו אח"כ.

נוף פראי באנטארקטיקה

מאובנים „צעירים" באנטארקטיקה: דרושה רוויזיה בתיאוריות על תולדות היבשת

ידוע שאנטארקטיקה עברה שינויים רבים בתולדותיה. בעבר היתה חלק מ„יבשת־על" דרומית ענקית, גונדוואנה, שהקיפה חלקים גדולים של יבשות בנות זמננו. לפני יותר מ־100 מיליון שנה התפרקו ממנה הודו ואפריקה של היום, ומה שנותר מגונדוואנה נע דרומה לעבר הקוטב הדרומי. התפרקות שניה אירעה לפני כ־40 מיליון שנה, כאשר אוסטרליה „פרשה" מגונדוואנה ונעה צפונה. לבסוף, לפני כ־28 מיליון שנה, נבקע קרע בין גונדוואנה ובין אמריקה הדרומית, במקום הידוע כיום כחצי־האי האנטארקטי, ואנטארקטיקה התייצבה בתנוחה הנוכחית, כשהיא מוקפת מים מכל עבריה.

על סמך תיאוריה זו, המבוססת בעיקר על מדידות המגנטיות של סלעים במקומות שונים ביבשות הדרומיות, התגבשה גם התיאוריה, שמעטה הקרח המכסה את אנטארקטיקה, שעוביו מגיע עד ל־5 ק"מ ומרוכזים בו כ־90% מן המים המתוקים של כדור־הארץ, קיים ועומד ללא שינויים מפליגים זה קרוב ל־15 מיליון שנה. ואולם, מחקרים שנעשו בעת האחרונה מלמדים, כי אין הדבר כך, וכי גם לאחר שאנטארקטיקה התגבשה סופית בגבולותיה החיצוניים, עדיין פקדו אותה תמורות פנימיות מרחיקות־לכת.

השערה חדשה זו מתבססת בעיקר על המחקרים הנערכים על־ידי צוות אמריקאי מן המכון למחקרים פולאריים באוניברסיטת אוהיו וצוות מן המחלקה לאנטארקטיקה של משרד המדע האוסטרלי.

החוקרים האמריקאים גילו צמחים ימיים קדומים ועצים מאובנים, עם שורשים, בגובה של כ־1,800 מ' ברכס ההרים הטרנס־אנטארקטי, בלב ליבה של היבשת – מרחק כ־500 ק"מ בלבד מן הקוטב הדרומי. גילם של ממצאים אלה נאמד בשניים עד שלושה מיליון שנה בלבד, בעוד בימצאים של שרידי צמחיה שנתגלו בעבר היו בני 50 מיליון שנה. הם כוללים עצי מחט וצמחים בעלי נוף נמוך, וכן אבקת צמחים, זרעים ונבגים. החוקרים דוחים את האפשרות, שהעצים נסחפו לכאן ממקום מרוחק עם המים, משום שבמקרה זה היו השורשים ניתקים מהם בדרך הארוכה בים. הם גם דוחים השערתם של מדענים אחרים, כאילו הזרעים הופרשו על־ידי עופות. מסקנתם חד־משמעית: באיזור זה שררו בזמנו טמפרטורות, שהיו גבוהות ב־10 עד 15 מעלות מאלה השוררות בו היום, וכי בשלב זה או אחר התרוממו פני השטח במהירות, עד הגיעם לגובה הנוכחי, של כמעט 2,000 מ'.

גילויים אלה ברכס הטרנס־אנטארקטי הם המשך לגילויים קודמים, של צמחים ימיים חד־תאיים בני 3.5 מיליון שנה בקרבת לאורך הרכס. ייתכן שהאיזור כולו היה מכוסה בזמנו על־ידי ים גדול, שהיה אולי קשור למערכת האוקינוסים הכלל־עולמית.

הצוות האוסטרלי מצידו גילה מאובן של דולפין ממין, מסוג וממשפחה בלתי־מוכרים לנו היום, שלפי המשוער חי במים חמים יותר מן המים המקיפים היום את אנטארקטיקה. גילו נאמד בארבעה מיליון שנה, בעוד שאר המאובנים של בעלי חוליות, שנתגלו עד כה ביבשת הדרומית, הם בני 35 מיליון שנה לפחות.

„חור" בשכבת האוזון

בינתיים ניצבים המדענים בפני בעיה אחרת הנוגעת לאנטארקטיקה – לא בת מיליוני שנים, אלא בת זמננו, ובכרידה ביותר: תצפיות מבוססים ביבשת עצמה ובלוויינים גילו מעל לאנטארקטיקה בגובה של 10 עד 20 ק"מ לאדמה, „חור" גדול בשכבת האוזון המגינה על החיים בכדור־הארץ, מפני שהיא בולעת את רוב הקרינה העל־סגולה. נמצא שתכולת האוזון ב„חור" זה יורדת בשיעור ניכר ביותר מאז סוף שנות ה־60, מדי אביב באביב (החל כאן בחודשים אוגוסט עד אוקטובר), וירידה דרמטית היתה בעיקר בעת האחרונה: כיום מתקרב גודלו של ה„חור" לשטחה של ארה"ב.

כדי לעמוד במדויק על תופעה זו, ישוגרו בקרוב 30 כדורים פורחים עם מכשירים למדידת ריכוזי האוזון ועוד שלושה כדורים פורחים כדי לאתר חלקיקי תרסיסים מכילי כלור, המביאים אולי להתפרקות האוזון. מה מקומם של החלקיקים האלה – דבר זה אינו ברור; כן לא ברור אם הם הם הסיבה להידלדלות שכבת האוזון. תיאוריות אינן חסרות, אלא שאף לא אחת מהן נראית כמניחה את הדעת. מכל מקום, החשש הגדול הוא, שמה שקורה בעת האחרונה באטמוספירה שמעל לאנטארקטיקה עלול לקרות גם בחלקים אחרים של האטמוספירה, מעל לאזורים ירוקים ומיושבים, ולפגוע בעולם הצומח, בחי ואף באדם.

בדיקת תרופות־בכוח בתאי עוברים – במקום בעוברים

ב־1958 החל בשיווק התרופה תאלידומיד כסם מרגיע מסוג חדש, לאחר שעברה, כמקובל, את הניסויים המוקדמים בחיות ניסוי ונמצאה כבלתי־מזיקה. והנה, בראשית שנות ה־60 נולדו בגרמניה ובמדינות אחרות באירופה תינוקות רבים בעלי מומים נוראים, כגון בלי גפיים. נמצא שאמותיהן נטלו את התרופה הזאת בתקופת הריונן.

טרגדיית התאלידומיד לימדה את החוקרים, שלא די לבחון תרופה חדשה בחיות ניסוי מבוגרות, ואחר־כך בבני־אדם מבוגרים. גם אם אינה מזיקה להם, היא עלולה להזיק לעוברים, בעיקר בשלושת חודשי ההריון הראשונים, כאשר מתרחש תהליך ההתמיינות של התאים האחידים, בתחילה לתאים מסוגים שונים. הפתרון של הוצאת תרופה לשוק עם האזהרה, שהיא אסורה לשימוש לנשים הרות, נראה כפתרון מסוכן מדי. לכן נוהגים היום, כאשר ניגשים לפיתוח תרופה חדשה מחומר כימי זה או אחר, לבחון אותו חומר לא רק מבחינת השפעותיו המסרטנות, הרעילות וכו', אלא גם מבחינת השפעותיו המוטגניות, דהיינו: מבחינת הסכנה שיגרום מוטאציות בחומר התורשתי. בדיקה זו נעשית בנקבות הרות של בעלי־חיים.

אוליבר פלינט מן המחלקה הפרמצבטית של הקונצרן הבריטי הכימי הענקי ICI, הנתון בשליטה בריטית בעיקר, פיתח עתה בדיקה חדשה מסוג זה, שאפשר לערוך אותה במבחנה, ועל־כן היא, כמובן, חסכונית יותר משיטות הבדיקה בבעלי־חיים (וגם הומאנית יותר). בשיטה זו נוטלים תאים מן המוחות ומן הגפיים בשלבי התפתחותם הראשונים של עוברי חולדות, בגיל המקביל לגיל ארבעה עד שישה שבועות של ההריון אצל האדם: בגיל זה נמצאים התאים על סף ההתמיינות. כאשר מגדלים תאים אלה בתרבית, לאחר שהוסיפו לה כמות קטנה של החומר הכימי המועמד לשמש לייצור תרופה, הרי כעבור חמישה ימים מתחילים התאים שנלקחו מן המוח להיראות ולנהוג כתאי עצב, ואלה שנלקחו מן הגפיים מתחילים ליצור סחוס. אולם תהליך זה של התמיינות אינו מתקיים, אם החומר הכימי הנבדק הוא טרטוגני, דהיינו: יוצר מומים מולדים.

צוות המחקר של פלינט בדק מאות כימיקלים בתרביות התאים האלה. כדי לדעת את מידת המהימנות של השיטה החדשה, נכללו בבדיקה גם 46 כימיקלים שכבר הוכחה השפעתם הטרטוגנית אצל חיות ובני־אדם – ונמצא שכל הכימיקלים האלה אכן מעכבים את התמיינות התאים בתרבית. למשל, תוספת תאלידומיד לתרבית מנעה היווצרותו של סחוס (ממש כפי שמנע, בשעתו, היווצרותם של הגפיים בעוברים); התרופה האנטי־סרטנית מתוטרקסאט, הידועה כפוגעת במערכת העצבים המרכזית אצל מבוגרים, מנעה את התמיינותם של תאי העצב.

שיטתו החדשה של פלינט זולה ומהירה (הניסויים לטרטוגניות, הנערכים היום בבעלי־חיים, נמשכים לא פחות מחמישה חודשים), ופלינט וחברת ICI מקווים, כי היא תשמש לבדיקת ההשפעות האפשריות לא רק של תרופות־בכוח, אלא גם של כימיקלים אחרים. יש גם הטוענים, כי היא מהימנה יותר מאשר הבדיקה „בשטח", בעוברים של בעלי־חיים: כאן נחשפים תאי העובר במישרין לחומר הכימי, בעוד שמבחינה תיאורטית לפחות ייתכן, כי בניסוי בעוברים יוכל חומר כימי זה או אחר לעבור את הבדיקה בהצלחה, הודות ליכולתה של האם ההרה לבטל את השפעתו המזיקה של החומר על העובר שלה. אין לדעת בבטחון, אם יכולת זו עומדת לכל האמהות, ואז קיימת הסכנה שתרופה בלתי־מזיקה לכאורה תפגע בחלק מן העוברים.

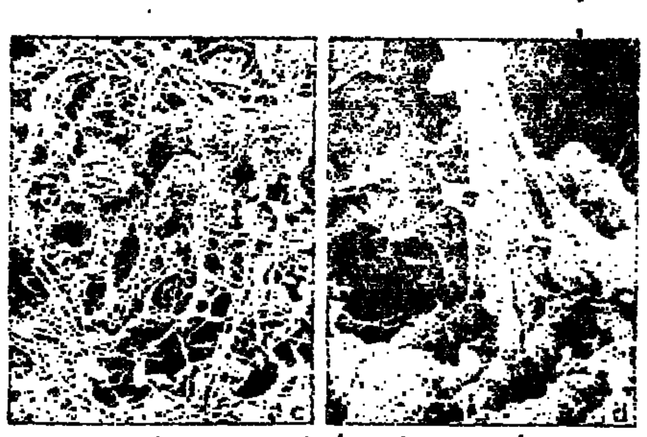

תאים שנלקחו ממוחות של עוברים – בתרבית במעבדה, כשהם מוגדלים במיקרוסקופ אלקטרוני. הם דומים לתאי עצב, הן מבחינת המבנה שלהם והן מבחינת הרכבם הביוכימי.

רדיפת הצדק והדינמיקה של מרי עממי

תיאטרון

מאת חוה נובק

התיאטרון הקאמרי: „מיכאל קולהאס" מאת היינריך פון קלייסט; עיבוד לבמה ג'יימס סונדרס; נוסח עברי רבקה משולח; בימוי אילן רונן; תפאורה ותלבושות רות דר; מוסיקה דן הנרלסמן; תאורה בריאן האריס

דמותו של מיכאל קולהאס, גיבור סיפורו של היינריך פון קלייסט, הקלאסיקן הגרמני בן המאה ה־18, נכנסה לתולדות הספרות ולתודעה הציבורית כאב־טיפוס של רודף הצדק האבסולוטי, אשר במאבקו למען עקרונות הצדק והחוק עושה בשמם פשעים נוראיים ומסית למרד רצחני נגד החברה הפאודלית של המאה ה־16 האפלה. בעיני הוא מצטייר בהצגת ה„קאמרי" כאל־נקמה שמניעיו הראשוניים למרי מתגמדים במהלך השתלשלות האירועים שהוא מוצא את עצמו במרכזם, כאשר הוא יוצא למלחמת חורמה ביונקר שגזל ממנו שני סוסים ועוד כמה פריטים חסרי חשיבות ושמאבקו נגדו עולה לו בחיי אשתו האהובה. קולהאס אינו מסוגל לשאת את השחיתות המושלת בכיפה והמונעת ממנו לזכות במשפט צדק, הוא פשוט אינו יכול לחיות בחברה שאינה מגינה על זכויותיו האלמנטריות. וכאשר הוא רואה שהיונקר משתמט מהחוק, אין לו דרך אחרת, אלא לקחת את החוק לידיו ולנקום במי שעשה לו עוול ובחברה שהוא מייצג.

העיבוד משתמש בשיטה שגרתית למדי של מספר, שתפקידו לקרוא מן הטקסט של הסיפור ולקשר בין האירועים המומחזים, ואם אין הדבר מוריד את ההצגה לבנאליות, הרי זה בזכות בימויו המהוקצע של אילן רונן, שידע לצקת בבניין הצגתו את המלט ההכרחי כדי לעשותו למקשה אחד, ואולי גם בזכותו של יוסי קאנץ המגיש את דברי הקישור בצורה מאופקת ונבונה.

המסגרת התפאורתית – מעשה ידיה של רות דר, שהשתמשה בחיתוכי העץ של יעקב פינס ובסגנון האילוסטרציות של ספרי ימי הביניים, עם צבעי השחור־לבן־אפור, תורמת להצגה סגנון חזותי מרשים, המבליט את קדרות המעשים, את מצביו הנפשיים של הגיבור הראשי ואת אפלולית התקופה שבה מתרחשת העלילה. במסגרת זאת, עם הרקע האפור שעליו מתגלגלים עננים לבנבנים, בעזרת התאורה המשמשת כעזר לתפאורה, נכנס הצופה מן הרגע הראשון לאווירה הדרושה כדי לעקוב אחר הנפשות הפועלות והאירועים עקובי הדם. גם המוסיקה של דן הנרלסמן, המרבה להשתמש בתופים, תורמת את חלקה לדראמטיות ולמתח ההולך וגובר – בעיקר בחלקה הראשון של ההצגה. עבודת הבימוי של רונן מצליחה לתאר את הדינמיקה של מרידות עממיות באותה תקופה, כאשר היה די בניצוץ הקטן ביותר כדי להוציא את האיכרים המדוכאים אל טירותיהם ועריהם של אדוניהם הפאודליים, כאשר היצרים משתוללים, כאשר כל מיני אלמנטים מפוקפקים תופשים טרמפ על המרד וחורטים על דגלם את סיסמאות הצדק שבשמו נעשים הפשעים

יוסף כרמון וסנדרה שדה

הקשים ביותר. וכאשר האש אוחזת בארץ, קשה כבר לכבותה, כפי שקשה כבר לעצור בעד קולהאס מלהגשים את נקמתו. הדגשת הדינמיקה היא ההישג העיקרי של ההצגה, גם כאשר היא באה, לעתים, על חשבון תיאור נפשו ואנושיותו של קולהאס, המצליח, למרות האירועים, לשמור על טוהר שמו.

יוסף כרמון מיטיב לשחק את קולהאס התמים והטהור הזה, את טוהר הסוסים המגושם כלשהו, העיקש כל כך ברדפו אחרי מטרתו האישית, גם אם בתמונות אחרות הוא נתפס להיסטריה במקום להיות דראמטי. הוא טוב בעיקר בסצינות השקטות שלו, כשהוא משכה בפני גדולי הארץ, בפני מרטין לותר' עצמו, את דרישותיו מהיונקר, המצטיירות בכל אפסותם, בחוסר הפרופורציה שבין תוצאות המרד לבין הסיבה הישירה שהביאה להתפרצותו. אולי יש פה נקודת תולשה של ההצגה, כשאנושיותו של קולהאס נתפסת כאובססיה מגוחכת, אך יכול להיות שכוונת הבמאי היתה דווקא להבליט את חוסר הפרופורציות בין הסיבה לתוצאה.

חולשת העיבוד מצטיירת גם במתן מימדים גדולים מדי לסיפור הפתק שקולהאס קיבל מצוענייה (רוח אשתו?) ושבו תלוי גורלו של האלקטור מסקסוניה (גילום טוב של קדיל מיקבייך) ובמקום להשתמש בו כדי להציל את חייו, אחרי שלכאורה נעשה משפט צדק ליונקר, הוא בולע אותו ומושיט את צווארו לגרזן. הסיפור שבתוך הסיפור הזה מאריך ללא צורך את ההצגה, גורע מתקצב הדראמטי שלה, מלודראמה מיותרת בתוך טראגדיה אנושית וחברתית, שבחלקים אחרים של ההצגה הצליח הבמאי להבליט אותה ביד אמונה. מיותרת, לדעתי, גם הוספת הרמזים האקטואליים הלוקאליים מדי, כמו למשל לפרשת השב"כ.

רונן מוסיף בהצגתו שקולהאס הוא רק אמתלה למרד, שיש עשרות אלפי קולהאסים, כפי שיש אלפי יונקרים המתעללים בהם, בחברה שכולה רקובה ומתקרבת אל סופה. המסר הזה הוא החשוב במסרים של הצגה מרשימה זו, שזכתה גם לצוות שחקנים מעולה ולהרבה מעמדים אסתטיים מאוד.

„...כתבתי לעצמי תפקיד גדול"

לאחר ארבע שנות העדרות חוזר דירק בוגארד למסך, הפעם בסרט טלוויזיה – עיבוד שלו לסיפור של גראהם גרין

מאת אמיר רותם

בסעיף המקצוע בדרכונו כתוב שחקן. בתיקי המס שלו בצרפת רשום: סופר. ביתו המרוחק מוצף באופן קבוע בתסריטים הנשלחים אליו מטעמם של במאים החושקים בשירותיו. „כל התסריטים נוטים להיות גירסאות מחודשות של 'מוות בונציה', 'שוער הלילה' או 'המשרת', כך שאינני מעוניין", אומר דירק בוגארד, תוך שהוא מציין את שלושת הסרטים הנודעים בהם שיחק. בוגארד, הנראה צעיר מ־65 שנותיו, בעל המבטא הבריטי המושלם, פרש ממולדתו לטובת שכנתה הדרומית לפני כעשרים שנה. הוא חי באחוזה בת 15 דונמים היושבת על צלע הר ליד גראס, משלב גיחות נדירות לתחום המשחק, עם כתיבה רציפה של רומנים וכרכי אוטוביוגרפיה.

עניינינו החל להתגלגל כאשר ידיד ותיק, כפילו של בוגארד מזה 17 שנה, חייג את מספרה של חוותו השוקטת. מסתבר שבמאי סרטי פרסומת בשם בוב מאהוני רכש את הזכויות על סיפורו של גראהם גרין „האם אפשר להלוות את בעלך?" ורצה לדעת האם בוגארד יהיה מעוניין... יש כנראה הוראה מגבוה האומרת שבוגארד צריך להשתתף בביצוע העיבוד הקולנועי של הנובלה הנודעה הזו של גרין. מיסיבו, האיש שאחראי למהפך הגדול בקאריירה שלו בראשית שנות השישים, ג'וזף לוסי כבר „ברלק" פעם על הרעיון להעלות את הסיפור, בו ראה את יצירתו הטובה ביותר של גרין, לאחר המלחמה. זמן קצר לאחר שנסתיימו צילומי „המשרת", נדמה היה ללוסי שהסיפור על הסופר המתבגר הצופה בזוג צעיר ושבריריר, בירח דבש, המאפשר לשני רווקים צעירים לקרוע את חייהם לגזרים, תפור בדיוק למידותיהם של בוגארד, שרה מיילס וג'יימס פוקס (גיבורי „המשרת"). משחזר בוגארד: „לא רציתי להשתתף בעוד 'משרת' באותה תקופה. כך שהרעיון גווע. בכל מקרה לא היה להם את הכסף. הרעיון חזר ועלה מדי פעם, אך תמיד הגבתי בלאו, כיוון שהסיפור נראה לי לא סביר. הוא נראה לי מיושן. אנשים כבר לא מתנהגים כך בדרום צרפת".

כוב מאהוני, רכש, כאמור, את זכויות ההסרטה של ספרו של גרין ובוגארד צץ כאסוציאציה מיידית. גלנדה ג'קסון, ידידה, ייעצה למאהוני למהר למחבואו של בוגארד, חרף התשובה השלילית הראשונית. „הוא התייצב בביתי בוקר אחד והביא איתו עותק של הסיפור כרוך כריכה רכה", מספר בוגארד. „העטיפה היתה דוחה במיוחד, עם ציור של שני הומואים מזוקנים. הוא זרק את הספר על השולחן ואמר שהוא רוצה לצלם את הסרט, לא את הספר, כלומר את העטיפה.

„הרעיון שלו היה לבנות את הסיפור כך, שהסופר, עד הראיה, מתאהב נואשות, אהבה חסרת סיכוי, בנערה. זה היה רעיון נפלא, לדעתי. כל התסריטים שקראתי קודם לכן, הדגישו את היחסים בין שלושת הגברים, גישה אליה התנגדתי כיוון שחשתי שהיא זרה לכוונותיו של גרין. אמרתי למאהוני 'גש לגרין'. הוא למטה ליד המוף באנטיב ובקש ממנו לכתוב. אם הוא לא יסכים, תוכל לפנות להארולד פינטר'. מוגזתי לו עוד משקה תוך תקווה שהוא יסתלק ושמעתי את עצמי אומר 'תראה, אני אנסה לעשות עם זה משהו'. 'ובכן, קיוויתי שתגיד משהו כזה', הוא אמר. מסתבר שכל המזימה היתה מתוכננת לפרטיה".

בוגארד סיים את מלאכת הכתיבה תוך שבוע. בעצת סוכנו שלח למאהוני רק את מתכונתו. הבמאי טילפן להודיע שהוא קונה את התסריט. ההפקה היא של חברת טלוויזיה („יורקשייר") וזוהי עבודתו הראשונה של בוגארד השחקן לטלוויזיה. מסתבר שזהו גם תסריטו הראשון. התסריט הסכוני מאוד, עלפי עדותו, לא כולל הוראות בימוי, אותן הוא משאיר לבמאי עצמו. בוגארד כתב לעצמו תפקיד ראשון, לאחר ארבע שנות העדרות.

„כששלחתי את חלקו השני של התסריט הם המשיכו לנתר במקום מרוב התלהבות, מה שהחמיא לי מאוד. אמרתי שלדעתי הסיפור עדיין לא סביר, אך עם משחק נבון אפשר יהיה לשפרו". בוגארד מודה שדעתו עדיין לא השתנתה, גם בזמן בו נערכה השיחה הזו, בעיצומם של הצילומים. מה שעשה בכתיבת התסריט היה לחזק את דמותו של המתבונן ולכתוב את הסיפור כסיפור אהבה, גישה שנוגדת אולי את הרעיון של גרין, אך מתאימה לתסריטאי.

חרף הצלחתו כסופר, האם היתה לבוגארד בעיה כשניגש לעבד יצירה של סופר נודע?

„מעולם לא חשבתי על זה. אין בזה טעם. מישהו רכש את הזכויות לסיפור של סופר גדול. הרי רמסו כל כך הרבה יצירות ספרותיות בעבר, כך שניסיתי לשמר כמה שיותר מהסיפור המקורי מבלי פשוט להעתיק אותו. אני מעריך שגרין לא היה אוהב את העיבוד ומעולם לא ביקשתי את רשותו. מה שנכתב על ידי גרין, כבר אינו עובד היום, הסיפור הורקן. כמובן שכל העבודה כולה, יש בה הרבה יומרנות ואין לה שום סיכוי להגיע להישגים של גרין. ישנם אולי ארבעה ספרים גדולים והוא אחד מהם".

האם בוגארד השחקן היה נענה להצעה לשחק בהפקה אילו קיבל את התסריט כמוגמר?

„סביר להניח שהייתי משיב בחיוב, אילו הכרתי את הבמאי. כעת שאני מכירו, הייתי נענה לבטח. מה שאני אומר, וזה נשמע יומרני מאוד, שהייתי לפני פרסום הסרט, כוכב, מאז שהתחלתי את דרכי ב־1947 ואיני מתכוון לסגת ממעמד זה עכשיו. אני עדיין מסוגל להחזיק סרט, וכל עוד הדבר נכון, אני בהחלט מתכוון לעשות זאת. אני חושב שכתבתי לעצמי את התפקיד הארוך, המשעמם והדל ביותר בדבר הזה, אבל לא היה שום סיכוי שאסכים לשחק בתפקיד משנה. אז כתבתי לעצמי תפקיד גדול".

מקבץ מוסיקלי

מאת ישראל דליות

100 שנה למות ליסט

ביום חמישי שעבר, ה־31.7, צוין במרכזי המוסיקה באירופה מלאות מאה שנה למותו של **פרנץ ליסט** בביירוית שבגרמניה (31 ביולי 1886). מהיכל־התיאטרון של הפסטיבל בביירוית, שודר ישירות ברשתות הטלוויזיה של עשר מדינות אירופאיות, קונצרט זכרון בניצוחו של **דניאל בארנבוים**. התכנית כללה שתי יצירות פופולאריות של ליסט. הקונצ'רטו השני לפסנתר, עם הסולן **קריסטיאן צימרמן** ו„סימפוניית פאוסט" בשלושה פרקים לעוגב, למקהלה ולתזמורת. הקונצרט שודר סימולטאנית גם בתחנות רדיו רבות בעולם. בערוץ הטלוויזיה השני של הבי.בי.סי. הוקרנו השבוע שש תכניות עם הפסנתרן **אלפרד ברנדל**, שניגן יצירות פחות ידועות מאת ליסט. כמה קונצרטים במסגרת ה„פרומס", באלברט הול בלונדון הוקדשו אף הם לליסט.

מי ומי

תקרית נדירה אירעה לכנרת היפאנית, בת ה־14, **מי דורי** (שהופיעה בשנה שעברה בקונצרטים חגיגיים לנוער עם הפילהרמונית של ניו יורק, יחד עם אייזק שטרן ופנחס צוקרמן) כאשר ניגנה לפני כמה ימים תחת כיפת השמיים בפסטיבל טאנגלווד המפורסם (במסאצ'וסטס בארה"ב). במהלך ביצוע נהדר של הסרנדה לכינור ולתזמורת מאת לאונרד ברנשטיין, עם התזמורת הסימפונית של בוסטון בניצוח המלחין, פקע מיתר מי בכינורה של הסולנית. מי דורי לא איבדה את העשתונות ונטלה חיש מהר את הכינור (סטראדיבריוס) של הנגן הראשון. כעבור כמה דקות נקרע מיתר מי גם בכינור זה. היפאנית הצעירה „חטפה" שוב את הכלי מידי הכנר הראשון, שבינתיים הספיק לקבל את כינור ה„גואדאגניני" מהמשנה לנגן הראשון. לאחר שניות של מבוכה הסתיימה הנגינה בהצלחה. הקהל הרב הריע בהתלהבות וברנשטיין, הסולנית והנגנים התחבקו בהתרגשות. אגב, הסיבה לתקריות: מיתר מי היה רגיש במיוחד לחום וללחות ששררו בחוץ בערב הקונצרט.

„גתית" משופר

השתפרות משמעותית חלה לאחרונה בדו־ירחון למוסיקה **„גתית"** בהוצאת הנוער המוסיקלי בישראל. חוברת יולי (מס' 80 גליון מס' 10) מציעה מבחר מגוון ומושך של מאמרים, סקירות ורשימות. בין השאר, הזמריה ה־14 בצאתה לדרך; „מדריך להאזנה" – מאמר שנון ומרתק, כתוב במעוף ובהבנה, מאת המלחין **צבי אבני**, על אהבה ושנאה בצלילים: הפתיחה פנטסיה „רומיאו ויוליה" של צ'ייקובסקי; הרהורים חטופים מאת **הרי גולומב** על „אמדיאוס" – המחזה של פיטר שאפר, יצירה בדיונית מובהקת שהופקה, כידוע, בתיאטרון ובקולנוע בהצלחה כבירה והפיצה סילופים הסטוריים לכל עבר; חילופי דברים מאלפים בין נער הכותב בזכות ה„פופ", בתגובה למאמר של צבי אבני בשבח המוסיקה האמנותית „הרצינית". תשובתו של אבני קולעת ועניינית; זמר הבריטון **ליאופולד זלצמן** (שהוא גם פרשן ומבקר אופרה) תרם במאמר מקורי ומבדר „הרהורים אודות הגראנד־אופרה – עבור זמרים צעירים". כתבות נוספות מוקדשות לעונה הבאה של התזמורת הקאמרית הישראלית, מקהלת הילדים המצליחה „אנקור", ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון, גארי ברתיני, שפרש מתזמורת ירושלים וממשיך לנצח לסירוגין בארץ, סקירת תקליטים חדשים למהדרין. בקיצור – תוכן מרוכז ומעניין, במתכונת „קיצית" קלה לקריאה.

נוער מנגן בקיץ

הנגנים הצעירים של **התזמורת הסימפונית הלאומית לנוער גדנ"ע־מתנאן** יתכנסו, באמצע חודש זה, „למחנה אימונים" בהדרכתו ובניצוחו של **מנדי רודן** בקאמפוס של המרכז החינוכי „כרמית" ליד עין כרם בהרי ירושלים (בשיתוף עם המרכז למוסיקה ירושלים ותזמורת הקיבוצים). ב־24.8 תופיע התזמורת הצעירה בקונצרט פומבי באולם ע"ש הנרי קראון בירושלים כדי להשמיע את הישגיה (עם הסולנית הסופראן שוש לגיל). בתכנית: הסימפוניה החמישית „הרפורמציה" של מנדלסון, „אומרים ישנה ארץ" של נועם שריף, שבעה שירים מוקדמים מאת אלבאן ברג, קטע מתוך „העטלף" של יוהן שטראוס ולקט מחולות סלאבוניים מאת דבוז'אק.

יוצאים לאור

מאת מירי פז

עסקים, בריאות, נופש

במסגרת מה שקרוי כפרות הדרכה, ראו אור שלושה ספרים חדשים:

„אתה ולבך" מאת אורי שלגי (הוצ' שלגי) מביא עדות מכלי ראשון. שלגי לקה בהתקף לב, „אוטם שריר הלב" במינוח הרפואי, ולאחר שהבריא הגיע למסקנה שהתקף לב זה היה נמנע לו ידע מהם גורמי הסיכון שאליהם נחשף. הספר כתוב וערוך במגמה דידאקטית מכוונת והוא רצוף דגשים ואיורים המלווים את ההסברים. לשבחם של ההסברים ייאמר שהם רהוטים, ושווים לכל נפש. יש כאן עצות מועילות להורדת לחץ הדם (תרגיל הרפייה ורגיעה, צריכת ויטמין E), להורדת המשקל בתזונה נכונה (טבלאות מפורטות מלמדות על תכולת הקלוריות בכל סוגי המזון) ובתנועה נכונה (100 קלוריות נשרפות במשך 10 דקות ריצה קלה, 20 דקות התעמלות. במשגל רבע שעה שורפים 60 קלוריות – גברים בלבד).

★

מי אינו רוצה ללמוד כיצד לנהל עסק (ו/או קאריירה, חיי משפחה, חיי קהילה, שהרי כללי ההצלחה דומים בכל התחומים, לדעת המצליחים) ביעילות מירבית ולהגיע ליעדים הרצויים? כיוון שאין דבר מצליח יותר מן ההצלחה, כדאי ללמוד מפיה. הרולד ג'נין, מי שעמד במשך 17 שנה בראשות חברת אי.טי.טי. (חברת הטלפון והטלגרף הבינלאומית), הוא שם נרדף להצלחה בניהול עסקים. בשיתוף פעולה עם אלוין מוסקו הוא מחלק עם הקורא המעוניין מנסיונו העשיר בספר „ניהול" (הוצ' „כתר". שם המתרגם לא צויין על גבי הספר).במה תכונות עשו את ג'נין למנהל עסקים מצליח כל כך. אהבתו לעבודה והתלהבותו שהיו השראה למי שהיה ממונה עליהם, פתיחותו הרבה לקליטת מידע ("עובדות הן כוח") בשיחות פתוחות ב„שיטה הסוקראטית", קבלת החלטות נכונות, סיוע לעובדים סביבו כדי שסך הכל של הישגיהם יהיה גדול מתרומותיהם האישיות. בקצרה: מנהיגות. מוסקו הוא מעריץ נלהב של ג'נין. בעטו הוא מצטייר כסופרמן כליל מעלות; כולו יעילות שוקקת, יצירתיות, תבונה ותובנה עד שאנו תוהים מה מטרתו האמיתית של המחבר אלוין מוסקו – לעשות גם אותנו, המשקיעים בקריאת ספרו, למצליחים או שמא

איור של זאב בספרו של אורי שלגי „אתה ולבך"

להוסיף הלל ושבח למורו ורבו הרולד ג'נין האיתן, מן הסתם, על המהאת שכר הסופרים שלו.

★

עצות שימושיות לנוסע ולתייר מכונסות בספרה החדש של טאוה בלוך „איך יוצאים מבאן" (אוניפרס). המחברת, כתבת מוסף התיירות של „ידיעות אחרונות" מביאה שורת כתובות ומחירים לטיולים מאורגנים ולא־מאורגנים עם או בלי שכירת רכב, דירה, בית ואפילו יאכטה. העצות מיועדות כמעט לכל טעם – למבקשים חופשת רכיבה על גבי פוני, טיולי אופניים, הפלגות בקיאק בסקוטלנד, ליקוט פטריות ותות־יבר בפינלנד, סקי מים באיים הקאריביים ועוד.

רומן חדש של יצחק בן־נר

„מלאכים באים" הוא שמו של רומאן בכתובים של יצחק בן־נר (פרק מתוכו התפרסם ב„אגרא" האחרון) שיראה אור בהוצאת „כתר". עלילת הרומאן מתרחשת בתל־אביב של שנות ה־2000, עיר מתוחה, מוכת אלימות וטירור דתי. את העם בישראל מנהיגה ממשלה חלשה ורופפת המניחה לחוקי חירום, חלקם מכוח הדת, לשלוט בארחיה. גיבור הרומאן הוא דוד הלפרין, רווק בן 42, אהוב הנשים והדוניסט מושבע שכל מעייניו נתונים לתענוגות השעה.

פרסומי ארכיאולוגיה וטבע

מאת צבי אילן

● אחת למספר חודשים מופיע בטאונו של אגף העתיקות, „חדשות ארכיאולוגיות". בחוברת החדשה, פ"ז במניין, בעריכת אילה זוסמן ורפי גרינברג, כמו בחוברות האחרונות, יש גם איורים רבים, המציגים בצורה בהירה יותר את עיקרי תוצאות החפירות. אם עד לפני זמן לא רב היה כתב־העת הזה מגיע רק לספריות ולנאמני עתיקות, הרי עתה יכול לרכשו כל אדם ביישוב באגף העתיקות.

● אתר מצדה כוסה כבר במיגוון רחב של פירסומים, אך עתה הופיע פריט לא־שגרתי: מפה פנורמית של מבצר הקנאים המדברי, שהופקה על־ידי „פרינט אאוט", בשיתוף הוצאת „סטימצקי". על גבי המפה הצבעונית מצויינים מסלולי הסיור, יש תיאור של התחנות השונות במסלולים, שרטוטים שונים, הקדמת פרופ' ידין המנוח ודברי הסבר על תולדות מצדה.

● בהוצאת החברה להגנת הטבע הופיעה מהדורה שניה מורחבת של קובץ המאמרים „הכרמל – טבע ונוף". העורך הוא יעקב שורר, שערך גם את הקובץ המשלים בהוצאת החברה, „הכרמל – אדם ונוף".

● חוברת „טבע וארץ", בטאון החברה להגנת הטבע, שהופיע זה עתה, מכיל חומר רב עניין בתחומי ידיעת הארץ. יש בו, בין היתר, מאמר על עטלפים ועל נדידת הציפורים, מאמר על בית הכנסת הקדום במרות הגלילית בתוספת דף נתיק הכולל את שיחזור של הבניין (חידוש ב„טבע וארץ"), מאמר על קברי בני יעקב לאורך הדרך העתיקה במישור החוף במסורות העדתיות, מאמר על גילוי ניקבת המים הקדומה של עין־צור, שבמורד המזרחי של רמת הגדיר, רשימות על הגורים, צמחים, מערות, על בית המכס שליד גשר בנות יעקב, „הרשות טבע" על עבודות הכשרת חוות שני, ופרשה מתולדות פתח תקווה. המדור „ברגע האחרון" מדווח על קמפוס חוקרים בנחל תנינים, שמטרתם להבטיח את שמירתו של אחרון נחלי האיתן במישור החוף, על חוריות ביזוב לנחל עמוד, על מבצע נקיון חופים ובעיקר – על המאבק להצלת יובלי הירדן ב„ארץ פלגי מים" – איזור מקורות הירדן, מאבק הנטוש בעצם ימים אלה.

דבר ספורט

עוד 3 מחוסרי עבודה באירופה מוכנים לאמן את נבחרת ישראל

מאת אשר גולדשלגר

דויד (דיו) היי, מאמן סלוניק, יצטרף השבוע לרשימת המועמדים לאימון נבחרת הכדורגל של ישראל. שמו של היי הועלה שלשום על-ידי חבר הוועדה דב שחר. הובהר כי היי מוכן לאמן את הנבחרת הלאומית ואפשר לבדוק זאת בבר השבוע.

הוועדה לקביעת המאמן הלאומי התכנסה שלשום לדיון בעקבות קבלת שני שמות של מומלצים לאימון הנבחרת. הראשון הוא רנה סלמן מבלגיה והשני ארהרד קראוצ'וק ממערב גרמניה.

הבלגי הומלץ על-ידי יו"ר ההתאחדות בארצו, שציין לשבח את המאמן. לדברי עזריקם מילצ'ין יש להתייחס להמלצה זו ברצינות בעיקר בשל המלצת היו"ר הבלגי. המאמן הגרמני בן 45, לשעבר שחקן מקצועני שאימן נבחרות לאומיות כקנדה, דרום-קוריאה וקניה.

ההתאחדות הגרמנית תעביר עוד השבוע פרטים על פעילותו של קראוצ'וק במערב גרמניה.

חבר הוועדה אריה קרמר שאל בישיבה, אם המאמנים הם כולם טובים מדוע אינם מאמנים עתה בארצותיהם.

מנהל ההתאחדות לכדורגל יעקב אראל, הבהיר כי עדיין מחכים להמלצות של התאחדויות הכדורגל של אנגליה וצרפת שכן המומלצים בשתי ההתאחדויות שהיו בחופשה ויחזרו לפעילות רק בתחילת השבוע הנוכחי. אחד המומלצים הוא מנג'ר נבחרת אנגליה בובי רובסון.

לדברי מ"מ יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל עזריקם מילצ'ין, שני המועמדים ראויים לדיון נוסף. כאשר להיי הרי טרם התקבלה המלצה מאנגליה ולכן לא הוחלט כיצד לנהוג בו. מנהל ההתאחדות יעקב אראל, שוחח טלפונית עם סלמן וקראוצ'וק והם הביעו הסכמתם לאמן בסכום של עד 100,000 דולר בהתאם להגבלה שקיימת בהתאחדות לכדורגל.

יו"ר הנהלת ההתאחדות לכדורגל שאול סוידי, היה פחות כלהב משני השמות שהוזכרו לפני היי. הוועדה תתכנס ביום חמישי הקרוב לדיון נוסף ולדברי חברים בוועדה יוחלט סופית באותו מעמד אם ימשיכו בקו של חיפוש מאמן זר או יתחיל הדיון על המועמד הישראלי לאימון הנבחרת.

מו"מ עם ארמלי רק אחרי שיוצב ברשימת העברות

מאת אשר גולדשלג

"כל עוד זאהי ארמלי לא יוצב ברשימת העברות, לא ננהל איתו מו"מ. אין טעם ששתי קבוצות מהבכירות בכדורגל הישראלי יתנצחו ביניהן" – אמר אבנר חיים ציכר יו"ר הפועל ת"א.

ציכר הבהיר, כי אין טעם שהפועל ת"א תרוץ עתה אחרי הכדורגלן המצטיין כל עוד הוא שייך למכבי חיפה. להערכתי עדיין לא ברור היכן הוא ישחק בעונה הקרובה. ההחלטה היא כולה של ארמלי ועורך דינו.

עם זאת ציין היו"ר החדש של הפועל ת"א, כי יכנס למרוץ אחרי הכדורגלן ברגע שיקבל איתות על כך מהגורמים המתאימים.

בעוד הפועל ת"א, עושה ברומניה, אושר סופית, כי אריה אלתר ויעקב ביטון יוצבו היום או מחר ברשימת העברות. לנסים חלפון, שנופה מסגל הקבוצה, אישר המאמן שוריצר להתאמן בכל קבוצה שיחפוץ. יו"ר הפועל ת"א הדגיש, כי הקשר עם רונן שפירא מהפועל הדרה נותק לאחר שהחדרתים דרשו סכום של 40,000 דולר בעד רכישתו.

קבוצת הפועל ת"א תחל בימים הקרובים במו"מ עם מיקי בן-שטרית או עודד מכנס או דוד לביא כדי לבדוק אפשרות רכישתם. כל זאת בהנחה שמצבו של ארמלי יוודע סופית עוד השבוע.

שלושת „האסים" של הטניס העולמי מנצחים בטורניר החימום בסטרטון (מימין): מקנרו החוזר לצמרת לאחר היעדרות של 7 חודשים, הצ'כי איבן לנדל ובוריס בקר

שווייץ תובעת 15,000 דולאר עבור הקדמת משחק הטניס

התאחדות הטניס של שווייץ מוכנה להקדים את המשחק עם ישראל בגמר האירופי ב„גביע דייויס", אולם היא דורשת פיצוי כספי.

השווייצים הציעו להתאחדות הבין-לאומית ולישראל לפתוח את משחק הגמר ב-1 באוקטובר בסנט גאלן ולסיימו ב-3 באוקטובר, ערב ראש-השנה, עד שעות אחה"צ.

שווייץ תובעת מאיגוד הטניס הישראלי 10,000 דולאר בגין הפסד של הכנסות מטלוויזיה והקטנת מספר הצופים בגלל הקדמת המשחקים. כמו-כן דורשת שווייץ למסור לידיה את הפיצוי הכספי עד 30 בספטמבר.

כמו-כן דורשת שווייץ, שישראל תוותר על קבלת התשלום בעבור כרטיסי טיסה ו-1800 דולאר הוצאות אש"ל, המגיעות לנבחרת האורחת על פי תקנון משחקי „גביע דייויס". הפיצוי עשוי, איפוא, להגיע ל-15,000 דולאר.

השווייצים מתרצים זאת בכך, שב-1 באוקטובר מתקיים משחק כדורגל במסגרת גביע אופ"א בין ריאל-מאדריד ליאנג-בויס ציריך, שיועבר בטלוויזיה המקומית, ולכן לא תהיה אפשרות לשדר את יום המשחק הראשון ב„גביע דייויס". הדבר עלול לגרום למארחים הפסדים כספיים מפרסום ע"י גופים מסחריים.

יו"ר איגוד הטניס, דוד הרניק, הודיע להתאחדות הבין-לאומית, כי ישראל מקבלת את ההצעה לגבי המועד למעט הסדרים הכספיים, שאינם מוצדקים ואף מופרזים. בשיחות שקיים הרניק עם נציגי משרד החוץ ושגריר שווייץ בישראל, הוא ביקש מהם לפעול אצל המארחים להסרת המכשולים הכספיים.

טניסאי הנוער גברו על נורווגיה ב„גביע ואלריו"

נבחרת הנוער הישראלית בטניס עד גיל 18 פתחה אתמול את הופעותיה ב„גביע ואלריו" בנצחון על נורווגיה 1:4.

רביב ויידנפלד גבר על אלוף נורווגיה ארלנס 0:6, 0:6. יתר התוצאות: בועז מרנשטיין – אנדרסון 6:7, 4:6, חיים ציון – גונדרסון 1:6, 3:6; דולפסון – אמיר בן-מרדכי 6:4, 6:2; ויידנפלד ומרנשטיין – ארלנס ואנדרסון 2:6, 4:6.

המשחקים מתקיימים בונציה. היום תתמודד ישראל עם איטליה.

באיגוד הטניס התקבלה הודעה, לפיה התקבלו ויידנפלד ומרנשטיין לאליפות ארה"ב לנוער, שתחל בסוף החודש בפלשינג-מדו.

אוהד ויינברג (חיפה) זכה אתמול בתחרות ע"ש הירשפלד עד גיל 16, שנערכה במרכז הטניס ביפו, לאחר שניצח במשחק הגמר את אילן ארליך (יפו) 3:6, 2:6. בין הבנות ניצחה בגמר ספטני רנקה (מערב גרמניה) את מרי דדוש (יפו) 1:6, 0:6.

תיקו לבאיירן בפתיחת העונה

אלופת הכדורגל הגרמנית, קבוצת באיירן מינכן, סיימה את משחקה הביתי עם בורוסיה דורטמונד בתיקו 2:2 בפתיחת משחקי הליגה.

במשחק רב-שערים גברה סגנית האלופה, ורדר ברמן, על נירנברג 3:5. איינטרכט פרנקפורט הביסה את פורטונה דיסלדורף 0:5 ובוכום הביסה את קבוצתו של פיננטי, קלן, 1:3.

שאר התוצאות: לברקוזן – שאלקה 2:4; קייזרסלאוטרן – בלאו-וייס ברלין 1:4; אורדינגן – המבורג 0:2; מאנהיים – שטוטגרט 2:3.

משחק ההשלמה של המחזור הראשון בין מנשנגלדבך להמבורג ייערך ב-19 בחודש.

מקנרו חזר לפעילות בתנופה יפגוש את בקר בוורמונט

הטניסאי האמריקאי ג'ון מקנרו חזר לפעילות והוכיח שטרם נס ליחו.

בטורניר בוורמונט לא שמט מקנרו אף לא מערכה אחת. הוא גבר בזה אחר זה על שותפו בזוגות פיטר פלמינג 1:6, 4:6, ועל אגאסי בן ה-16, 3:6, 3:6.

מקנרו יפגוש בחצי הגמר את אלוף ווימבלדון, בוריס בקר, שניצח את הקנדי לורנדו 5:7, 2:6. בחצי הגמר השני ישחקו איוואן לנדל (גבר על ברד גילברט 2:6, 6:3, 2:6) וג'ימי קונורס גבר על רוברט סנטנו 6:3, 2:6, 1:6).

● אנדראס גומז מאקוודור ניצח את אמיליו סנצ'ז 4:6, 3:6) והצ'כי מילוסלאב מצ'יר (וירינו ניסטרום נפצע בברך ופרש) העפילו למשחק הגמר בטורניר הטניס באוסטריה. בדרכו לגמר גבר מצ'יר על וולפגנג סקוף (הדיח את פרקיס) 5:7, 2:6.

אופניים

הנער צבי שמטוב הפתיע אתמול, כשניצח במירוץ האופניים באזור רמלה – נחשון לאחר שעבר 35 ק"מ בזמן של 53.19 דקות.

ראשון בין הבוגרים היה צבי ישראל מהפועל באר-שבע, שסיים חצי גלגל אחרי המנצח ונקבע לו זמן זהה.

מדלית יובל לציון 25 שנות פעילותו של מרכז הספורט לנכים אילן, יצאה לאור בימים אלה.

המדליה מגלמת את הישגי ספורט הנכים של המועדון הרמת-גני, מחלוצי ספורט הנכים העולמי, בו מתאמנים יותר מ-2000 נכים, מרביתם ילדים ובני נוער.

המדליה עוצבה ע"י הפסל ברוך שוהם. היא הוענקה כבר למספר אישים המלווים את ספורט הנכים בארץ ובעולם וביניהם נשיא המדינה חיים הרצוג, ראש ממשלת בריטניה מרגרט תאצ'ר, שר הבטחון יצחק רבין דוד פינקוס נשיא ידידי המועדון בארה"ב, אורי עמית ראש עיריית רמת-גן, גב' דובינר נשיאת המועדון ועוד מספר מצומצם של אישי ציבור.

אברהם תשובה

בחיפה עדיין מחכים לארמלי ולבראיילובסקי

החלוץ זאהי ארמלי ממשיך להחרים את אימוני קבוצתו מכבי חיפה.

גם אתמול לא הופיע ארמלי לאימון אליו זומן ובינתיים הוא שומר על כושרו באימוני נבחרת המגזר הערבי בצפון, המתקיימים בנצרת. נבחרת זו מתכוננת למיפגש חגיגי נגד נבחרת המיגזר הערבי בדרום, שייערך בשבוע הבא בטירה.

ארמלי מתלבט עדיין בין הצעות חיפה והפועל ת"א, אך בחיפה מקווים כי תוך 48 שעות ישוב החלוץ לקבוצתו. בפרק זמן זה אמור גם להגיע המברק המיוחל ממקסיקו בדבר אישור הסכם מכירתו של דניאל בראיילובסקי תמורת 300,000 דולר.

בינתיים מודאגים במכבי חיפה מפציעתו של רפי אוסמו הגדול, שייעדר כנראה כחודשיים בעקבות פציעה בגיד אכילס. הבוקר יתברר אם הבלם יזדקק לניתוח או רק למנוחה.

פציעתו של אוסמו מגדילה את סיכויי השארותו של ידון פרסלני בקבוצה לאחר שנבחן במשחקי האינטרטוטו בתום שנת גלות במכבי פ"ת.

החלוץ-קשר רפי אוסמו הקטן ישחק בעונה הבאה במכבי יבנה. חיפה קיבלה בשבילו 10,000 דולר.

זוהר גלילי – שיפר השיא הלאומי ב-100 גב' 1:00.75

שיא לאומי יחיד שופר באליפות ישראל בשחייה שנסתיימה אתמול בתום ארבעה ימי התחרויות בבריכת מכון וינגייט.

זוהר גלילי בן ה-20 מעמק חפר שבר את השיא במשחה 100 מ' גב, בזמן של 1:00.75 ד' ושיפר ב-20 מאיות השניה את שיאו של ערן גרוסי. דורית משלר קבעה שיא לגילאי 14 במשחה 100 מ' גב בזמן של 11.61 ד'.

בתואר השחיין המצטיין של האליפות הוכתר יוחאי ליפשיץ (עמק יזרעאל) ובין הנשים ענת ישראל. באליפות בלטה הדר קליינמן שגרפה 4 מדליות זהב. בסיכום הקבוצתי זכתה בית ברל.

תוצאות יום שישי: גברים – 100 מ' חפשי: 1. רזיאל ריבר (ע"ח) 54.02; 2. זוהר וייס (בני-שמעון) 54.13; 3. אביר שטרנפלד (בית ברל) 54.30. 400 מ' מ.א.: 1. יוחאי ליפשיץ (עמק יזרעאל) 4:40.20; 2. אביר שטרנפלד (בית ברל) 4:41.59; 3. גלעד הן (גלבוע) 4:50.45. 200 מ' חזה: 1. שגיא סטייגמן (ע"ח) 2:36.23.

נשים – 100 מ' חפשי: 1. ענת ישראל (מכבי ת"א) 1:02.12; 2. רותם פורת (ע"ח) 1:02.28; 3. הדר ליברמן (מכבי ת"א) 1:04.02. 400 מ.א.: 1. הדר קליינמן (ק. אונו) 5:22.36; 2. ענת גבאי (מכבי חיפה) 5:30.91; 3. מורן פרידמן (בית ברל) 5:32.97. 200 מ' חזה: 1. עידית אפרתי (מכבי ת"א) 2:49.82; 2. זוהר לבנסברג (גליל עליון) 2:52.14; 3. ענת אסף (עמק הירדן) 2:53.14.

תוצאות שבת: גברים – 50 מ' חפשי: 1. רזיאל ריבר (ע"ח) 24.61; 2. יוסי אפל (ק. אונו) 25.04; 3. שגיא סטייגמן (ע"ח) 25.08. 100 מ' גב – 1. זוהר גלילי (ע"ח) 1:00.75; 2. ערן גרוסי (מכבי ים) 1:01.91; 3. טל משקוף (מכבי חיפה) 1:02.69. 1500 מ' חפשי – 1. יוחאי ליפשיץ (עמק יזרעאל) 16:31.73; ערן הדר (מכבי חיפה) 16:55.53; 3. רן דר (בית ברל) 17:19.04. 100x4 מעורב: 1. עמק חפר 4:08.89; 2. בית ברל 4:13.74; 3. מכבי ים 4:19.96. נשים – 50 מ' חפשי: ענת ישראל (מכבי ת"א) 28.64; 2. ענת לוייס (בית ברל) 28.96; 3. רותם פורת (ע"ח) 29.31. 100 מ' גב: 1. דורית משלר (מק"א) 1:11.61; 2. שרון אקסלרוד (נתניה) 1:11.65; 3. הדר ליברמן (מכבי ת"א) 1:13.87. 800 מ' חפשי: 1. מיכל אמיר (בית ברל) 9:43.73; 2. מורן פרידמן (בית ברל) 9:48.07; 3. אילת אורן (גליל עליון) 9:55.12. 100x4 מעורב: 1. מכבי ת"א 4:48.12; 2. עמק הירדן 4:49.64; 3. הפועל נהריה 4:50.56.

שייט

השייטים דן והן סגל מבטיחים להיות מדורגים במקום השלישי באליפות אירופה לנוער בדגם 420, שנערכת בבריטניה.

אלון קפלן וגל יעקובוביץ משוקמים במקום העשירי. בתחרות 58 סירות.

ששה גולשים ישתתפו באליפות אירופה בגלשני רוח, הנפתחת היום בשוודיה.

הגולשים הם עופר בוצר, גד אברהם, אביר אור, ערן ענבר, קרין ענבר וגור שטיינברג.

ממצאי מחקר יחודי באוניברסיטת בן-גוריון

שיטת שלוש הנקודות לא חוללה שום שינוי בכדורגל הישראלי

פרופ' מחרז ופרופ' פליסקין משמיטים את בסיסי הטיעונים של התומכים בשיטה ● טוענים, כי ניתוח אנליטי שלה לפני קבלת ההחלטה היה מוכיח שהיא מיותרת ● בכל אחד מהתחומים שנבדקו לא נמצא שינוי בישראל ובאנגליה לעומת השיטה הישנה של שתי הנקודות ● פיתחו מודל מתימטי לחיזוי סיכויי הצלחה בספורט

מאת ברוך דגן

כאשר אומצה „שיטת שלוש הנקודות" האנגלית במשחקי ליגות הכדורגל הבכירות בישראל לפני עונת 1982/83, הבטיחו ראשי ההתאחדות לכדורגל, כי השיטה תופעל לניסיון, תיבחן ותיבדק במטרה להסיק מסקנות בתום שנתיים-שלוש. עתה, משנכנסת השיטה לעונתה החמישית, דומה, שהיא הפכה כבר לעובדת-חיים חתומה ומושרשת ואיש בהתאחדות כבר לא זוכר התחייבות להעמיד אותה מעת לעת במבחן כדי לעמוד על בירור יעילותה.

דווקא שני מדענים מאוניברסיטת בן-גוריון מצאו, בניגוד לראשי ענף הכדורגל, בשיטת הניקוד הזאת נושא מעניין למחקר ולבחינה. פרופ' אברהם מחרז, ראש המחלקה להנדסת תעשיה וניהול, ופרופ' יוסף פליסקין, חבר המחלקה ומשנה לרקטור האוניברסיטה, חקרו במשך שלוש שנים את השיטה לפני ולפנים תוך השוואתה לליגה האנגלית, המקור ממנו היא נלקחה ואומצה, ואת תוצאות מחקרם הם פרסמו בבטאון האירופי היוקרתי „לחקר-ביצועים".

שני הפרופסורים הצעירים מעידים על עצמם, כי הם „משוגעים לכדורגל". שניהם היו בעבר הלא-רחוק ספורטאים פעילים, ושניהם לא מחמיצים שום הזדמנות כדי לחזות במשחק טוב. הם נרתמו, לדבריהם, לחקור את השיטה לאחר שהגיעו למסקנה, כי היא התקבלה בהתאחדות לכדורגל „על בסיס צר של יחסי-כוחות בין-מרכזיים פוליטיים ולא על-סמך ניתוח אנליטי ונתונים אובייקטיביים".

כדי להוכיח את התיזה שלהם נטלו שני אנשי המחקר את בסיסי הטיעונים של המצדדים בשיטה ובחנו את מידת יישומם בליגה הישראלית בכל אחת משנות-המחקר. הם השוו את הנתונים שהתקבלו עם נתונים מקבילים לאותן שנים בליגות האנגליות הבכירות, והסתייעו לשם כך בפרופ' אלן מרסר, מהמחלקה לחקר-ביצועים באוניברסיטת לנקסטר.

תוצאות המחקר, מסתבר, מפריכות אחת לאחת את בסיסי הטיעונים של מצדדי השיטה ומוכיחות, כי, למעשה, לא חל שום שינוי משמעותי בכדורגל הישראלי כתוצאה מהפעלת שיטת שלוש הנקודות. שני המדענים מודעים עוד במחקרם, כי אילו נשארה שיטת שתי הנקודות על-כנה היתה הליגה הישראלית מסתיימת – מבחינת קביעת האלופה והיורדות – על-פי יחסי-הכוחות, שנרשמו בשיטה החדשה. „ברור, איפוא, כי אם היו עורכים ניתוח מדעי של השיטה לפני קבלת ההחלטה ליישמה בארץ, היו מגיעים כבר אז למסקנה, כי היא מיותרת", מדגיש פרופ' מחרז.

התומכים בשיטת שלוש הנקודות ציינו, כי השיטה הזאת תיצור תמריץ לנצחון ותפחית את כמות תוצאות התיקו. היא גם תוסיף, לדבריהם, כדורגל פתוח והתקפי, שיניב שערים רבים יותר, תשפר את איכות המשחק ותמשוך קהל רב יותר למגרשים.

מה העלו, לעומת הטיעונים האלה, שני המדענים באוניברסיטת בן-גוריון?

עליה בכמות השערים – במחקר הסתבר, כי מבחינה סטטיסטית אין עליה מובהקת במספר השערים שהובקעו בליגה הלאומית ובליגה הארצית, ואפילו בליגה האנגלית הראשונה. בעונת 1981/82 שבה פעלה, עדיין, שיטת שתי הנקודות, הובקעו בליגה הלאומית בממוצע 2.11 שערים למשחק ואילו בשנות שלוש הנקודות היו הממוצעים 1.97, 2.37 ו-2.24. „אלה הם הבדלים קטנים, הנכללים בסטיה סטטיסטית, ולא מהווים שינוי מהותי ביבול השערים", גורס פרופ' פליסקין.

גידול במספר ההכרעות לעומת מספר תוצאות התיקו – גם בבדיקה זו לא נמצאו (למעט הליגה השניה באנגליה) הבדלים משמעותיים. בעונת 1981/82 הגיע אחוז משחקי התיקו בליגה הלאומית ל-36.3, ובשנות שלוש הנקודות נרשמו 40.8, 33.3 ו-35.8 אחוז.

איכות המשחקים והעלאת רמת הכדורגל – בניגוד לשני הפרמטרים הקודמים, שלגביהם ניתן לפתח מודל סטטיסטי-מתימטי, קשה לבחון באופן מדעי טהור רמה ואיכות. המדענים התבססו, איפוא, על הציונים, שניתנו למשחקים, באחד מעיתוני הערב. בתום מחקר של שלוש שנים הסתבר, כי הציונים הממוצעים היו דומים לאלה, שניתנו בתקופת שתי הנקודות.

פרופ' מרסר האנגלי העלה השערה, כי השיפור ברמה יבוא לידי ביטוי בחלק השני של העונה בגלל עליית המתח ערב משחקי ההכרעה. המדענים הישראלים ערכו, איפוא, מחקר השוואתי בין שני הסיבובים בכל עונה, והממצאים דווקא חיזקו את התיאוריה שלהם לעומת זו של פרופ' מרסר.

עלייה במספר הצופים – בעלי המחקר הוכיחו, כי לא חלה עלייה במספר הצופים בעקבות הנהגת השיטה החדשה. לדבריהם, הצפיה במשחקי כדורגל בישראל היא „קבועה למדי" והתנודות, בניגוד, לשיטת שלוש נקודות, לא קשורות בשיטת הניקוד.

דירוג הוגן

מחרז ופליסקין בדקו גם האם היו לשיטה החדשה השלכות ברורות לגבי דירוג הקבוצות, האלופה והיורדות בליגה. מסתבר, כי בארבע העונות שנבדקו בישראל היו ארבע הראשונות בדירוג הלאומי מסיימות באותו מקום וסדר על-פי שתי השיטות גם יחד, וגם בקרב שלוש היורדות לא היה חל שום שינוי ע"י המרת שיטת ניקוד אחת בשניה. הממצאים האלה תואמים גם לליגה האנגלית הראשונה. נמצאו, בכל זאת, שלושה הבדלים בקרב קבוצות יורדות, אולם הם נבעו מהפרש שערים ולא מהבדלים בנקודה. המסקנה – השיטה החדשה לא גורמת לשינוי בדירוג הקבוצות.

שני המדענים הצעירים ניסו גם לבנות מודל מתימטי פשוט, שיאפשר להם לחזות תחת אילו תנאים יכולים להיווצר אפשרויות של שינויים במיקום הקבוצות בשתי השיטות. התיאוריה המתימטית רק חיזקה את הממצאים האובייקטיביים, שלשינוי השיטה אין השפעה על המיקום והטבלה. „הוכחנו במחקר, כי קריטריונים להצלחה בשדה הספורט הם מדידים וניתן לבדוק אותם באמצעים מתימטיים די פשוטים", קובעים מחרז ופליסקין.

השניים סבורים, כי למחקר שלהם – שהוא, אגב, יחודי – יכולים להיות ישומים בספורט הישראלי, ולא רק בשדה הכדורגל. „אם ניתן לפתח מודל מתימטי של סיכויי הצלחה, מדוע לא לשלב אותו בהערך קבלת ההחלטות בספורט הישראלי ולהתייעץ בו לפני קבלת החלטות קרדינליות כמו שיטת הניקוד בכדורגל? לא ניתן, לדעתי, לפתח ספורט איכותי ע"י השארת שיקול-הדעת האירגוני והתקציבי אך ורק בידי פעילים בעלי נטיה פוליטית מוגדרת וארגוני-ספורט, הפועלים על-סמך אילוצים היסטוריים. הסתייעות במומחים שנים לפני קבלת ההחלטות עשויה לשחרר את הספורט שלנו מטעויות רבות", סבור פרופ' מחרז.

פרס אולימפי לאחר 50 שנה

[illegible]

אליצור נתניה עורכת מבחנים לשחקני חיזוק

מאת משה כהן

מאמן קבוצת אליצור נתניה, יוסי הדרי, יערוך היום מבחן מיוחד לשני השחקנים הזרים, שהגיעו אתמול למבחנים בקבוצה.

על פי החלטת מרכז אליצור הגיעו לארץ רק שחקנים לבנים. השניים הם ג'ים ג'ונסטון (המתנשא לגובה 2.08 מ') ששיחק בעונה שעברה באטליה, וגרג גיבנס (1.96 מ'), ששיחק בשוודיה.

יוסי הדרי מסר, שבקרוב יגיעו עוד שני שחקנים זרים למבחנים, ואז תבחר אליצור נתניה את שני השחקנים, שיחזקו אותה בעונה הקרובה.

חלק מהישראלים, ששיחקו בקבוצה, ינסו את מזלם בקבוצות אחרות. שחקנים כמו צבי בימות ואבנר כהן, שלא מצאו את מקומם בהרכב הקבוצה, יקבלו שחרור.

היום יוחלט אם יוארך מועד העברות

מאת משה כהן

ועדה מיוחדת שמינתה נשיאות איגוד הכדורסל תחליט היום אם להאריך את מועד העברות השחקנים בשבועיים, או לרשום את השחקנים העוברים על-תנאי.

בישיבת הנשיאות האחרונה ביקשו נציגי הפועל להאריך את מועד העברות השחקנים בגלל האמנה הבין-מרכזית, המקשה על רישום השחקנים.

נציגי מכבי התנגדו ולכן הוחלט על הקמת ועדה מיוחדת בהרכב: יוסף ענבר, שמעון מזרחי, שלום גרינבויים, אברהם פלדה ואיתן חפר.

● השופט גיורא אבנמן יצא ביום ו' עם קבוצתו החדשה הפועל ת"א למחנה אימונים ביוגוסלביה, רק לאחר שמרכז הפועל העביר להפועל חיפה 22,500 דולר כחלק בעיסקת רכישתו למשך שנתיים.

● כדורסלן הפועל חיפה, הסטודנט אבי שביט, ביקש מבית המשפט המחוזי בחיפה פסק דין הצהרתי, לפיו יהיה זכאי להירשם באיגוד הכדורסל כשחקן חופשי. לטענתו לא עמדה הפועל חיפה בהתחייבויות הכספיות כפי שעולה מהחוזה שנכתב בין שני הצדדים. הקבוצה החתימה את שחקן בית"ר ת"א, אבנר סטיבוב, כרכז, תפקיד אותו מילא בעבר שביט.

אבי כהן: לא אצא למחנה האימונים

מאת ניקו פרידמן

"אין לי כוונה לצאת למחנה האימונים של מכבי ת"א במערב גרמניה, כיון שאני רוצה לשחק בגלאזגו ריינג'רס ולא ויתרתי עדיין על שאיפתי", כך מסר אמש בלם וקשר מכבי ת"א, אבי כהן.

מכבי ת"א אמורה לצאת מחר בצהריים למחנה בן עשרה ימים בבאדן-באדן, גרמניה. המאמן שמעון שנהר ימסור היום באימון האחרון לפני היציאה את רשימת הסגל שייצא לחו"ל. כמובן שבעיית כהן טרם נפתרה וגורמת כאבי ראש לקברניטי הקבוצה.

"אני משוחח יום יום עם יו"ר מחלקת הכדורגל, גדעון בריקמן, אך עדיין לא השגתי את השחרור", אמר כהן, "הם לא רוצים לוותר עלי, ואני לא רוצה לוותר על ריינג'רס. בשיחה עם גרהאם סונס, בסוף השבוע החולף, הוא הבהיר שעלי לסיים את העניין כאן מהר ולבוא לסקוטלנד. אקווה שלא אאחר".

נדחית ישיבת מזכירות מרכז הפועל

ישיבת מזכירות מרכז הפועל, שעמדה להתקיים היום אחה"צ באולם האורחים החשובים באיצטדיון הלאומי ברמת-גן – נדחית בגלל מחלת מזכ"ל הפועל יצחק אופק.

המזכ"ל מרותק למיטה לאחר שמעד בהליכה ברחוב ונתקע קשה גיד ברגלו. על מועד אחר של הישיבה תבוא הודעה.

משוגעים הצידה

[illegible]

פסק זמן

האנגלית קוינטיסקינגלדס תפנה כיכר עלול לצאת קת מבוא ומבוא. האנגלים לא רוצים בו וגם בקלן אין לו מקום. "אני מתאים לי קבוצה חרשה" – מסכם פ'ראנגר בעתון "צילר".

כן רגע, את העיקר כבעם שכמנה היהודי הארגנטיני דניאל בראילובסקי. זה שיש ויכוח איך כינה אותו ראש עיריית חיפה, מיכה כמו מארגנה היהודי, שהספיק לבקר בכנסת עוד לפני שהגיע לחיפה. בכספי הקטן שקיבלו בער ובכל 278,000 דולר ועוד זוג קטן של 30,000 דולר אמור היה המארגנה היהודי לעבור לשורות מכבי חיפה. אבל משום מה. נכון לרגע זה, לא הגיע מברק השיחרור המיוחל מקבוצתו "אמריקה" במקסיקו.

[illegible]

השופט: לא תקבל אפילו ליגה יותר מהחוזה שלך.

השחקן: בגלל 100 מנות פלאפל הכנים אותי להעברות?

השופט: אתה מגזם בעיניי.

השחקן: נתתי ליו"ר שני גביעים, מה אתה נתת לבית"ר?

השופט: אתה נופרע.

השחקן: אתה צודק, אבל כדורגל אני יודע.

השופט: לא יעזור לך. לא תקבל יותר כמה שהכתוב בחוזה.

השחקן: רק לפני חודש עשיתי לך מסיבת היכרות.

השופט: אז מה?

השחקן: בשקר שכשבוע נעשה לך מסיבת פרידה.

אורי להב

6 אסירים נדקרו בקטטה בכלא ב"ש

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

שישה אסירים נדקרו אתמול באגף ד' בכלא באר־שבע. שניים מהנדקרים הועברו במצב בינוני לבית־החולים סורוקה בעיר.

אתמול בשעות הבוקר המאוחרות פרצה קטטה בין אסירים בכלא. הקטטה פרצה במהלך חלוקת המזון. בעקבותיה נדקרו שישה אסירים. שניים מהם הועברו לבית־החולים „סורוקה" וארבעה טופלו במקום על־ידי המערך הרפואי של הכלא.

שירות בתי־הסוהר דיווח על התגרה לעיתונות. זה כמה חודשים שורות מתיחות בין האסירים בכלא באר־שבע.

מחסור חריף בכרטיסי חניה בתל־אביב

מאת אריה אהרן, סופר „דבר"

מחסור חריף בכרטיסי חנייה מורגש בתל־אביב. אף על פי כן, ממשיכים פקחי העירייה לרשום דוייחות לבעלי מכוניות שחנו ברחובות ללא כרטיסים.

סופר „דבר", שניסה ביומיים האחרונים לקנות כרטיסים בקיוסקים רבים ברובעים שונים של העיר, נענה בשלילה בכל המקומות.

בעלי קיוסקים סיפרו, כי זה כשבוע אין מספקים להם כרטיסי חנייה. לדבריהם, הודיעו להם הספקים, כי המחסור יימשך עוד שבוע לפחות.

ראש אגף התנועה בעיריית תל־אביב דב ברמאיר, שאליו פנה סופר „דבר" היום בבוקר בעניין זה, לא ידע מאומה על המחסור בכרטיסי חנייה.

ברמאיר הבטיח לברר את הדבר, אולם למרות מספר פניות טלפוניות ללשכתו, לא נתקבלה כל תגובה מצידו.

תמיר תובעת להעביר את „אופ־אר" לבעלות עובדיו

יושבת ראש ועדת התעסוקה בהסתדרות עליזה תמיר פנתה לקרן תנופה לצמיחה בקריאה לערוב להלוואה ממשלתית למפעל „אופ־אר" באופקים, כדי שמפעל זה, שהועבר לידי כונס נכסים, יועבר לבעלות העובדים ולניהולם.

עליזה תמיר מטעימה בפנייתה, שערבות „תנופה לצמיחה" אמנם תזכה את המפעל בהלוואה בסך 900,000 דולר, הדרושים לחידוש העבודה במפעל שבו הועסקו 160 עובדים, הבטלים כיום מעבודה.

„ימי המוסיקה" בגליל העליון – גם בקיץ הבא

מאת ישראל דליות, סופר „דבר"

ימי המוסיקה הקאמרית בגליל העליון, שנערכו בכפר בלום, הגיעו אמש לסיומם בקונצרט מיצירות מוצארט, בטהובן, באך (בעיבוד זאב שטיינברג), גלן גולד וביצוע בכורה של יצירה מקורית שחוברה במיוחד בהזמנת הפסטיבל, על־ידי המלחין הישראלי יעקב גלבוע: „פרחי עירית – אנתולוגיה קטנה מן הגליל" פרולוג, ושלושה שירים מאת משוררים מהגליל בביצוע מעולה של הזמרת מירה זכאי וחמישה נגנים.

במשך השבוע האחרון התקיימו שבעה קונצרטים מגוונים וחגיגיים, בהשתתפות צוותים של מוסיקאים, נגנים וזמרים מהארץ ומחו"ל. בפגישת עיתונאים ומבקרי מוסיקה עם נציגי מחלקת התרבות במועצה האזורית גליל־עליון ו„קול המוסיקה", נמסר שבעקבות ההצלחה המוסיקלית הגדולה וההיענות הנלהבת של הקהל, הוחלט לקיים את „ימי המוסיקה" גם בקיץ הבא (כנראה באוגוסט) במתכונת דומה ובאותה מסגרת קאמרית.

במושב מועצת התיכנון החברתי

קיסר: פריון העובד עלה – שכרו נשחק

מאת אהרן גבע, סופר „דבר"

„בלכלנים מדברים על הקשר בין פריון הייצור לבין השכר. אני מכיר ממעלי מקסטיל שרכשו ציוד חדיש, שבאמצעותו מייצר עובד אחד מה שייצרו קודם־לכן 12 עובדים, ושכר העובד לא השתנה. מצב דומה קיים גם בענפים אחרים. על אף הפריון שגדל, משלמים 350 שקל לחודש" – כך אמר אתמול ישראל קיסר, מזכיל ההסתדרות, במושב של מועצת התיכנון החברתי שליד משרד הכלכלה, שנערך בשורש.

„במדינה קיים יחס שונה להון ולעבודה", אמר קיסר. „כולם מבינים, שאסור לו, להון, להפסיד, אך משלימים עם כך שההון האנושי נשחק ומקבל 350 שקל לחודש. עם בעיית השכר מתמודדים, אך בהון אין נוגעים. אין בישראל מסידרוש ומס־עזבון. הסיבה היא, שקיימות קבוצות לחץ המסייעות להון. הקבוצות האלו קיימות גם בתנועת העבודה".

מסעדן ירושלמי נדקר למוות כנראה על־ידי אחד מעובדיו

החשוד ברצח, בן 22 תושב הכפר סעיר באיזור חברון: צעד של הגנה עצמית

מאת אוריאל בן־עמי ונתן רועי, סופרי „דבר"

דוד נחמיה, בעל מסעדת „הדרה" בירושלים, נרצח ביום שישי אחה"צ, כנראה בידי אחד מעובדיו, תושב הכפר הערבי סעיר באיזור חברון.

ביום שישי אחר־הצהריים פרץ סיכסוך בין דוד נחמיה בן 53, בעל מסעדה ברחוב ירמיהו בירושלים, לבין פועל ערבי בן 22 שהעסיק וביקש לפטרו. הסיכסוך פרץ על רקע כספי ועל עצם המשך העסקתו של הפועל.

בכך הבראה, סמוך לשעה 13.30 דקר הפועל למוות את דוד נחמיה ונמלט מן המקום. שכנים ששמעו צעקות מן המסעדה, הזעיקו את המשטרה. וצוות מבי"ח אדום קבע את מותו.

חוקרי משטרת ירושלים פתחו בחקירה, ועוד בליל שבת עצרו את החשוד ברצח בביתו בכפר סעיר, שבנפת חברון. הבוקר יובא להארכת מעצר בבית־המשפט בירושלים.

בינתיים נמסר מן המשטרה, כי הצעיר הודה במעשה ושיחזר אותו. לטענתו, היה זה צעד של הגנה עצמית, מאחר שהמנוח ניסה לתקוף אותו, אך הוא הצליח להוציא מידו את הסכין ודקר את בעל המסעדה.

את מסעדת „הדרה", הממוקמת סמוך למערכת עיתון „ג'רוזלם פוסט", נוהגים לפקוד עיתונאים ואנשי הטלוויזיה, שבניינה מצוי בסמוך. עיתונאים רבים הכירו את דוד נחמיה.

דוד נחמיה, שלשום (צילום: יצחק הררי)

בלשי המשטרה רוכנים על גופתו המכוסה בסדין של [illegible]

בנסותה לעלות על־עקבותיו של החשוד – הנמצא בתפיסה מן המכללה המוסלמית האדוקה באבו־דיס – עצרה המשטרה תחילה את בני־משפחתו, וזו לאחר מכן הסגיר עצמו לידיה.

סופר „דבר" לענייני משטרה מציין, כי בכל המקרים הקודמים בהם היו ניסיונות של ערבים לרצוח תושבים יהודים בדקירות סכין, היו הערבים תושבי נפת חברון. בשלושה מן המקרים היו אלה ערבים תושבי הכפר סעיר שבנפה.

אב חשוד במעשי־סדום בבתו בת ה־13 ובבת 7

(ע.) – תושב אשדוד נעצר ביום ו' בבית־משפט השלום בבאר־שבע ל־15 יום, בחשד שבמשך שלוש שנים ביצע מעשי סדום ומעשים מגונים בבתו בת ה־13 ובילדה שכנה בת 7

ביום רביעי הגישה אשת החשוד תלונה במשטרה נגד בעלה בן ה־38, בצרפה מכתב בכתב ידה של הבת על מעשי האב.

מפקח המשטרה, יורם לוי, ציין כי החשוד בעל עבר פלילי עשיר וכבר הורשע בביצוע עבירת מין, הפרת הסדר הציבורי, חבלה גופנית ושתי עבירות רכוש.

הסניגור, עו"ד צבי לידסקי הודיע שמרשו מוכן להיעצר, בלא שיורה בביצוע המעשים שיוחסו לו, אותם הוא מכחיש

מחנה עבודה בינ"ל ביפו – לשיפוץ בתי ערבים

מאת סופרת „דבר"

מחנה עבודה בין־לאומי נפתח אמש ביפו, מטעם האגודה למען ערביי יפו והוועד היהודי־ערבי למען ערביי יפו.

זה המחנה הרביעי שמקיימים שני גופים אלה, כמחאה קונסטרוקטיבית נגד „תוכנית מדרון יפו" של העירייה, שאינה מביאה בחשבון פתרונות דיור לערבים תושבי השכונות עג'מי וג'בליה, ונגד קיפוחם של ערביי יפו בתחומי הדיור, החינוך ושירותי העירייה.

באי המחנה מתאכסנים בכנסיית „טרה סנטה" ביפו ועובדים בשיפוצי בתים ורחובות מ־6 בבוקר עד 2 אחה"צ. המחנה יימשך שבוע.

הידיד הקרוב של בן־גוריון מת בשדה בוקר

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

איש לח"י לשעבר יהושע כהן (64), מוותיקי קיבוץ שדה־בוקר ומידידיו הקרובים ביותר של דוד בן־גוריון, מת ביום שישי בביתו שבקיבוץ, מהתקף־לב, כשנה לאחר מות אשתו נחמה ממחלה ממארת.

„יהושע כהן השתייך לדור של נפילים. הוא היה איש מעשה, בעיקר במישור הלאומי", אמר אתמול חבר הקיבוץ, זאב זיון. ההיסטוריון ד"ר זאב צחור, שעבד עם דוד בן־גוריון בשדה בוקר, סיפר אתמול: „לאורך 20 שנותיו של בן־גוריון בשדה

בוקר היה הקשר האמיתי שלו עם נחמה ויהושע כהן. בן־גוריון העריך את האותנטיות של שניהם".

לדברי ד"ר צחור, היה ליהושע כהן תפקיד אישי מכריע ברצח הרוזן פולקה ברנדוט, המתווך השוודי שנשלח על־ידי האו"ם בהמהלך מלחמת העצמאות ואשר הציע תוכנית שלום שהיתה מבוססת על ויתור ישראלי על ירושלים ועל שטחים נוספים שנכבשו על־ידי צה"ל. „הלח"י התנגד באופן נחרץ לרעיון ורצה אותו".

יהושע כהן הצטרף ללח"י כנער בשנותיה הראשונות של המחתרת ואחרי הריגת יאיר שטרן. כאשר רוב המנהיגים נאסרו, נמלטו או פרשו, הוא נשאר אחד הפעילים הבודדים בלח"י, ולמעשה היה אחד מגורמי ההתאוששות של הארגון. רבים ראו בו סמל לנועזות, לנחישות ולהתמדה. הוא לא נטל על עצמו את הכתרים הקשורים ברצח ברנדוט, אך גם לא הכחיש את מעורבותו בפרשה.

כהן הצטרף לשדה בוקר ב־1952 עם נחמה ובנם חמי, כאשר מלבד כל החברים במקום היו עדיין רווקים. שנה לאחר מכן הצטרף דוד בן־גוריון לקיבוץ והתפתחה ביניהם ובין נשיהם מערכת יחסים מיוחדת במינה, שהחזיקה מעמד כ־20 שנה.

מזכיר תנועת המושבים:

לשקם המושבים מיד – או לפרק ממשלת האחדות

מאת דוד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

מזכיר תנועת המושבים, יוחנן דניאל, קרא שלשום לראש הממשלה, שמעון פרס, ולמרכז מפלגת העבודה, שלא להמשיך את השתתפות בממשלת האחדות אם שר האוצר לא יבצע לאלתר את תוכנית שיקום המושבים, עליה סוכם לפני חודש בלשכת ראש הממשלה, בהשתתפות שרי האוצר והחקלאות.

עד עתה, חודש לאחר ההחלטה, לא הועברו הכספים ליעדיהם, ולדברי יוחנן דניאל, דבר זה עלול לגרז את התמוטטותן הכלכלית של אלפי חברי המושבים ברחבי הארץ.

יוחנן דניאל, שדיבר בסוף השבוע במטה הזירום של תנועת המושבים, לקראת הפגנת חברי המושבים האמורה להתקיים בירושלים ב־24 באוגוסט, האשים כי הסחבת בהעברת הכספים למושבים במצוקה נובעת ממניעים פוליטיים של שר האוצר, משה נסים. לדבריו, יוחל בשיקום המושבים רק לאחר הרוטציה בראשות הממשלה, כדי שיוכלו להתאים את פעולות השיקום לאינטרסים התואמים את טובת הליכוד.

עוד משלחות חקלאים מצריים – לישראל

מאת דוד מרשיוב, סופר „דבר" לענייני חקלאות

ישראל מצפה לבואן של משלחות חקלאים מצריים נוספות כדי להשתלם בנושאי לול, רפת, גידולים תחת מעטה פלסטיק ועוד.

בארץ שוהה כיום קבוצה של 19 מומחי חקלאות ממצרים, המשתלמים בשיטות השקייה הרישון. בסוף השבוע יסתיים קורס בן שלושה שבועות, שהיה משולב בהרצאות מפי מומחי חקלאות ישראלים ובסיורים מעשיים בשדות בקיבוצים במוסדות חקלאיים ובמפעלים המייצרים אבזרי השקייה.

מומחי חקלאות ישראליים מהמרכז הבין־לאומי לשיתוף והדרכה של משרד החקלאות, מסייעים בימים אלה למצרים בהקמת חווה חקלאית באיזור אלכסנדריה.

מועצת מעלה יוסף מאיימת: נפסיק השירותים לכפר ורדים

מאת יוסי לייבוביץ, סופר „דבר" בגליל המערבי

המועצה המקומית מעלה יוסף מאיימת להפסיק את כל השירותים המוניציפליים שהיא מגישה לכפר ורדים, כולל פינוי אשפה, אם ועד הכפר לא יחזור מהחלטתו לא לשלוח את ילדי המקום ללימודים בבית־הספר האזורי „גליל מערבי", שבבעלות מעלה יוסף.

יעקב יעקב, ראש המועצה המקומית מעלה יוסף, הבהיר לחברי כפר ורדים, כי המועצה מקבלת מהממשלה כספים בעבור החזקת מבנים ציבוריים, כשכפר ורדים נכלל בתחומה של מעלה יוסף. „אם בית־הספר שלנו לא מספיק טוב עבורם, שיעזבו אותנו לגמרי. אם ילדי קיבוץ ודעית יכולים להגיע לכברי ולבית־הספר האזורי, גם ילדי כפר ורדים יכולים להגיע לשם", אמר יעקב יעקב. לטענתו, חברי כפר ורדים פסלו את בית־הספר משום שרמת הלימודים בו אינה גבוהה, ומשום קירבת בי"ס „אורט" במעלות לישובם.

חמי מיגדל, חבר ועד כפר ורדים, אמר בתגובה: „אנחנו רוצים להיות עצמאיים בהחלטותינו. אף אחד לא יכתיב לנו לאן לשלוח את ילדינו. חלק החליט לשלוח את הילדים לנהריה והאחרים למעלות.

חשש לעתידו של מפעל רוגוזין

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

עובדי מפעל רוגוזין באשדוד חוששים לעתידו.

באחרונה, לאחר שהיה סגור למשך שבועיים לחופשת קיץ, סובל המפעל מחוסר הזמנות, וההנהלה מבקשת לפטר עוד 20 עובדים מתוך ה־180 שנותרו בו לאחר הצמצומים, ואף הפחיתה את הכנסת העובדים על־ידי צמצום ימי העבודה ב־20 אחוז.

אריאל שטרן, מנכ"ל החברה במשך 23 שנה, אשר הודח מתפקידו לפני שנתיים על־ידי יו"ר מנעצת המנהלים והמנכ"ל הנוכחי, אידוארד מלצר מארה"ב, ביקש מבית־המשפט להטיל עיקול על כספים המגיעים לחברה ממפעלי הצמיגים „שמשון" ו„אליאנס", כדי להבטיח את הפיצויים בסך 524,000 ש"ח שנקבעו לו על־ידי פסק בוררות. שטרן נימק את הבקשה בחשש שהמפעל לא יוכל לשלם לו את הפיצויים בשל המצב הכספי הקשה.

באחרונה החליט הבעלים א. מלצר, להעביר את משרדי החברה מבית גיבור בחולון למפעל באשדוד.

התקלה ב„כרמלית" בחיפה, שנגרמה לפני כשבוע והוציאה אותה מכלל שירות, תוקנה והיא אי מחר תחדש את מהלכה בקו הכרמל והעיר התחתית.

התקלה אירעה, כזכור, בגלל הלחול מי ביוב אל מערכת ההסבל

הסתיים הסיכסוך במפעל „אורלייט"

מאת סופר „דבר" לענייני עבודה

סיכסוך העבודה במפעל „אורלייט" לפלסטיקה משוריינת, הנמצא בנס־ציונה הסתיים בסוף השבוע עם חתימת הסכם עבודה לשנים 86־87.

סיום הסיכסוך, שהושג בהתערבות מזכיר מועצת הפועלים, מני וייצמן, קבע כי עובדי הייצור במפעל יזכו בתוספת של 23 אחוז על השכר המשולב ובתוספת חד־פעמית של 50 ש"ח. עובדים אחרים שאינם עובדי ייצור יזכו ב־12 אחוז. כן קוצר פרק הזמן המרבי של העלייה מדרגה לדרגה. במפעל מועסקים כ־200 עובדים.

30 טונות דלק גולמי זיהמו מימי חוף הרחצה של ניצנים ואשדוד

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

כשלושים טונות דלק גולמי שדלפו אתר ליום ו' ממכל הנפט של חברת קצא"א באשקלון, כנראה בעקבות פיצוץ בצינור תת־ימי, גרמה בסוף השבוע זיהום מימי החוף הדרומי.

שייטים ששטו אתמול מצפון לנמל אשדוד סיפרו, כי עוד בשעות הצהריים הבחינו בכתמי דלק שהדיפו ריחות עזים. בחופי הרחצה באשדוד התפשט ריח־רע, ורבים לא נכנסו בשל כך לים. העירייה הפעילה את שירותי ניקוי החול שלה והמצילים הודיעו למתרחצים על הדליפה.

נראה, כי בשל דלילותו, לא יגרום הדלק נזק רב לדגה, לחופים ולצמחיה הימית.

הכתם עקף עם הזרם את חופי אשקלון, הגיע לחוף ניצנים ונע לכיוון אשדוד.

הסיבות לכתמי הסכן בים עשויות להיות פיצוץ בצינורות הפריקה התת־ימיים, חור בדופן המכלית ופריקה לא מבוקרת. בעבר נהגו להשתמש בחומרי ריסוס כימיים נגד כתמי הסכן, אך השימוש בכך הופסק לאחר שהתברר שהדבר פוגע בבעלי החיים בים. עתה משתמשים בהגורות מצופים כדי לבודד את הזיהום.

על־פי החוק, יהוייב הגורם שיימצא אחראי לזיהום בהוצאות הניקוי והקנס.

זיהום במי השתייה של קריית־גת

מאת דני צדקוני, סופר „דבר" בדרום

מי השתייה של קריית־גת זוהמו שלשום מסיבה שעדיין לא נודעה.

משרד הבריאות הודיע לתושבים, כי עד להודעה חדשה עליהם להרתיח את המים לפני השימוש. בבדיקות שנערכו במוביל הארצי, שממנו מקבלת קריית־גת את מימיה, התברר כי מקור הזיהום אינו במוביל אלא בצנרת העירונית או בבריכות המים. צוותים של חברת „מקורות" ומשרד הבריאות המשיכו אתמול בחיפושים אחר מקור הזיהום ובבדיקות טיב המים.

בנק ישראל

חדש

הודעה על הוצאת מילווה קצר מועד

ביום 13.8.1986 תונפקנה סדרות מילווה קצר מועד לפי הפירוט הבא:

מספר הסדרה	כמות מוצעת במליוני שקלים חדשים שווי נקוב	מועד הפדיון	ימים לפדיון
0926 א'	10	10.9.86	28
1026 ב'	40	8.10.86	56
1116 ג'	50	5.11.86	84

בקשות לרכישה של הסדרות תוגשנה באמצעות הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך, במחירים שיהיו נמוכים משווין הנקוב. יום המכירה הראשון בבורסה לניירות ערך יהיה יום ג' 12.8.1986 (ערך יום ד', 13.8.1986).

ביום המכירה הראשון בבורסה ימכור בנק ישראל את מלוא הסכום המוצע או חלק ממנו כפי שייקבע על ידו.

הסדרות תסחרנה בבורסה לניירות ערך ביחידות של 100 שקל חדש שווי נקוב ותפדנה על ידי בנק ישראל בשווין הנקוב (100%), בתאריך הנקוב לעיל.

התנאים המחייבים לסדרות הנ"ל פורסמו בתקנות מילווה קצר מועד (סדרות מסוג א', ב' ג') התשמ"ד 1984 – קובץ תקנות מספר 4615.

פרטים נוספים אצל הבנקים וחברי הבורסה לניירות ערך.

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	14 – 9	מעונן
אמסטרדם	24 – 9	בהיר
הלסינקי	21 – 20	גשום
הונג קונג	31 – 28	בהיר
וינה	23 – 17	מעונן
ז'נבה	22 – 17	מעונן
יוהנסבורג	18 – 3	בהיר
לונדון	23 – 13	בהיר
ליסבון	27 – 15	בהיר
מאדריד	32 – 17	בהיר
מונטריאול	26 – 15	מעונן
ניו־יורק	29 – 20	גשום
סאן פאולו	18 – 14	מעונן
פאריס	26 – 13	בהיר
פרנקפורט	26 – 11	בהיר
ציריך	26 – 14	בהיר
ריו דה ז'נרו	34 – 13	בהיר
שטוקהולם	20 – 13	מעונן
שיקאגו	27 – 12	מעונן

swissair

שטיחים פרסיים (במיוחד גדולים)

במחירים נוחים

קניה • החלפה

ניקוי • תיקון

לפנות: שילוני

ת"א, לילינבלום 28, טל. 657064.

ביום ד' ח' באב 13.8.86

יום השלושים לפטירת

נגוס (דוד מוקרי) ז"ל

נקיים התכנסות לזכר האדם, והחבר, הידיד בחדר האוכל בקיבוץ גלעד בשעה 21.30.

המשפחה וקיבוץ גלעד

במלאת שלושים לפטירתה של אמנו וסבתנו

דובה וולף ז"ל

נעלה לקברה בבית העלמין בנהלל לאזכרה ולגלוי המצבה ביום שני ו' באב תשמ"ו 11/8/86 בשעה 17.00 אחה"צ. אוטובוס יצא מבית וולף מס' 73.

משפחות: וולף, גריוולט ובן־דוד

במלאת 30 לפטירתה של יקירתנו

רותי זילברשטרום ז"ל

נעלה לקברה לאזכרה וגילוי מצבה ביום שלישי ז' אב תשמ"ו 12.8.86 בשעה 17.00 בבית העלמין של קבוץ מפלסים

המשפחה ובית מפלסים

בית חפצי־בה

המשפחות ושכבת הנעורים מודים

לכל המוסדות, קבוצים ואלפי האנשים והילדים ולכל העם שהיו אתנו בימים שלא ידענו קשים מהם.

תודתנו על העזרה והסיוע במילים או בחומר

תודתנו על ההשתתפות והרצון הכן מי יתן ולא נדע עוד דאבה

בית חפצי־בה

של היום הוא חדש